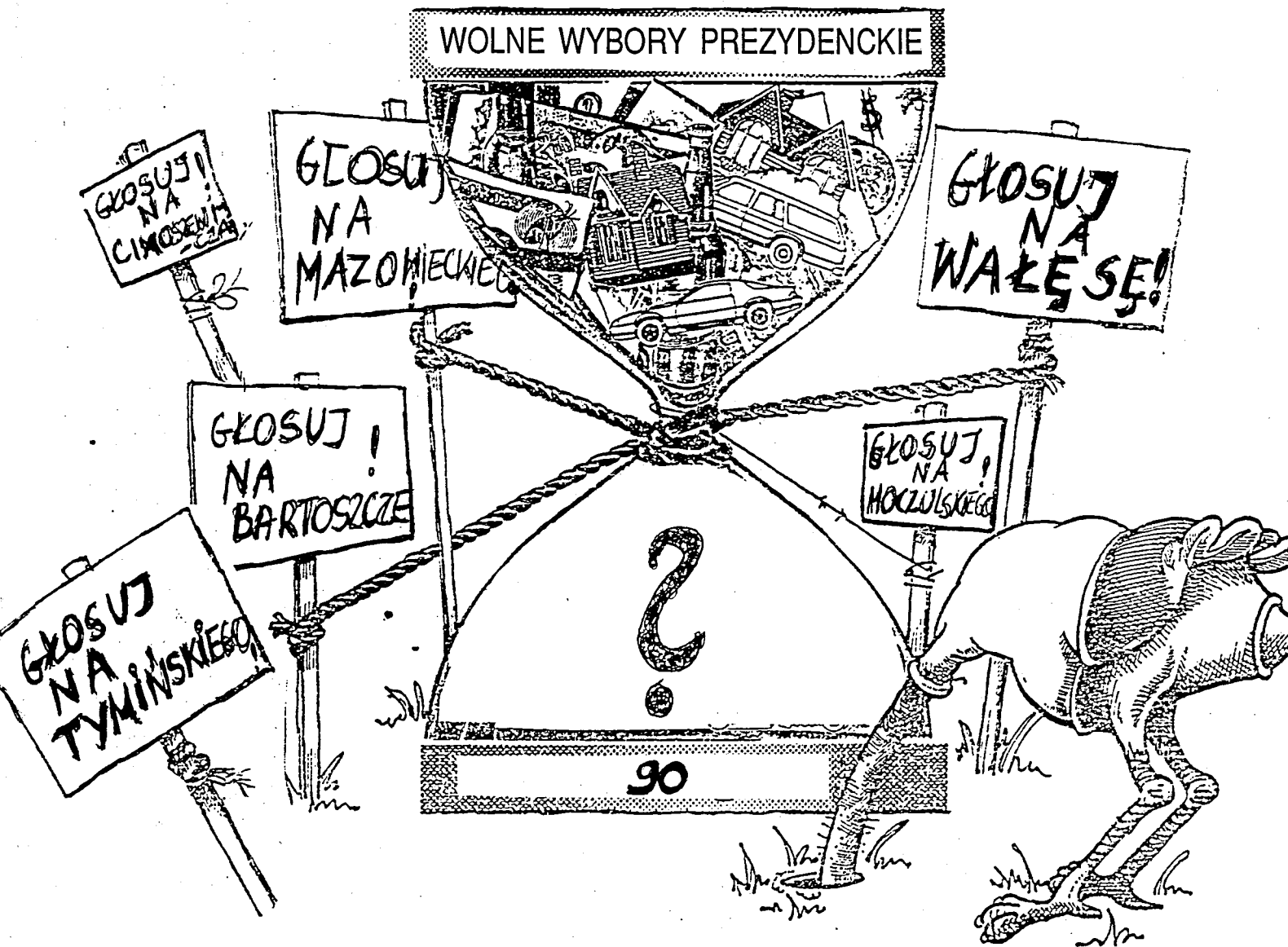

ECHO

NIEZALEŻNY TYGODNIK POLSKI

PIERWSZE WOLNE WYBORY PREZYDENCKIE W POLSCE
CZY KAŻDY POLAK W KANADZIE MOŻE GŁOSOWAĆ?

TRADING CO. (CANADA) LTD.

*Czy pomyślałeś o bliskich
w kraju?*

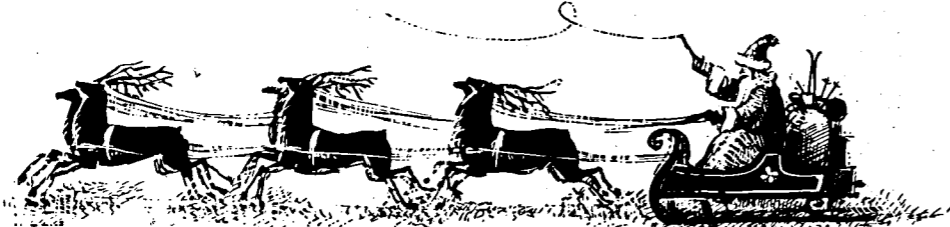
PACZKA ŚWIĄTECZNA PEKAO TO RADOŚĆ I UŚMIECH!

*Już dziś odwiedź jedno
z biur*

1610 Bloor Street W.
Toronto, Ont. M6P 1A7
Tel. (416) 588-1414

287 Roncesvalles Ave.
Toronto, Ont. M6R 2M3
Tel. (416) 588-1397

ECHO

NIEZALEŻNY TYGODNIK POLSKI

REDAKTORZY:

Zbigniew Farmus	- Świat, Kanada, Polska
Leszek Szaruga	- Z dystansu
(Niemcy)	
Karolina Jankowska	- Czytane między...
Lektury nieopojętne
Hania Sokolska	- Emigracja
Joanna Schetyna	- Widziane z kanapy
dr Krzysztof Ostaszewski	- Pokochać kapitalizm
(USA)	
dr Lidia Dobosz	- Zdrowie
Halina Baranowska	- Życie nie umierać
Ewa Rewkowska	- Echo poleca, brydż
Elżbieta Wolska	- Polak nie zginie
Janusz Pietrus	- Film

WSPÓŁPRACUJĄ:

Wiesława Czapińska (Polska), Jan Rulewski (Polska), Ryszard Łada (Polska), Andrzej Kobos, Andrzej Stawicki, Nina Geysztor-Zawirska, Maciej Kurowicki (Polska), Wacław Liebert, Adam Tomaszewski, Iwona Majewska, A. Nike Mineyko, Wojciech Wojnarowicz, Jerzy Zieleniewski (ZSSR), Krystyna Niepokólczycka-Weber (Austria, Eur.Zach.), Kazimierz Wodziński (Egipt, Bliski Wschód), Kazuko Osumi (Japonia, Daleki Wschód), Jerzy Skoryna (Meksyk, Ameryka Łacińska), Marek Janik (RPA, Afryka)
Typesetting: Olimpia Orlewicz
Przedstawiciel działu reklamy: Krzysztof Drożdż
Druk: Związkowiec, okładka: Futura Graphics

Z OSTATNIEJ CHWILI TYMIŃSKI CZYLI ENIGMA

We wtorek, 20 listopada odbyła się, zapowiedziana przez S. Tymińskiego konferencja prasowa, na której miał dowieść zdrady premiera Mazowieckiego wobec narodu. Zdaniem RWE Tymiński niczego nie udowodnił, przedstawiając jedynie już wcześniej oficjalnie ogłoszony dokument rządowy. RWE podała także, powołując się na Reutera, że Tymiński jest osobą nieznaną biskupowi diecezji w Peru, gdzie miał prowadzić działalność charytatywną wśród miejscowej ludności. Maciej Wierzyński - korespondent RWE z Warszawy poinformował, że Tymiński wyjechał w 1969 roku do Szwecji, skąd nie wrócił. Udało mu się jednak wznowić paszport PRL. W Kanadzie, gdzie wkrótce wyjechał odkryto, że kontaktował się z konsulem PRL i odnalazł jego dokumentację.

Według nie potwierdzonych informacji miał być dwukrotnie żonaty. Po raz pierwszy z Finką, zamieszkałą w Toronto, z którą ma dorastającego syna. Faktu tego nie potwierdza w swym oficjalnym życiorysie. W 84 roku ożenił się z Peruwianką i wyjechał do Peru. Ambasada polska w Peru potwierdziła, że ma tam wniesioną w posagu żony posiadłość ziemską i własne udziały w telewizji kablowej. Obywatelstwo peruwiańskie otrzymał w kwietniu tego roku. W Kanadzie obok firmy elektronicznej, zatrudniającej 9-16 osób posiada 16 hektarową farmę truskawkową pod Toronto. Jego wspólnik imieniem Frank podał prasie, że ich majątek oblicza na 5 milionów dol., ale dochód roczny przed podatkami, na 500 tysięcy dol., figuruje więc Tymiński na liście kanadyjskich milionerów. Nie był znany jako polski milioner zapytany o to członkiem Polish Canada Business Council. Nie jest również znany z działalności w jakiegokolwiek polskiej organizacji ani też jako donator na polskie cele. Do wydania własnym nakładem książki Święte Psy, którą napisał, korzystając z usług polskiego dziennikarza, znało go niewielkie grono Polaków. Jego znajomi zgodnie podkreślają, że jest bardzo pracowity.

Zainteresowanie Tymińskim gwałtownie wzrosło, gdy oskarżył Mazowieckiego o zdradę narodu i obiecał przedstawić na to dowody. Poniedziałkowe sondaże wskazały, że osiągnął 21% popularności, po Wałęsie 28% i przed Mazowieckim. Bartoszcze uzyskał w nich tylko 7% a Moczulski 1%.

ADRES	51A Thistle Down Blvd. Rexdale, Ont. M9V 4A6, Canada
POCZTOWY:	TEL. (416) 747-6034, FAX: (416) 748 8046
ADVERTISEMENT:	\$7 per column, Special: minimum 3 months' display (12 issues) 1 col. 1 1/2 inch \$75.00, 2 col. - 1 1/2 inches \$ 150.00, 2 col. : 3 inches: \$ 290.00, photo extra \$ 5.00, Full page special rate \$ 200.00, half page \$130.00, back cover \$450, in. cover \$250 Special: ALL SMALL ADS FREE
SUBSCRIPTION:	półroczna \$ 25.00, roczna \$ 50.00, dla nowo przybyłych bezpłatnych 12 numerów,
PRENUMERATA:	zagraniczna półroczna 25.00 \$US, roczna 50.00 \$US, lotnicza 100% więcej. Prenumerata dostarczana na pocztę w każdy czwartek. Second Class Registration Number 7631 Postage Paid At Toronto

NATO NADAL POTRZEBNE

Umowa podpisana w Paryżu przez NATO i Układ Warszawski o redukcji broni konwencjonalnej być może jak chcą jej sygnatariusze zakończyła oficjalnie okres zimnej wojny, ale w żadnym wypadku nie jest gwarancją wiecznego pokoju pomiędzy Wschodem i Zachodem. Co prawda zgodnie z umową Układ Warszawski zniszczy 16 500 czołgów, 17 tys. transporterów opancerzonych, 12 tys. armat, 3 tys. samolotów bojowych i 1550 helikopterów, a NATO 3 600 czołgów, 100 transporterów opancerzonych i 235 helikopterów, ale ilość broni konwencjonalnej po obydwu stronach - chociaż teraz mniej więcej równa - nadal będzie ogromna. A przecież układ nic nie mówi o liczebności

armii, ani o broni nuklearnej, ani o innych typach broni masowego rażenia. Stąd przedwczesnie wzywać do rozwiązania NATO (z czym np. jak zwykle pospieszył "The Toronto Star" - edytorial z 19 listopada - wzywający premiera Mulroneya i ministra spraw zagranicznych Clarka do wystąpienia z tą inicjatywą w Paryżu). Pakt Północnoatlantycki pozostaje nadal najlepszą gwarancją nieopłacalności inwazji na kraje zachodnie. Na szczęście wypowiedzi przywódców NATO w Paryżu po podpisaniu umowy świadczą jednoznacznie, że ani myślą o rozwiązaniu Paktu, niezależnie od tego, co się stanie z Układem Warszawskim.

SWIATOWIT

WSZYSTKIEGO NAJLEPSZEGO

Patty Saar z Edmonton - żona jednego z zakładników kanadyjskich

Lloyd Axworthy - jeden z posłów, którzy udali się do Bagdadu

w Iraku, powiedziała, iż misja trzech posłów kanadyjskich do Bagdadu chcących uzyskać uwolnienie Kanadyjczyków czyni ją i wszystkie rodziny zakładników bardzo szczęśliwymi. Nie omieszkała jednocześnie życzyć posłom wszystkiego najlepszego. Do tych życzeń jak sądzi przylacza się cała Kanada (oczywiście i ECHO).

Z jednej strony generalnie rzecz traktując nie powinno się podejmować negocjacji z terrorystami i zbrodniarzami, ale z drugiej strony w konkretnej sytuacji, gdy istnieje możliwość uratowania życia nie za cenę poważnych ustępstw nie należy z tej możliwości zrezygnować.

Z.F.

ZESPOŁOWO

Na finiszu prezydenckiej kampanii wyborczej ECHO znalazło się w nieco kłopotliwej sytuacji. Naczelna pozwoliła się z ochotą zamianować za jedną z odpowiedzialnych za udział Polaków w wyborach prezydenckich w Polsce z ramienia ZG KPK, co wrzuciło ją do puli osób mianowanych przez nowego Konsula Generalnego w Toronto do Obwodowej Komisji Wyborczej w Toronto. A Komisja z kolei wybrała Naczelną przewodniczącą, co również przyjęła z ochotą. Zapowiedziała jednak w ECHU, że w kampanii wyborczej kandydatów od tego momentu nie uczestniczy, zgodnie z nakazem bezstronności Komisji, za teksty i komentarze przyjęte do druku przed kolejnymi mianowaniami odpowiadać nie może i złożyła urząd na czas rezydowania w Obwodowej Komisji Wyborczej Nr 44-Z. Za numer i komentarze odpowiedzialny jest ogolony z Naczelnej zespół.

Naczelna nadesłała do zespołu następujące uwagi płynące z doświadczeń wynikających z prac w Komisji odpowiadając na liczne pytania.

Kto może głosować?

- Mogą głosować obywatele polscy, którzy dotrą osobiście do 3 punktów wyborczych, które niestety wszystkie mieszczą się we wschodniej części Kanady. Władze kanadyjskie wyraziły zgodę na głosowanie wyłącznie w istniejących placówkach dyplomatycznych oraz dla załóg na statkach morskich. Spora część Polaków w Kanadzie nie będzie miała szansy uczestniczyć w tym głosowaniu.

- Mogą głosować obywatele polscy, których zdoła przepuścić przez budynek konsulatu Obw. Komisja Wyborcza. Według przepisów nie może ona liczyć więcej niż 11 osób.

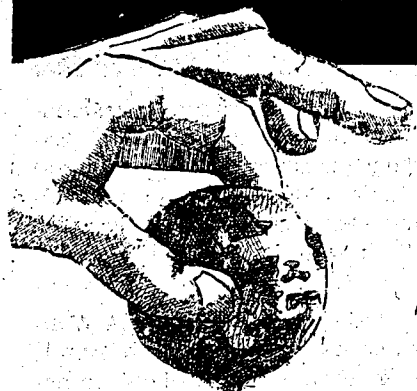
Ciąg dalszy na str. 37

KTO ZOSTANIE PREZYDENTEM RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ?

DOTYCZASOWE SONDAŻE OPINII PUBLICZNEJ
WSKAZUJĄ NA LECHA WAŁĘSĘ

Dwaj główni rywale: Mazowiecki i Wałęsa

• W Paryżu odbyło się spotkanie Konferencji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie. Wzięli w nim udział przywódcy 32 państw europejskich oraz prezydent USA Bush i premier Kanady Mulroney. Podpisano układ o współpracy i przyjaźni w Europie zawierający klauzulę o nieagresji. Stwierdzono, iż pakt zamyka okres zimnej wojny, rozpoczynając erę budowy "nowej Europy" powiązanej ekonomicznymi i politycznymi interesami, odrzucającej podziały na tle ideologicznym. Przywódcy państw NATO i Układu Warszawskiego podpisali układ o redukcji broni konwencjonalnej. Prezydent Gorbaczow oświadczył, że ZSSR jest gotów do podjęcia dalszych rozmów w sprawie redukcji broni nuklearnej (nasz komentarz str. 2).

• Irak podał, że zwiększy liczbę żołnierzy w Kuwejcie o 250 tys. Obecnie w Kuwejcie i południowym Iraku jest co najmniej 400 tys. żołnierzy irackich.

• Wojska amerykańskie i saudyjskie przeprowadziły 6-dniowe manewry wojskowe pod kryptonimem "Nadchodzący grzmot". Irak oskarżył USA o prowokację.

• Prezydent USA Bush oświadczył, że nie ma zamiaru sprowadzić na Stany Zjednoczone drugiej wojny wietnamskiej, "wojny, której nie można wygrać". Zaprzeczył jednocześnie, iż rzekomo uważa, że wojna z Irakiem jest nieunikniona.

• Irak poinformował, że od 10 grudnia rozpocznie się proces prezydenta Busha oskarżonego o prowadzenie nieludzkiej polityki i pla-

nowanie agresji przeciwko narodowi irackiemu.

• Iracka Rada Rewolucyjna podała, że jeśli nic nie nastąpi co zakłóci atmosferę pokoju Irak rozpocznie z dniem Bożego Narodzenia stopniowe wypuszczanie na wolność zagranicznych gości (tak Irak określa zakładników). Zakładnicy byłiby zwalniani w grupach aż do 25 marca przyszłego roku. Państwa zachodnie określiły tę zapowiedź jako kolejny cyniczny akt manipulacji nadziejami i obawami rodzin zakładników oraz nastrojami opinii publicznej. Eksperci militarni zauważyli, iż okres grudzień-marzec jest najlepszym klimatycznie okresem do podjęcia działań militarnych na Bliskim Wschodzie.

• Centre for Defence Information w Waszyngtonie (Instytut złożony z byłych wysokich dowódców i ekspertów amerykańskich sił zbrojnych) podał, iż wojna z Irakiem będzie trwała trzy miesiące, pochłonie 65 tys. ludzi po obydwu stronach, około 230 tys. ludzi zostanie rannych, koszt wyniosą co najmniej 50 mld dol. Instytut twierdzi, że w przeddzień wojny prezydent Bush ogłosi, iż Stany Zjednoczone kontynuują wysiłki na rzecz pokojowego rozwiązania kryzysu. W tym samym czasie USA zakłóca iracką łączność i komunikację. Wojna rozpocznie się od zbombardowania przez lotnictwo amerykańskie irackich baz lotniczych, wyrzutni raketowych, ośrodków dowodzenia, linii zaopatrzenia, zbiorników z paliwami i rafinerii, arsenałów, mostów, dróg, portów i miejsc ześrodkowania wojsk. Wkrótce potem amerykańskie oddziały specjalne zorganizują na północy Iraku wśród Kurdów oddziały partyzanckie, a w innych częściach akcje sabotażowe i dywersyjne. Dzień później nastąpi ostrzał artyleryjski na wojska irackie w Kuwejcie oraz wkroczenie czołgów do Iraku. Trzeciego dnia duże oddziały amerykańskie rozpoczną uderzenie na Bagdad. Przez około dwa tygodnie będą posuwać się stosunkowo szybko. Prawdziwy opór rozpocznie się w

trzecim tygodniu, gdy drogi do Bagdadu zaczną bronić elitarne dywizje Gwardii Republikańskiej. Poszczególne miejscowości trzeba będzie zdobywać walcząc o każdy dom i ulicę. Bagdad zostanie zdobyty po 6 do 12 tygodni od rozpoczęcia wojny. Po zdobyciu Bagdadu USA powołają nowy rząd, który nakaże wszystkim walczącym jeszcze oddziałom bezwarunkowe poddanie się.

• Załoga wahadłowca Atlantis umieściła na orbicie satelitę rozpoznawczego. Uważa się, że zbiera on dane o Iraku. Źródła w Pentagonie twierdzą, że dzięki nowemu satelicie prezydent Bush i dowództwo amerykańskie wiedzą więcej o ruchu wojsk irackich oraz ich rozmieszczeniu, charakterze itp. niż sam prezydent Iraku Hussein.

• Prezydent ZSSR Gorbaczow powiedział, że brak żywności w sklepach nie wynika z braku żywności w ogóle, lecz z powodu fatalnego systemu transportu i dystrybucji. Wezwał czynniki odpowiedzialne do naprawy sytuacji. Jednocześnie zapowiedział, że brak żywności w sklepach nie wynika z braku żywności w ogóle, lecz z powodu fatalnego systemu transportu i dystrybucji. Wezwał czynniki odpowiedzialne do naprawy sytuacji. Jednocześnie apelował do Zachodu o przysłanie w ramach pomocy znacznych ilości żywności w celu zapobieżenia klęsce głodu. Racionowanie żywności wprowadzono w wielu miastach ZSSR, w tym także w Moskwie i Leningradzie. Kanclerz Niemiec Kohl oświadczył, że Niemcy są gotowe do wysłania żywności do ZSSR. Wezwał także inne państwa zachodnie do udzielenia pomocy Sowiecom. Gotowość wyraziły m.in. USA, Francja, Włochy i Kanada.

• Sondaż opublikowany w "Moskowskich Nowostkach" pokazał, że 62% Sowieców obawia się głodu w najbliższych miesiącach. Ponadto 35% widzi możliwość zamachu stanu ze strony sił konserwatywnych, prawicowych, 17% ze strony radykalnej lewicy.

• Rada Najwyższa ZSSR zaaprobowala (316 za, 19 przeciw, 31 wstrzymało się) przedstawiony przez Gorbaczowa projekt reformy najwyższych władz sowieckich. Gorbaczow twierdząc, iż uważa swój plan za konieczny wysiłek w celu zapobieże-

nia dezintegracji ZSSR zaproponował utworzenie gabinetu prezydenckiego złożonego z prezydenta i wybranych przez niego osób oraz z wybranych przedstawicieli wszystkich 15 republik, powołanie rady bezpieczeństwa narodowego reprezentującej milicję, KGB, MSW oraz inne organa ładu i porządku oraz utworzenie rady republik. Jednocześnie Gorbaczow zaproponował zlikwidowanie Rady Prezydenckiej (powołał ją w roku ub.), Rady Ministrów oraz przekazanie części uprawnień wykonawczych republikom. Projekt Gorbaczowa uważa się za ustępstwo na rzecz Jelcyna oraz innych republik domagających się rządu międzyrepublikańskiego. Prezydent ZSSR podkreślił, że jest za tym, aby powołać formę rządu i władzy wykonawczej odpowiadającą nowym czasom, ale sprzeciwił się wszelkim tendencjom separatystycznym akcentując, że nie dopuści do rozkładu ZSSR.

• Liga Wolności Litwy przeprowadziła manifestację w Wilnie domagając się udziału Litwy jako niepodległego państwa w spotkaniu KBWE w Paryżu oraz natychmiastowego opuszczenia Litwy przez woj-

ska sowieckie. Po manifestacji około 200 osób - w większości poborowych - udało się pod garnizon sowiecki, gdzie młodzi Litwini podarli karty powołania do Armii Czerwonej. Żołnierze oblali ich wodą z armatek, a następnie oddając strzały w powietrze ścigali po ulicach Wilna, bijąc oprócz nich także miejscową policję oraz przechodniów.

• Prezydent Bush odwiedził Czechosłowację. Była to pierwsza wizyta prezydenta USA w tym kraju. Mieszkańcy Pragi i Bratysławy powitali Busha niezwykle entuzjastycznie. Prezydent wymienił z prezydentem Havlem dokument handlowy nadający Czechosłowacji klauzulę najwyższego uprzywilejowania oraz ogłosił utworzenie funduszu dla przedsiębiorstw prywatnych w Czechosłowacji w wysokości 60 mln dol.

• W Moskwie odbyło się spotkanie przywódców partii komunistycznych i byłych partii komunistycznych z Bułgarii, Węgier, Niemiec, Polski, Czechosłowacji i ZSSR. Komuniści bądź byli komuniści narzekali, że nie mają funduszy i środków na przeżycie. Oświadczyli, że w rozliczeniach z komunistami dominuje duch rewanzu i konfrontacji i

wezwali do zaprzestania prześladowań z powodów politycznych. Zawarto porozumienie o utrzymywaniu kontaktów, popieraniu się i współpracy. Gorbaczow - szef sowieckiej partii komunistycznej obiecał pomoc.

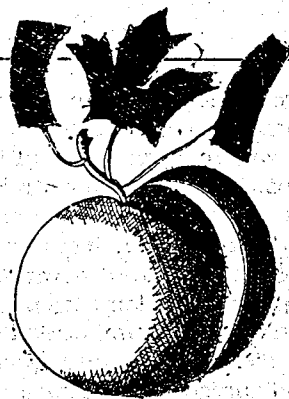
• Na Węgrzech szef CIA Webster spotkał się z premierem Antallem. Rozmawiano o możliwości amerykańsko-węgierskiej współpracy w zakresie bezpieczeństwa narodowego.

• W stolicy Bułgarii Sofii, a także w innych miejscowościach odbyły się demonstracje i głodówki na rzecz pociągnięcia przywódców komunistycznych do odpowiedzialności oraz odebrania komunistom majątku. Nieznani sprawcy podpalili budynek, w którym mieszka premier Bułgarii Lukanow. Ochrona premiera ugasiła ogień. Parlament bułgarski przyjął poprawkę do konstytucji zmieniającą nazwę kraju z Ludowej Republiki Bułgarii na Republikę Bułgarii.

• Węgry postanowiły przyznać obywatelstwo i pełnię praw każdemu mieszkańcowi Hongkongu, który osiedlił się na Węgrzech i załwestuje co najmniej 100 tys. dol. US.

W drodze na szczyt KBWE w Paryżu prezydent ZSSR Gorbaczow złożył wizytę w Rzymie, gdzie otrzymał Nagrodę Praw Człowieka Fundacji Fluggi (450 tys. dol. US) oraz spotkał się z prezydentem Włoch Cossigą i premierem Andreottim, podpisując 20-letni sowiecko-włoski układ o przyjaźni i współpracy zawierający klauzulę o nieagresji. Gorbaczow został także przyjęty w Watykanie przez papieża Jana Pawła II. Żona Gorbaczowa, Raisa, po powitaniu papieża wyszła zwiedzać Muzeum Watykańskie, a Ojciec Święty rozmawiał z Gorbaczowem w cztery oczy przez 40 minut. Po rozmowie prezydent ZSSR powiedział dziennikarzom, iż ponownie zaprosił Jana Pawła II do złożenia wizyty w ZSSR. "Właściwy moment nadejdzie" - powiedział papież. Watykan oficjalnie w sprawie pielgrzymki papieża do ZSSR nadal nie podjął żadnego zobowiązania, zajmując stanowisko, iż stara się ustalić jaka część Kościoła w ZSSR przeżyła dekady prześladowań. Przypuszcza się jednakże, iż do wizyty może dojść w roku 1992.

TRZEJ POSŁOWIE W IRAKU

Trzej posłowie federalni: Bob Corbett z Partii F stepowo-Konserwatywnej, Lloyd Axworthy z Partii Liberalnej i Svend Robinson z Nowej Partii Demokratycznej udali się do Bagdadu z misją uzyskania wolności dla 45 Kanadyjczyków - zakładników przetrzymywanych w Iraku i Kuwejcie. Przed odlotem na Bliski Wschód - po 8 dniach nerwowych oczekiwań czy otrzymają wizy irackie - powiedzieli, iż mają zamiar być w Bagdadzie aż do skutku, a więc dopóty dopóki nie uda im się zapewnić zwolnienia dla Kanadyjczyków. Wizy irackie, które otrzymali mają ważność 3 miesiące. Posłowie zabrali z sobą listy od rodzin i krewnych zakładników, lekarstwa oraz ciepłą odzież. Axworthy podkreślił, że misja parlamentarzystów ma charakter ściśle humanitarny, nie reprezentują oni rządu, nie będą prowadzić polityki. Robinson powiedział, że prawdopodobnie w rozmowach z irackimi urzędnikami będzie wskazywał na konieczność pokojowego rozwiązania kryzysu w Zatoce. Posłowie będą ściśle współpracowali z ambasadą kanadyjską w Bagdadzie oraz z kanadyjskim ministerstwem spraw zagranicznych. Axworthy powiedział, że Kanadyjczycy, którzy otrzymają wizy będą natychmiast wysyłani do Kanady na koszt MSZ. W pierwszym dniu w Bagdadzie posłowie spotkali się z przedstawicielami ambasady kanadyjskiej, oficjalami irackimi oraz z Kanadyjczykami - zakładnikami (nasz komentarz na str. 2).

ZIMNA WOJNA OFICJALNIE ZAKOŃCZONA

Premier Mulroney powiedział na spotkaniu KBWE w Paryżu, że traktat o przyjaźni i współpracy w Europie oraz umowa NATO i Układu Warszawskiego o redukcji broni konwencjonalnej oficjalnie zakończyły okres zimnej wojny. Jest to niewątpliwie ogromny sukces - dodał - ale nie oznacza, iż zniknęły automatycznie wszystkie groźne problemy. Najlepszym tego przykładem jest zapalna sytuacja w Zatoce Perskiej. Mulroney podkreślił, że konflikt w Zatoce nie jest konfliktem o ropę naftową, konflikt ten dotyczy sprawy całkowicie zasadniczej - podstaw pokoju na świecie. Premier Kanady powiedział, że w świetle kryzysowej sytuacji w Zatoce widać jeszcze bardziej potrzebę i konieczność bardziej efektywnych środków kontroli zbrojeń, zwłaszcza zaś współpracy w sprawie nierozprze-strzenia broni nuklearnej. Mulroney dodał, że za obecny kryzys w Zatoce w części odpowiedzialne jest nadmierne uzbrojenie Iraku przez różne państwa.

BĘDIEMY DOŻYWIAĆ SOWIETÓW

Joe Clark i Michaił Gorbaczow podczas spotkania w Moskwie

Do Paryża na spotkanie KBWE kanadyjski minister spraw zagranicznych Joe Clark udał się przez Moskwę. W stolicy ZSSR odbył rozmowy z prezydentem Gorbaczowem, prezydentem Federacji Rosyjskiej Jelcynem i ministrem spraw zagranicznych Szewardnadze. Poruszono tematy międzynarodowe, problemy współpracy gospodarczej i handlowej oraz kwestię pomocy żywnościowej dla ZSSR w obliczu obecnych poważnych braków żywności w wielu wielkich miastach ZSSR oraz w niektórych regionach kraju. Clark powiedział, iż Sowietci nie prosili go o pomoc natychmiastową, poinformowali go natomiast, iż jeśli nie uda im się opanować sytuacji własnymi środkami to poważne braki wystąpią w zimie: może wówczas zabraknąć zboża, odżywek dla niemowląt, masła, olei roślinnych oraz mąki. Szewardnadze prosił Clarka, aby Kanada spróbowała pomóc w rozwiązaniu tych braków, wykorzystując i rozszerzając dotychczasowe struktury kooperacji i współpracy. Clark podkreślił, że ZSSR ma nadal niewykorzystany kredyt w wysokości 1 mld dol. na zakup zboża i wyraził opinię, że będzie można ten kredyt w krótkim terminie zrealizować. Mniej optymistyczny był natomiast co do możliwości szybkiej realizacji pół miliardowego kredytu inwestycyjnego przyznanego ZSSR przez Export Development Corp.

OD OCEANU DO OCEANU:

• W roku ubiegłym urodziło się w Kanadzie 392 tys. dzieci - najwięcej od 25 lat. Rok ubiegły był także pierwszym rokiem wzrostu urodzeń w ciągu ostatnich 5 lat: w latach 1985-88 co roku rodziło się mniej dzieci. Demografowie tłumaczą ubiegłoroczny wyż demograficzny faktem, iż na pierwsze dziecko zdecydowało się wiele kobiet w wieku ponad 30 lat, a jednocześnie wiele kobiet młodszych postanowiło mieć dzieci wcześniej.

• Burmistrzem Vancouver po raz trzeci z rzędu został Gordon Campbell. Po raz 17 natomiast burmistrzem Prince Rupert w Brytyjskiej Kolumbii został 70-letni Peter Lester. Jest on oczywiście najdłuższą sprawującym stanowisko urzędującym burmistrzem Kanady. Rekord sprawowania urzędu - 36 lat należy do Reginalda Dawsona, byłego burmistrza Mount Royal w Quebecu. Lester wyrówna ten rekord w 1993 roku i jeśli będzie kandydował i wygra następne wybory stanie się nowym rekordzistą. Zapytany o swe powodzenie wśród wyborców Lester odpowiedział, iż wszystkie swe kampanie wyborcze prowadził zawsze z

jednym hasłem głównym: Czas na zmiany.

• Sąd Najwyższy wyraził zgodę na wysłuchanie apelacji Ernsta Zundela skazanego na karę 9 miesięcy więzienia za szerzenie fałszywych wiadomości o zagładzie Żydów w II wojnie światowej. Zundel utrzymujący, iż liczba 6 mln Żydów zamordowanych przez nazistów w II wojnie światowej jest wymyślona, został oskarżony o świadome szerzenie opinii szkodzącej interesowi publicznemu i został skazany w 1985 roku. W 1987 roku odbył się nowy proces z powodu błędów formalnych popełnionych przez sędziego podczas pierwszego procesu. Sąd Prowincjonalny skazał Zundela w 1988 r. na 9 miesięcy więzienia, a Ontaryjski Sąd Apelacyjny utrzymał wyrok w mocy. Zundel wniósł apelację do Sądu Najwyższego, którą Sąd postanowił rozpatrzyć. Sędziowie Sądu Najwyższego Bertha Wilson, John Sopinka i Beverley McLachlin nie wyjaśnili swej decyzji.

• Rzecznik ministra spraw zagranicznych Clarka Abbie Dann oświadczyła w Moskwie, że podczas pobytu w Pradze Clark nie wyraził się krytycznie o Kanadyjczykach popie-

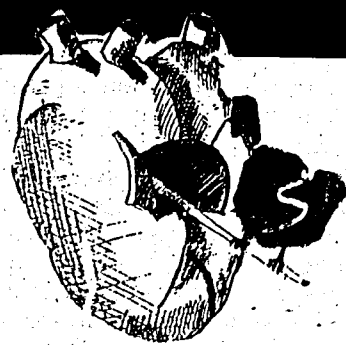
rających niepodległość Słowacji. Jednocześnie rzecznik ministerstwa spraw zagranicznych Guy Archambault oświadczył w Ottawie, iż Kanada zajmuje stanowisko, że sprawa Słowacji jest wewnętrzną sprawą Czechosłowacji, która powinna być rozwiązana metodami zgodnymi z demokracją i prawami człowieka.

• Pierre Peladeau, quebecki magnat prasowy, wydawca m.in. dziennika "Le Journal de Montreal" (drugiego pod względem cyrkulacji dziennika Kanady po "The Toronto Star") powiedział, iż Quebec znalazł się w decydującym momencie historii i powinien oderwać się od Kanady. Secesja powinna nastąpić jednak po negocjacjach z Kanadą, gdyż zaoszczędzi to wielu bardzo poważnych problemów. Zdaniem Peladeau pojawiające się w Ottawie hasła nowego federalizmu nie dają nadziei, iż angielska Kanada zgodzi się na większą władzę dla Quebecu.

• Od 1 stycznia wzrastają o 6.3% zasiłki dla bezrobotnych. Maksymalny zasiłek wyniesie 408 dol. tygodniowo (obecnie 384). Osoby zarabiające powyżej \$53 tys. rocznie będą płaciły wyższe składki ubezpieczeniowe od bezrobocia.

Premier Mulroney spotkał się w Edmonton z 5 żonami zakładników kanadyjskich przetrzymywanych w Iraku i Kuwejcie. Premier zapewnił je, iż Ottawa robi wszystko posługując się cichą dyplomacją, aby doprowadzić do ich uwolnienia. Po spotkaniu kobiety oświadczyły, iż uzyskały pewność, że premier zdaje sobie w pełni sprawę z sytuacji Kanadyjczyków w Iraku i Kuwejcie i są usatysfakcjonowane jego zapewnieniem, iż Kanada stara się ze wszystkich sił o ich uwolnienie.

POLITYKA

"PROGRAM DLA POLSKI"

"Gazeta Wyborcza" opublikowała program prezydencki Tadeusza Mazowieckiego. Tytuł - pochodzący od redakcji - brzmi: "Program prezydenta, który dotrzymuje słowa".

"Mój program nie jest abstrakcją czy zbiorem pobożnych życzeń - stwierdza Mazowiecki na samym wstępie - i wynika z rocznych doświadczeń w kierowaniu pracami rządu. Jest to program, który możemy realizować jedynie wspólnie i który poprzeć mogą wszyscy. Jeśli zostanie prezydentem, to na premiera proponuję kandydata, który zagwarantuje sprawną i energiczną kontynuację radykalnych reform politycznych i gospodarczych".

Mazowiecki zapowiada, że będzie dążył do likwidacji Układu Warszawskiego, a bezpieczeństwo państwa "winno opierać się na umowach dwustronnych z naszymi sąsiadami oraz na systemie bezpieczeństwa europejskiego", które zapewnione jest przez KBWE.

Polska będzie się starać o przystąpienie do Wspólnoty Europejskiej w obecnej dekadzie. Do Rady Europejskiej zostanie przyjęta po przeprowadzeniu wyborów parlamentarnych.

Do końca 1994 r. opuszczą teren Polski wszystkie jednostki armii sowieckiej. W przyszłości zniesiona zostanie obowiązkowa służba wojskowa, którą zastąpi zawodowa

armia, "mniejsza i lepiej wyposażona" niż obecna.

Mazowiecki zapowiada rozliczenie członków dawnych władz, a winni nadużyciom postawieni zostaną przed sądem. "Nikt jednak - stwierdza dalej program prezydencki obecnego premiera - nie może ponieść konsekwencji prawnych za samą przynależność do ugrupowań politycznych działających w totalitarnym państwie".

Następnie zapowiedziane są konkretne zmiany ustawodawcze w sądownictwie i prokuraturze, systemie podatkowym oraz budownictwie

mieszkanlowym. Mazowiecki zapowiada, że prywatyzacja powinna zakończyć się w ciągu najbliższych 3 lat i obejmie nie tylko przemysł, ale także cały system obsługi rolnictwa.

"Pełnoprawnym właścicielem majątku narodowego jest całe społeczeństwo - czytamy w programie. Wprowadzenie nieodpłatnych bonów prywatyzacyjnych umożliwi wszystkim udział w przemianach własnościowych".

Dokument ten - wydany przez sztab wyborczy Mazowieckiego - nosi tytuł: "Program dla Polski".

PROGRAM WAŁĘSY

Lech Wałęsa ogłosił program prezydencki.

Prezydent jego zdaniem powinien wytyczać kierunki polityki państwa zgodnie z wolą narodu, mając na uwadze zarazem sprawiedliwość, bezpieczeństwo, ład, itp. Zdanem Wałęsy do czasu wolnych wyborów parlamentarnych prezydent powinien spełniać funkcję pośrednika pomiędzy społeczeństwem, parlamentem i rządem.

Polityka zagraniczna. Należy anulować wszystkie narzucone Polsce siłą układy i powiązania polityczne i militarne. Kierunek polityki zagranicznej powinien być oparty o założenie, iż Polska jest pomostem między jednoczącą się Europą Zachodnią a zdobywającymi niezależność narodami ZSSR. Kluczową sprawą długofalową jest uczestnictwo w takich ciałach europejskich jak Rada Europy i EWG, istotne jest także zacieśnienie współpracy z sąsiadami oraz z USA i światem zachodnim. Wałęsa podkreśla, że obecne granice Polski są nienaruszalne. Za bardzo ważny składnik polityki zagranicznej uważa łączność z Polonią.

Polityka wewnętrzna. Nadrzędny charakter ma prawo i praworządność. Rządy komunistyczne muszą zostać rozliczone, ale nie w duchu rewanżu i konfrontacji. Rezygnacja z zemsty nie może oznaczać tolerowania bezprawnych przywilejów. Jak najszybciej należy wybrać nowy parlament, który powinien uchwalić nową konstytucję. Rząd administrujący krajem powinien być powoływany przez parlament i przed nim być odpowiedzialny. Premiera wysuwa prezydent. Należy zwiększyć zakres samorządności i przenieść ją na szczebel wyższy od gminy. Polska powinna mieć silną, dobrze uzbrojoną armię, tak ażeby inwazje jako nieopłacalne upadały w sferze zamiaru bądź

planu. Należy podjąć kroki do zbudowania zawodowego wojska.

Gospodarka. Wałęsa podkreśla, że jedynym rozwiązaniem jest gospodarka rynkowa. Jednakże w pierwszej fazie rola państwa stwarzającego odpowiednie warunki prawno-administracyjne jest duża, następnie po stabilizacji warunków rynkowych rola państwa jako ingerenta w rynek stopniowo maleje. Przedwojenne zakłady upaństwowione po wojnie należy zwrócić właścicielom. Prywatyzacja może i powinna przyjąć różnorodne formy. Konieczna jest sieć banków prywatnych. Należy znieść wszelkie ograniczenia w dopływie kapitałów zagranicznych do kraju. System podatkowy powinien składać się z podatku dochodowego i konsumpcyjnego.

Rolnictwo. Objąć je pełną gospodarką rynkową. Konieczne są państwowe mechanizmy protekcyjne, tak jak ochraniają swe rolnictwo najbardziej uprzemysłowione państwa. Obrót ziemią powinien również być objęty zasadami rynkowymi.

Polityka społeczna. Rynek powinien regulować także sprawy zatrudnienia. W okresie przejściowym do gospodarki rynkowej państwo powinno ułatwiać przemierzanie pracowników oraz przekwalifikowywanie zawodowe.

Ponadto państwo powinno być mecenasem nauki i kultury, ale obok tego powinien funkcjonować system prywatnych fundacji korzystających z ulg podatkowych. Środki masowego przekazu w większości należy sprywatyzować, nie mogą podlegać rządowi, zdecentralizować i sprywatyzować należy służbę zdrowia, niezwłocznej interwencji wymaga katastrofalna sytuacja ekologiczna oraz mieszkaniowa. Państwo nie powinno dawać mieszkań, ale stworzyć warunki, aby każdy obywatel mógł nabyć mieszkanie bądź je wybudować.

Będzie II tura?

Sondaż OBOP ogłoszony 17 listopada pokazał, że w wyborach prezydenckich na Wałęsę chce głosować - 35% wyborców, Mazowieckiego - 19%, Tymińskiego - 17%, Bartoszcze - 7%, Cimoszewicza - 5%, Moczulskiego - 2%. 15% nie wie bądź nie podjęło jeszcze ostatecznej decyzji. Gdyby takie wyniki bądź zbliżone uzyskano 25 listopada konieczna będzie II tura głosowania, w której weźmie udział dwóch kandydatów, którzy uzyskali najwięcej głosów w I turze. II tura zaplanowana jest na 9 grudnia. Wezmą w niej udział wyłącznie obywatele polscy w Polsce.

Co mówią, głoszą i robią kandydaci?

Premier Mazowiecki powiedział, że Polska pogrąży się w chaosie jeśli wybory prezydenckie wygra Wałęsa. Premier podkreślił, że Wałęsa kieruje się ambicją zdobycia władzy, ale nie jest w stanie sprostać wpływającym z niej obowiązkom. Mazowiecki ponownie podkreślił, że w przypadku swej przegranej ustąpi ze stanowiska premiera.

W niedzielę premier Mazowiecki i minister spraw zagranicznych Skubiszewski wyjechali na trzy dni do Paryża na spotkanie KBWE. Premier Mazowiecki spotkał się tutaj m.in. z prezydentem USA Bushem, prezydentem Francji Mitterandem, prezydentem ZSSR Gorbaczowem, prezydentem Czechosłowacji Havelm i prezydentem Rumunii Iliescu.

Tadeusza Mazowieckiego w przedwyborczych podróżach po kraju zastępuje Aleksander Hall, gdyż premier jest zbyt zajęty. W Kozłalinie Hall musiał tłumaczyć się z niedociągnięć kampanii wyborczej. Zwracano uwagę na to, że wszelkie ataki na rząd odbijają się na kampanii wyborczej Mazowieckiego, a środki masowego przekazu niewiele miejsca poświęcają potknięciom innych kandydatów. Hall tłumaczył, że mniejsza aktywność Mazowieckiego jest również związana z jego typem osobowości. "Zgoda, ale czy sztab wyborczy powinien być równie

skromny i powściągliwy" - pytano z sali.

Wałęsa w Opolu powtórzył po raz kolejny, że żaden prezydent nie może mieć programu, bo nieokreślone są jeszcze jego uprawnienia. Powiedział, że plan Balcerowicza musi być skorygowany "o polskie możliwości", a głównym zadaniem prezydenta jest "wymyślanie jak robić interesy". W parę dni potem Wałęsa przedstawił swój program prezydencki (streściliśmy go na str. 12).

Leszek Moczulski kandydat Konfederacji Polski Niepodległej na urząd prezydenta RP powiedział w Brzegu rolnikom, iż "nie wolno dopuścić do tego, żeby na polski rynek wchodziło obce zboże i mięso. Trzeba znacznie ograniczyć podatki dla wsi oraz zastosować politykę korzystnych kredytów, jak również rozwinąć przemysł przetwórczy na wsi".

Stwierdził też, że polityka Balcerowicza to eksperyment na wyniszczonym kraju, który tylko przyspiesza jego rozkład.

Leszek Moczulski poddał ostrej krytyce politykę zagraniczną rządu.

W odpowiedziach na pytania lider KPN stwierdził też, że jeżeli ktoś chce mieszkać w Polsce, mając narodowość i obywatelstwo inne, musi się liczyć z tym, że będzie miał nieco mniejsze prawa niż Polak, bo przecież Rzeczypospolita jest polska.

- Dlaczego uważam, że Wałęsa i Mazowiecki przegrają te wybory? - pytał na wtorkowej konferencji prasowej **Stanisław Tymiński**.

Stanie się tak przez błąd panujący w Polsce. Podważył też kompetencje prof. Sachsa pozytywnie oceniającego dotychczasowe efekty programu Balcerowicza. Oświadczył, że w tej chwili nie ma mowy o kooperacji z kapitałem zachodnim, bowiem Polska nie jest krajem wolności ekonomicznej. Sporo uwagi poświęcił rolnictwu, które - w jego opinii - musi uzyskać ulgi podatkowe i subwencje państwowe. Oskarżył OPZZ o infiltrację jego sztabu wyborczego.

"GW" podała, że **Tymiński** z okazji 73 rocznicy rewolucji bolszewickiej złożył wizytę w ambasadzie ZSSR na zaproszenie Jurija Kaszlewa.

sadzie ZSSR na zaproszenie Jurija Kaszlewa.

Leszek Moczulski i Rada Polityczna KPN zwrócili się do ministra spraw zagranicznych Skubiszewskiego, aby niezwłocznie zażądał od rządu sowieckiego odwołania Jurija Kaszlewa ze stanowiska ambasadora ZSSR w Polsce. Powodem tego żądania jest wywiad udzielony przez ambasadora "Sztandarowi Młodych", w którym Kaszlew powiedział m.in.: "Wojska te (tzn. sowieckie) pojawiły się tu nie tak jak w Czechosłowacji i na Węgrzech. One znajdują się na byłych ziemiach niemieckich, teraz już polskich. To nasze wojska zapewniły Polsce te ziemie. I jeśli żołnierze mieszkają w jakichś domach, to są to domy, które dawniej należały do Niemców".

Jurij Kaszlew

W oświadczeniu Konfederacja Polski Niepodległej podkreśla m.in. że "odwykliśmy już od traktowania części majątku narodowego Polski jako dobra niemieckiego".

Tymiński contra Mazowiecki, prokurator generalny contra Tymiński.

Kandydat na prezydenta RP Stanisław Tymiński oświadczył, że dostarczy dowodów na potwierdzenie, że premier Mazowiecki dopuścił się jak to określił "zdrady narodu". W wy-

niku wysunięcia takiego zarzutu prokurator generalny RP zarządził przeprowadzenie postępowania przygotowawczego w sprawie znieważenia organu państwowego. Minister spraw wewnętrznych Krzysztof Kozłowski powiedział, że dochodzenie prokuratora obejmie zagraniczną działalność handlową i polityczną Tymińskiego, który jak mówił został milionerem jako przedsiębiorca w dziedzinie telewizji kablowej i komputerowej. Tymiński zarzucił premierowi Mazowieckiemu, że wyprzedaje majątek narodowy za ułamek jego prawdziwej wartości. Te same zarzuty wygłosił poprzednio w telewizji polskiej i pokazał część czegoś co nazwał dyrektywą Mazowieckiego dla Ministerstwa Przekształceń Własnościowych. Tymiński powiedział agencji Reutera, że niektóre przedsiębiorstwa zostały sprzedane za mniej więcej przeciętną cenę domu w Toronto.

Mieszkańcy Grajewa przeciw Tymińskiemu w helikopterze.

Mieszkańcy Grajewa (woj. łomżyńskie) uczestniczący w mszy św. w rocznicę odzyskania niepodległości złożyli w Wojewódzkiej Komisji Wyborczej protest przeciw zakłóceniu mszy przez Stanisława Tymińskiego, który w ramach kampanii wyborczej wylądował helikopterem w pobliżu kościoła. Ponadto niektórzy wierni przestraszyli się myśląc, że nastąpi ponownie stan wojenny.

Tadeusz Mazowiecki pierwszym prezydentem Wolnej Polski.

Pod tym tytułem nowojorski, polskojęzyczny "Nowy Dziennik" zamieścił zdjęcie kandydata i apel o poparcie go w wyborach prezydenckich. O poparcie w dniu wyborów Tadeusza Mazowieckiego jako prezydenta RP zwrócili się także do społeczności polskiej w Wielkiej Brytanii działacze emigracyjni (m.in.: Władysław T. Bartoszewski, Jan Ciechanowski, Leszek Kolakowski, Tadeusz Żenczykowski).

Komitety Wyborcze Mazowieckiego są także w Paryżu (m.in. Kazi-

mierz Brandys, Wojciech Pszoniak, Piotr Slonimski), Brukseli (Andrzej Kijowski), Sydney, Kolonii, Abu Dhabi, Buenos Aires (Karlo Radziwiłł), Nowym Jorku, Chicago, Kopenhadze, Oslo, Atenach, Wiedniu i Toronto (odezwę Komitetu zamieszczamy na str. 13).

ZBoWiD na boczny tor.

Nowy statut Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej zatwierdzono na nadzwyczajnym zebraniu w Warszawie.

Ustalono w nim, że członkami związku mogą być również te osoby, które wstąpiły do AK po 1945 r., czyli po jej formalnym rozwiązaniu. Natomiast nie mogą być wybrane do władz związku osoby, które pełniły znaczące funkcje w ZBoWiD lub PZPR.

Zarząd związku otrzymuje wiele listów od Polaków, byłych żołnierzy AK, pozostających na terenach ZSSR, którzy chcą wrócić do Polski. Zaproponowano, by za pośrednictwem MSZ zwrócić się do rządu sowieckiego o roztoczenie opieki nad nimi.

W związku z 50 rocznicą powołania AK (14 lutego 1942) uchwalono sprowadzenie do Polski prochów Tadeusza Bora-Komorowskiego, dowódcy powstania warszawskiego, który zmarł w Londynie i tam jest pochowany.

Światowy Związek Żołnierzy Armii Krajowej skupia ok. 46 tys. członków.

Milewski pozostaje na wolności.

Postanowienie Sądu Wojewódzkiego o uchyleniu tymczasowego aresztowania wobec siedmiu osób w tym b. ministra spraw wewnętrznych Mirosława Milewskiego, którym prokuratura zarzuca udział w tzw. aferze "Zelazo", zostało utrzymane w mocy. Tak postanowił Sąd Apelacyjny w Warszawie w składzie: Katarzyna Majewska-Litwińska, Stanisława Jabłońska i Halina Grudzeń. Decyzja to ostateczna i nie podlega zaskarżeniu.

W jej uzasadnieniu Sąd Apelacyjny stwierdził, że zażalenie prokuratora nie zasługuje na uwzględnienie, bowiem nie podważa zasadnie decyzji podjętej przez Sąd Wojewódzki. Stanowisko prokuratora, iż operacja "Zelazo" stanowiła jedynie kamuflaż do popełnienia przestępstwa korupcji, stanowi, w świetle dotychczas zebranych dowodów, tylko domniemanie. Słusznie zatem sąd I instancji przyjął, że sposób działania podejrzanych to nie jest "modus operandi" występujący przy przestępstwach łapownictwa. W tych warunkach stanowisko Sądu Wojewódzkiego, iż brak jest przesłanek z art. 209 k.o.k. do tymczasowego aresztowania podejrzanych - uznać należy za trafne. Mając to na uwadze Sąd Apelacyjny utrzymał zaskarżone postanowienie w mocy.

Majątek PZPR upaństwowiony!

Majątek PZPR dla skarbu państwa - tak najkrócej można ująć "ustawę Łopuszańskiego" (od nazwiska - projektodawcy), przyjętą przez Sejm 167 głosami za i 120 głosami przeciw.

Cały majątek, będący w posiadaniu partii w dniu 24 sierpnia 1989 r. - tzn. dniu objęcia władzy przez premiera Mazowieckiego, przechodzi na własność skarbu państwa. Od wartości majątku odliczona będzie suma składek członkowskich. Skarb państwa przejmie też wszystkie wierzytelności. Ustawa uznaje za nieważne prawne i finansowe operacje, które dokonywane po 24 sierpnia ub.r., celowo doprowadziły do uszczuplenia majątku.

Poseł sprawozdawca Andrzej Kern uzasadnił, że treść ustawy wynika z przeświadczenia, iż majątek partii zawsze stanowił własność państwa, z uwagi na to, że partia nie posiadała osobowości prawnej. W przeszłości partia i jej promineni przechwycili na własność dużą część majątku państwowego, wykorzystując przywilej bycia "partią państwową". Składki członkowskie stanowiły margines zasobów.

W relacji min. sprawiedliwości A. Bendkowskiego, badania prokuratorskie wykazały, że na 20 zakwestionowanych obiektów, pozostających do dyspozycji SdRP jako spadkobiercy, "socjaldemokraci" zdążyli sprzedać 11 obiektów: np. budynek dawnego komitetu w Krakowie za sumę 100 mld zł, płacąc tym m.in. dług wobec państwa.

Po przyjęciu ustawy podniosło się larum posłów - socjaldemokratów. Np. Jan Piechota uznał, że ustawa ma charakter odwetowy. Kandydat na prezydenta W. Cimoszewicz uznał ustawę za "godzącą w poczucie sprawiedliwości wielu uczciwych ludzi... gdyż spora część majątku pochodziła ze składek milionów uczciwych członków partii".

Szczere.

Janusz Korwin-Mikke w "Najwyższym CZASIE" w jedenastu rozbudowanych punktach wyjaśnia przyczyny klęski w przedbiegach do wyborów prezydenckich (nie zgromadził 100 tys. podpisów), by na koniec wyznać: "Powiedzmy jasno: i tak nie wygraliby tych wyborów. Nawet, gdybym - dostawszy się na ekran TV - zdołał zniszczyć image p. Mazowieckiego. Wyszędlibym na tego, co niszczy - a wygraliby inni".

Michnik boi się o głowę.

Adam Michnik w wywiadzie dla tygodnika "Wprost" zaprzeczył jako by słynny artykuł "Wasz prezydent, nasz premier" napisał na zamówienie Lecha Wałęsy: "Za czasów młodości mojej i młodości Wałęsy wszystkie odkrycia przypisywano sowieckim uczonym - oni wynaleźli i radio, i schody, i hulajnogę. Teraz coraz częściej się dowiaduję, że od początku świata poczynając, wszystko wymyślił Lech. Nie jestem człowiekiem, który pisze na czyjeś zlecenie".

O Wałęsie w innym miejscu:

"Nie sędzę, żeby po jego zwycięstwie spadały głowy starej nomenklatury. Im - myślę - włos z głowy nie spadnie. Natomiast o moją bym się trochę obawiał".

Biuro do Spraw Uchodźców.

W Ministerstwie Spraw Wewnętrznych otwarto Biuro do Spraw Uchodźców. 30 października br. w Polsce przebywało 657 uchodźców, głównie z państw afrykańskich i azjatyckich, ale także 44 z Albanii, 28 z Rumunii i 8 z ZSSR. MSW odmówiło nadania statusu uchodźcy 300 przebywającym w Polsce cudzoziemcom. Jak się ocenia, kilkadziesiąt tysięcy obcokrajowców przebywa w Polsce nielegalnie.

EMIGRACJA

KPA orientuje się na sprawy amerykańskie i polonijne.

Zjazd Krajowej Rady Dyrektorów Kongresu Polonii Amerykańskiej odbyty w Arlington pod Waszyngtonem wybrał nowe władze KPA.

Prezesem Kongresu Polonii Amerykańskiej ponownie wybrany został Edward Moskal, pierwszym wiceprezesem Helena Wójcik, prezeska Związku Polek w Ameryce, ustanowiono funkcje dwóch drugich wiceprezesów, które objęli Kazimierz Lukomski, mający nadal w gestii kompleks spraw polskich oraz Roman Puciński, prezes Wydziału Stanowego KPA w Illinois, który koordynować będzie działalność w zakresie spraw amerykańskich. Sekretarzem zarządu pozostał Wawrzyniec Wójcikowski, prezes Sokolstwa Polskiego w Ameryce, a skarbnikiem Edward Dykła, prezes Zjednoczenia Polskiego Rzymsko-Katolickiego.

Zjazd wybrał dwudziestu wiceprezesów krajowych KPA, reprezentujących większe wydziały oraz środowiska polonijne na terenie całych Stanów Zjednoczonych.

Zjazd Krajowej Rady Dyrektorów KPA potwierdził swoje stanowisko w sprawach polskich uznając suwerenność i niepodległość kraju (aczkolwiek nie bez zastrzeżeń, które przedstawione zostały w głosach dyskusantów) i w konsekwencji tego uznania podjął decyzję politycznej

reorientacji działalności Kongresu w kierunku spraw amerykańskich, a także wewnątrz-polonijnych.

Z tego też względu priorytetowego znaczenia nabierają prace Komisji Spraw Amerykańskich, której przewodniczy Paweł Odrobina, prezes Wydziału Stanowego KPA w Michigan. Komisja ta powołała pięć specjalistycznych podkomisji.

Przekazanie insygniów władzy prezydenckiej po wyborach prezydenckich czy parlamentarnych?

Prezydent R.P. na Uchodźstwie Ryszard Kaczorowski wyraził gotowość przekazania insygniów władzy prezydenckiej prezydentowi wybranemu w powszechnym i demokratycznym głosowaniu. Rada Narodowa utrzymuje, że przekazanie insygniów władzy prezydenckiej może nastąpić dopiero po wolnych wyborach parlamentarnych.

Poniżej przytaczamy list do prezydenta RP wystosowany przez działającą w W. Brytanii Polski Ruch Wolnościowy "Niepodległość i Demokracja".

Wielcy Szanowny
Panie Prezydencie!

W związku z Pana oświadczeniem w sprawie przekazania insygniów urzędu Prezydenta RP, złożonymi pp. Najderowi i Hallowi, wysłannikom dwóch głównych kandydatów do tego urzędu, rozumiemy, że jest Pan gotów tego dokonać zaraz po wyborze nowego prezydenta RP.

PRW NiD całkowicie popiera Pana decyzję...

Jesteśmy zwolennikami uroczystego i godnego przekazania insygniów piastowanego przez Pana urzędu nowo wybranemu prezydentowi RP, który będzie powołany przez naród w powszechnym i demokratycznym głosowaniu.

By to osłgnąć, akt ten winien nastąpić jak najszybciej po wyborze prezydenta. Wtedy będzie to miało znaczenie symbolu i nabierze rozgłosu tak w Kraju, jak i w świecie.

Dokończcie na str. 21

Toronto, 20 listopada 1990 roku.

OBYWATELSKI KOMITET WYBORCZY

popierający kandydaturę:

PREMIERA TADEUSZA MAZOWIECKIEGO

na

PREZYDENTA RZECZPOSPOLITEJ POLSKIEJ

składa publiczny protest przeciwko skandalicznemu wystąpieniu

STANISŁAWA TYMIŃSKIEGO

który rzucił publiczne oszczerstwo godzące w dobre imię obecnego rządu Rzeczypospolitej Polskiej w osobie Pana Premiera Tadeusza Mazowieckiego. Czujemy się znieważeni akcją pana Tymińskiego jako obywatele Rzeczypospolitej i Polacy. Jego bezprecedensowe wystąpienie ujawnia desperacką metodę walki, która nie ma nic wspólnego z dobrze pojętą rywalizacją i Honorem Rzeczypospolitej.

Przedstawione przez Stanisława Tymińskiego zarzuty, choć zupełnie bezpodstawne, poczynią wiele szkód zanim dojdzie do ich wyjaśnienia, które jest niemożliwe przed wyborami prezydenckimi. Noszą one więc znamiona cynicznego chwytu wyborczego.

Stwierdzamy, że Stan Tymiński nie jest znany tutejszej Polonii ani jako polityk, ani jako działacz społeczny lub polonijny. Wręcz przeciwnie, dał się on tutaj poznać swym wywiadem udzielonym dla "Związkowca", w którym stwierdził między innymi:

- Przede wszystkim niewygodnie się czuję z pojęciem "Polonia".

(cytat ze "Związkowca"; Toronto, 10 października 1990 r.)

A.L. Makowieccy, G.M. Pietrzak, S.Wierzbicka, J.Z. Rozwadowscy, E.Z. Wolscy, M.Anker, K.Z. Klemensowicz, R.Skomra, T.Maracz, H.W.Sokolscy, W.Mierzyńska, S.R.Sadowscy, I.Kremblewska, W.Polltka, K.Czechowicz, J.S. Falkowscy, K.Mazurek, B.M.Stefańscy, Z.G. Błaszczyk, L.Sas-Korczyńska, J.Sukiennik, M.Jedlewska, K.Plotrowski, D.Rembacz, J.M. Hadno, C.W.A. Liebertowie, D.Z.Plichta, R.Wawrzycka, T.Nakoneczna oraz 6 nazwisk nieczytelnych.

JAKBY WSZYSTKO OD TEGO ZALEŻAŁO

Im dłużej trwa w kraju kampania wyborcza i im bardziej podgrzewają się nastroje, tym mniej mam ochotę o tym wszystkim pisać. Już tak się porobiło, że gdziekolwiek trafi się paru znajomych, zaczyna dochodzić do awantur pt. "Wałęsa - taki Mazowiecki - nie!" - albo odwrotnie. Tak, jakby od wyboru prezydenta wszystko w Polsce zależało. Ktoś już gdzieś rozdaje teczki gabinetowe, ktoś kogoś wyrzuca z pracy, wszyscy drżą o to, jak sformułują się nowe układy, a mnie - przynajmniej - cała ta zabawa coraz bardziej mierzli. Swoje powiedzialem już dawno: zarówno to, że w gruncie rzeczy nie wiemy, kogo naprawdę wyberamy, gdyż nie znany jest zakres działalności prezydenta i szeroka publiczność nie wie, co to za urząd, jak i to, że w moim przekonaniu właśnie Mazowiecki bardziej się na prezydenta - przy dowolnym kształcie tego fotela - nadaje. Ale to, co mnie w tych przedwyborczych kłótniach moich rodaków najbardziej drażni, to ich przekonanie, że wraz z wyborami prezydenckimi świat się kończy.

Ci, którzy tak bardzo obawiają się prezydentury Wałęsy zdają się zapominać, że przecież w niedalekiej przyszłości czekają nas kolejne wybory - tym razem parlamentarne. I to chyba one, a nie wybory prezydenckie, decydować będą o obsadzie stanowisk rządowych - chyba, że w Polsce już dziś wszystko stanęło na głowie. Wygrana Wałęsy nie jest co prawda pewna, ale jest bardzo prawdopodobna - ten człowiek umie oddziaływać na ludzką wyobraźnię i w dodatku rozporządza atutem, jakim jest możliwość krytyki dotychczasowych poczynań rządu Mazowieckiego, z którego wielu ludzi w Polsce zadwolonych nie jest. Ale ewentualna wygrana Wałęsy nie przesądza - a w każdym razie nie powinna przesądzać - o wygraniu wyborów par-

lamentarnych przez ludzi wokół niego zgrupowanych. W tym drugim wypadku istnieje możliwość głosowania nie na osobowość, lecz na program.

Tymczasem, niestety, niewielu ludzi takie partyjne programy zdaje się układać. Co więcej - wyjąwszy odradzającą się powoli i systematycznie, choć na razie pozbawioną większych szans Polską Partię Socjalistyczną - niewiele osób myśli o odbudowaniu w kraju struktur względnie normalnego życia politycznego. W dalszym ciągu mamy do czynienia z jednej strony z kurczową próbą trzymania się formuły ruchu obywatelskiego, wyrastającego z doświadczeń KOR-u i "Solidarności" (z pierwszej fazy działania związku), z drugiej z formowaniem organizacji zlepionej z różnych grup, które łączą nie program polityczny, ale frustracja i sprzeciw wobec ukształtowanym przez "okrągły stół" realiom życia kraju. Ten pierwszy kierunek reprezentuje grupa ROAD, drugi - Porozumienie Centrum. Z niewiadomych dla mnie przyczyn nieudolne są próby odbudowania partii ludowej, chłopskiej - potencjalnie miałaby ona bardzo duże w Polsce szanse, ma też dość liczne zaplecze społeczne, mogłaby być pierwszą postkomunistyczną partią masową. Dziwny to zaiste układ i - przynajmniej dla mnie - jakoś niezrozumiały.

Jak na razie Polacy dzielą się na tych, którzy lubią Wałęsę i tych, którzy go nie lubią, a to jak na odbudowę prawdziwego życia politycznego za mało. Wlura w to, że ktoś sam przez swą osobowość potrafi kraj wyprowadzić z obecnego przesilenia jest wiarą tyleż naiwną, co złowrogą. Naiwna, gdyż ignoruje instytucje polityczne, a to na dłuższą metę we współczesnym świecie może doprowadzić tylko do katastrofy. Złowro-

gą, gdyż ukazuje skłonności do kultu osoby, a to - jak wskazuje wiele przykładów z historii - rzadko się dobrze kończy: nawet tak uwielbiany przez licznych Dziadzius, czyli Marszałek, zapisał w naszej historii hańbę Berezy Kartuskiej.

Być może rację mają ci wszyscy, którzy twierdzą, że w postkomunistycznej Polsce, w nowym gmachu naszej demokracji tradycyjne instytucje w rodzaju partii mogą się nie sprawdzić. W końcu nic nie jest wieczne, a jak tu wspominałem przy zupełnie innej okazji, partie w obecnym kształcie stanowią organizacje względnie nowe i liczą około 100 lat, co w historii znaczy niewiele. Może rzeczywiście to, co wyłania się z porządku jałtańskiego w Europie, niesie z sobą nowe impulsy, dotąd w zachodniej cywilizacji nieznanne. Jak na razie, nikt jeszcze tych impulsów nazwać nie potrafił. Z drugiej zaś strony takie kraje jak Polska czy Czechosłowacja, a także poniekąd niektóre republiki sowieckie (np. Ukraina) wytworzyły w opozycji do komunizmu coś, co określa się w publicystyce mianem "ruchów społecznych", które potrafiły przezwyciężyć klasyczny jak na razie w demokracji europejskiej układ "lewica-prawica". Nigdzie jednak nie jest powiedziane, że owe ruchy społeczne mają się w tych krajach zinstytucjonalizować - wiele zaś wskazuje na to, że stanowią one twory przejściowe: atrakcyjne dla teoretyków i komentatorów politycznych, szczególnie uważnie obserwowane przez wszystkich, którzy wierzą w istnienie "trzeciej drogi", ale z dnia na dzień coraz słabsze i ulegające rozpadowi. Czy coś się z tego uratuje? Nie chciałbym wyrokować. Wydaje się, że w obecnej fazie przekształceń - zwłaszcza w Polsce - mają one szanse raczej niewielkie.

Piszę to wszystko z pewną dozą

rezygnacji i rozczarowania - sam jestem przekonany o tym, że w trakcie walki opozycyjnej, aż po czas "okrągłego stołu", w Polsce mieliśmy do czynienia z czymś rzeczywiście nowym i politycznie atrakcyjnym, przewyższającym czy raczej dającym szansę przewyższenia ograniczeń demokracji zachodniej. Być może rzeczywiście było błędem przystępowanie do "okrągłego stołu" w składzie podyktowanym przez komunistów, z pominięciem ludzi i ugrupowań zaliczanych do "ekstremy". Być może błąd pojawił się już wcześniej, w podziałach zarysowanych w ruchu opozycyjnym po wprowadzeniu stanu wojennego. Być może wreszcie żadnego błędu nie było i to, co się obecnie dzieje, jest najzupełniej naturalnym i logicznym procesem politycznym. Jakby nie było - czegoś przecież szkoda: czegoś, co niezmiernie trudno nazwać, a co wyraźnie odczuwalne było w kręgu opozycji "korowskiej", zaś później w hasle-symbolu "solidarność". Czegoś, co pozwoliło uważnemu obserwatorowi przemian w całym bloku komunistycznym nazwać ten cały proces "refolucją" - słowem zbudowanym ze zbitki słów "reformy" i "rewolucja". Słowem tym posłużył się w swej najnowszej książce Thimoty Garton Ash, autor znakomitego opracowania dotyczącego "Solidarności". Bardzo to efektywna zbitka pojęciowa - w jakiś sposób bliska pewnym modnym przed laty chwytom polskiej poezji - ale chyba niewiele w istocie wyjaśniająca. Jeśli dobrze zrozumiałem użycie tego pojęcia, autor chce przez nie powiedzieć, że mamy do czynienia z ruchem rewolucyjnym, który się zatrzymał na etapie reform. Tymczasem, w Polsce przynajmniej, ani to rewolucja, ani reformy. Bogu dzięki, że nie rewolucja i szkoda, że nie reformy. Albo inaczej: takie reformy, jaka rewolucja - ani to, ani to. Reformy niedokończone, niepełne, niezadawające.

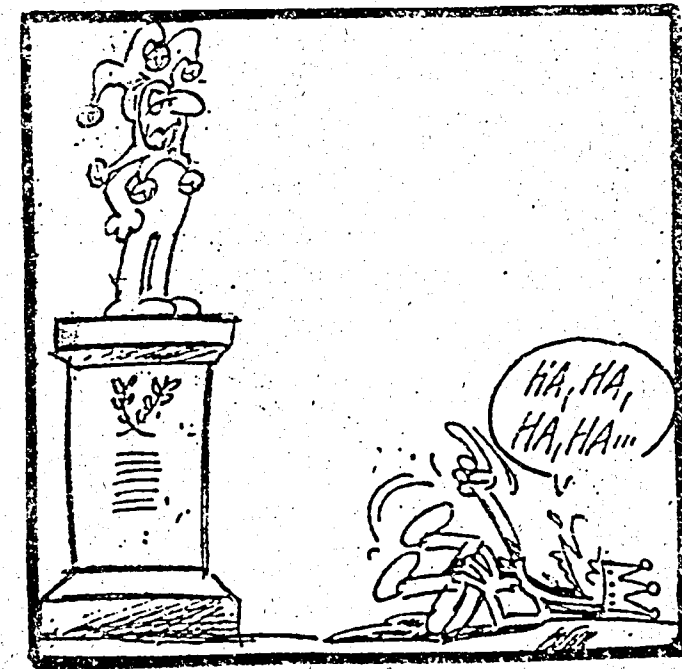
Ale też taka krytyka jest stanowczo zbyt łatwa. W końcu nie oszukujemy się: wszystko to trwa ledwie rok. W ciągu roku kraj o takim zadłużeniu jak Polska i w takim położeniu politycznym zreformować się w pełni

nie może. Nie połączyliśmy się z Polską Zachodnią, jak to się zdarzyło Niemcom, którzy wciąż jeszcze, mimo potężnego ładunku pomocy, nie mogą przecież stanąć na nogi i borykają się z bardzo poważnymi problemami. A na dokładkę może też warto pamiętać, że w zasadzie wszyscy w bloku mogą korzystać z naszych doświadczeń - także i z błędów - my zaś wszystko robimy wyłącznie na własny rachunek. Może więc warto zastanowić się nad sensownością krytyki tego, co się w Polsce dzieje. Każdy, kto porównuje to z tym, co ma miejsce np. w Czechosłowacji, łatwo zapomina o tym, że Czesi i Słowacy przyszli niejako "na gotowe" i mogli już nie powtarzać błędów, które nam przypadły w udziale. My nie mogliśmy być mądrzy cudzym doświadczeniem, gdyż takich doświadczeń po prostu nie było.

Może rzeczywiście zdarzy się cud i nowy człowiek "przewietrzy Warszawę" z korzyścią dla nas wszystkich. Ja w cuda nie wierzę i powtarzam z uporem, że Wałęsa prezydentem zostać nie powinien. Ktoś w czasie spotkania autorskiego w Mławie, w czasie którego starałem się mówić przede wszystkim o literatu-

rze (a jest o czym mówić) spytał mnie o mój stosunek do prezydenta Wałęsy. Odpowiedziałem, że Polska przetrzymała już wiele nieszczęść, przeżyje więc i to, lecz nie widzę powodów, dla których jest to konieczne. Łatwa i efektywna - przynajmniej chwilowo - formułka publicystyczna. A tak naprawdę, to boję się o przyszłość. Nie o własną, gdyż jeśli dotychczas dawałem sobie jakoś radę, to i w przyszłości nie powinno być najgorzej. Boję się o przyszłość kraju, w którym wielu ludzi wierzy w łatwe i radykalne rozwiązania oblicywane im w czasie trwającej obecnie kampanii wyborczej. Nie można bezkarnie budzić ludzkich nadziei, te - niespełnione - mogą się łatwo przeobrazić w wybuch, a to jest ostatnia rzecz, jakiej byśmy sobie wszyscy mogli życzyć. Boję się też o przyszłość kraju, w którym obserwuję wyraźny zanik kultury politycznej, w którym emocje coraz częściej górują nad racjami i rzeczową argumentacją. Ale mam nadzieję, że boję się na zapas i zupełnie niepotrzebnie. Jedno jest niewątpliwe. Prędzej czy później wygramy. Wszyscy.

LESZEK SZARUGA

BORBA

JAN GRABOWSKI

Autor jest pracownikiem naukowym
INSTYTUTU KONIUNKTUR I CEN
HANDLU ZAGRANICZNEGO W WARSZAWIE.

WCZORAJ, DZIŚ I JUTRO POLSKO-SOWIECKICH STOSUNKÓW GOSPODARCZYCH

Polska prasa kanadyjska poświęca obecnie wiele uwagi różnym przejawom toczącej się w kraju walki politycznej o fotel prezydenta. Ale nawet kampania wyborcza na prezydenta Rzeczypospolitej nie powinna przesłaniać Polakom rzeczywistych problemów gospodarczych kraju, które w sposób mniej lub bardziej pośredni rzutują na sprawy bytu dnia codziennego każdej polskiej rodziny, a niekiedy także na sytuację polskich emigrantów i ich rodzin. A problemy te są rzeczywistością na miarę przełomowego momentu historii w jakim znajduje się ojczyzna, bowiem wbrew pozorom, stare nie ustąpiło, a nowe dopiero się rodzi.

Prywatyzacja majątku narodowego, recesja, bezrobocie i strajki, trudności paliwowe i surowcowe, trudności restrukturyzacyjne gospodarki i zbytu przestarzałych maszyn i urządzeń, stagnacja w rozwoju inwestycji zagranicznych i wreszcie niejasne perspektywy stosunków gospodarczych z republikami sowieckimi - oto tylko te ważniejsze problemy, z którymi boryka się rząd Tadeusza Mazowieckiego.

Przyspieszenie tempa rozwiązywania tych i wielu innych problemów jest imperatywem czasu i przemian w Polsce i w całej Europie Środkowo-Wschodniej, a nie tylko, jak niektórzy próbują twierdzić, politycznym hasłem, mającym utorać drogę do władzy Lechowi Wałęsie.

Fundamentalne znaczenie dla przemian gospodarczych w Polsce ma problem stosunków gospodarczych z ZSSR, w tym z poszczególnymi republikami sowieckimi po

1990 roku. Tylko ci, którzy znają zakres wielorakich polsko-sowieckich powiązań gospodarczych we wszystkich płaszczyznach: gałęziowych i towarowych, instytucjonalnych i organizacyjnych, kadrowych i personalnych - potrafią wyobrazić sobie złożoność i skalę trudności przebudowy tych stosunków w celu oparcia ich na zdrowych, komercyjnych zasadach.

1. Uzależnienie polskiej gospodarki od wymiany handlowej z ZSSR.

Od zakończenia II wojny światowej rozpoczął się proces uzależnienia polskiej gospodarki od ZSSR i podporządkowywania jej mechanizmom i celom gospodarki sowieckiej. I wszelkie teorie i poglądy, a także są też głoszone, jakoby polska gospodarka była subsydowana od tej pory przez ZSSR, nie mają żadnego logicznego uzasadnienia i oparcia na faktach. W przeciwnym przypadku można by twierdzić, że dominacja mocarstwa nad innymi państwami przynosi mu tylko straty narażając go na same koszty, a próby pozbycia się obcej dominacji, czynione przez te państwa są działaniem bezsensownym. Podporządkowywanie gospodarki polskiej gospodarce sowieckiej realizowano w ciągu bez mała 40 lat i jak wiadomo, nie bez oporu polskiego społeczeństwa. Nie wszystkie gałęzie gospodarki udało się podporządkować potrzebom ZSSR w jednakowym stopniu. Najwyższy stopień podporządkowania zrealizowa-

no w energetyce, w hutnictwie, w przemyśle maszynowym i chemicznym; najniższy - w rolnictwie i w sferze usług.

Wszystkie kolejne tzw. strategie rozwoju PRL kształtowały strukturę gałęzi gospodarczych w ścisłej koordynacji z planami gospodarki sowieckiej, a po części także z planami gospodarczymi innych krajów RWPG. Śledząc rozwój polsko-sowieckich stosunków gospodarczych od wczesnych lat pięćdziesiątych mogliśmy obserwować ogromne zafascynowanie większości działaczy partyjnych i państwowych każdą zawartą umową gospodarczą z ZSSR. Wzrastający stopień powiązania polskiej gospodarki z sowiecką był nie tyle korzystny, co w przekonaniu tych działaczy, umacniał ich władzę polityczną.

Szkodliwość tych umów polegała na tym, że błędne założenia co do kierunków i struktury rozwoju, przyjęte przez scentralizowany aparat planowania w ZSSR, przez mechanizm umów gospodarczych, wpływał katastrofalnie na gospodarkę w pozostałych krajach RWPG, a brak swobodnego rynku zaciemniał obraz prawdziwej sytuacji we wszystkich krajach Europy Środkowo-Wschodniej. Wiadomo bowiem, że mechanizmy rynkowe, i na tym także polega ich niezastąpiona wartość dla rządów, sygnalizują w porę narastanie nieprawidłowych tendencji i pozwalają na podejmowanie we właściwym czasie racjonalnych decyzji makroekonomicznych. Zasady współpracy w ramach RWPG miały swoje uzasadnienie doktry-

nalne w sowieckim modelu funkcjonowania gospodarki. Doktryna RWPG zakładała, że stymulatorem rozwoju wzajemnej wymiany handlowej między krajami RWPG będzie dwupoziomowy układ cen eksportowych i importowych: niższe od światowych ceny na paliwa i surowce oraz wyższe od światowych ceny na wyroby przemysłu przetwórczego. Rubel transferowy jako jednostka rozliczeniowa między partnerami miał zastąpić realny pieniądź międzynarodowy w celu oderwania gospodarki krajów RWPG od "zgnębionych" wpływów wahań koniunkturalnych gospodarki światowej i rynku międzynarodowego.

Idea oparcia współpracy wzajemnej w RWPG na takich zasadach powstała w umysłach sowieckich ekonomistów i spotkała się z pełną aprobatą sowieckiego kierownictwa partyjnego i państwowego. Popatrzmy jakie tendencje gospodarcze zostały uruchomione we wszystkich krajach RWPG na skutek obowiązywania tych zasad.

Utrzymywanie na rynku RWPG niższego od światowego poziomu cen dla producentów i eksporterów paliw i surowców powodowało wzrost po-

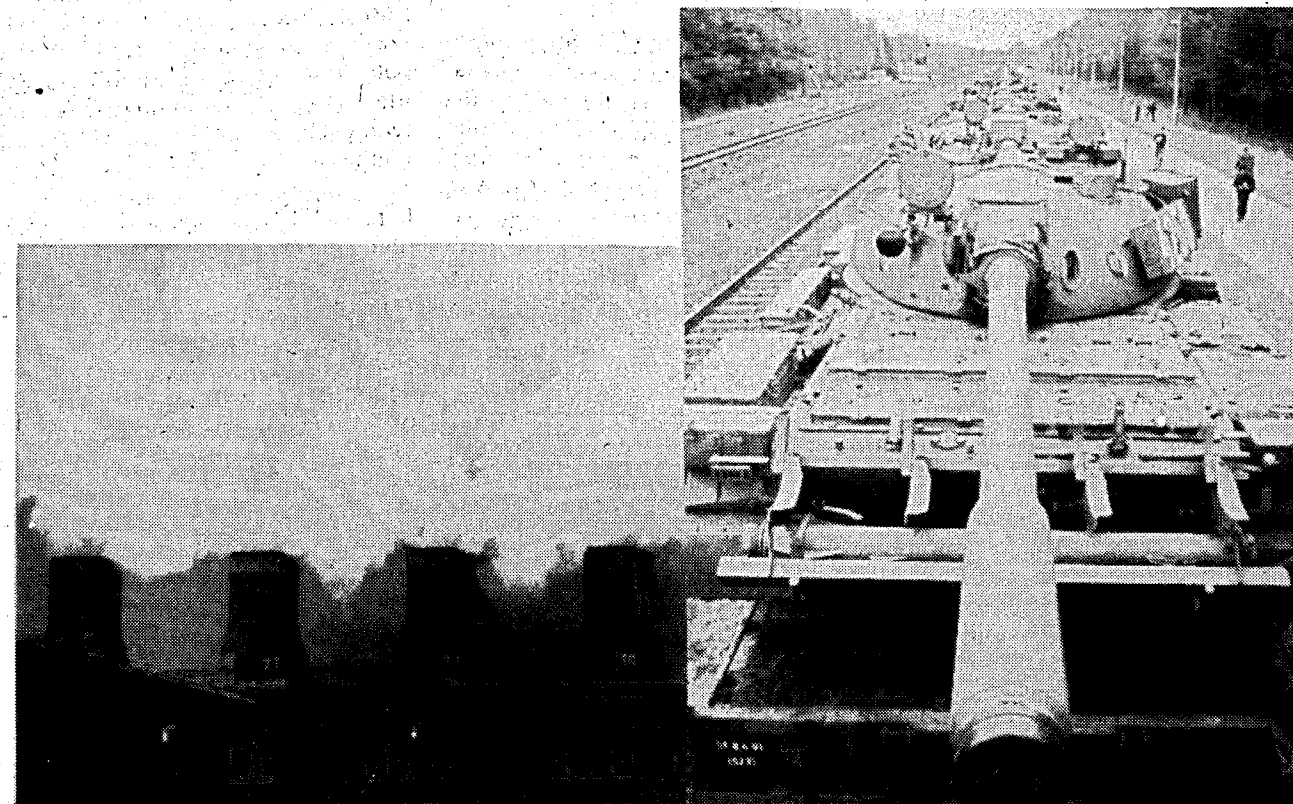
pytu na paliwa i surowce ZSSR, który był i jest w RWPG, głównym ich producentem. Stymulowany w ten sposób popyt na paliwa i surowce wywierał nacisk na zwiększenie ich wydobycia, a pozbawiona mechanizmu rynkowego, centralnie planowana gospodarka sowiecka zwiększała je ponad wszelki rozsądek nie licząc się z rosnącymi kosztami pozyskania surowców, zwiększając dopłaty budżetowe dla przedsiębiorstw wydobywczych. W ten sposób ZSSR wyszedł na pierwsze miejsce w świecie pod względem wydobycia ropy naftowej i kondensatu gazu, węgla i wielu innych surowców, co zamiast skłonić do refleksji władze sowieckie, stało się powodem do zachwytu i upojenia tym "sukcesem".

Kiedy po 1973 roku nastąpił gwałtowny wzrost cen paliw i surowców na rynkach światowych, euforia rozwijania przemysłu wydobywczego w ZSSR osiągnęła swój szczyt. Pojawiły się prymitywne dowody "uczonych" ekonomistów sowieckich, że każdy rubel zainwestowany w przemyśle wydobywczym daje trzy razy większy przychód dolarowy aniżeli rubel zainwestowany

w rolnictwo. Zapomniano o tym, że zasoby mineralne się wyczerpują, że dewastuje się środowisko naturalne i że ponosić trzeba inne koszty społeczne, podczas gdy zasoby produktów i surowców rolnych są odtwarzalne i stwarzają bezpośrednio możliwości rozwoju rynku żywnościowego, tak ważnego dla społeczeństwa. Skutki takiego rozumowania mogły być tylko katastrofalne i takimi się okazały.

Utrzymywanie niskiego poziomu cen na paliwa i surowce okazało się także niekorzystne dla rozwoju przetwórstwa przemysłowego, a w rezultacie dla eksporterów wyrobów przemysłowych przetworzonych. Przeznaczanie wielkich nakładów na przemysł wydobywczy przy szybko rosnących kosztach krańcowych ich pozyskania, powodowało brak środków na postęp techniczny i organizacyjny w przemyśle przetwórczym, powodując starzenie się wyrobów, a w rezultacie spadek ich konkurencyjności na rynkach międzynarodowych.

Z drugiej strony prowadziło to do nadmiernego, nieracjonalnego wzrostu zużycia energii i surowców, które wprawdzie były tańsze np. o

30%, niekiedy o połowę, a czasami i kilkakrotnie od takich samych na rynku światowym, ale zużywano ich 2-3-krotnie, a niekiedy wielokrotnie więcej. Zartowano wówczas, że ministerstwa przemysłu ciężkiego, bo takie były w ZSSR i Polsce, nazywają się tak dlatego, że wytwarzają ciężkie maszyny, wielokrotnie cięższe od analogicznych funkcjonalnie maszyn produkcji zachodniej.

Założenia doktryny współpracy gospodarczej w ramach RWPG stwarzały uprzywilejowane, niekiedy cieplarniane warunki dla producentów i eksporterów wyrobów przemysłu przetwórczego, w tym maszyn i urządzeń, utrzymujących tradycyjną strukturę towarową swojej produkcji i eksportu. Utrzymywany bowiem sztucznie na rynku RWPG, wyższy od światowego poziom cen na maszyny, urządzenia i środki transportu miał zainteresować producentów tych wyrobów i zachęcać ich do sprzedaży na rynkach ZSSR i innych krajów RWPG w asortymentach wymaganych przez odbiorców na tych rynkach.

Wprowadzanie na rynek RWPG, a szczególnie na rynek ZSSR nowoczesnych, wysokowydajnych maszyn i urządzeń było dla eksporterów nieopłacalne, gdyż dodatkowe koszty inwestycji i postępu technicznego nie były rekompensowane proporcjonalnym wzrostem cen eksportowych. Zasada, że za wyższą jakość, nowoczesność i ekonomiczność maszyn, urządzeń i innego sprzętu technicznego trzeba odpowiednio więcej zapłacić, obowiązywała z reguły tylko w handlu z krajami spoza RWPG.

W rezultacie takich tendencji producenci i eksporterzy wyrobów przemysłowych przetworzonych ponosili ogromne straty, a to z następujących powodów:

- nie mając dostatecznych możliwości finansowych rozwijania nowoczesnej produkcji cofali się pod względem technicznym, na skutek czego narastała tzw. luka technologiczna między nimi a firmami z krajów uprzemysłowionych;

- nie uzyskując rekompensaty w postaci odpowiednio wysokich cen w eksporcie do RWPG, w przypadku

podnoszenia poziomu technicznego i eksportu wyrobów o wyższym standardzie technicznym i większej naukochołności;

- zużywając kilkakrotnie więcej energii i surowców do produkcji wyrobów przemysłowych przetworzonych niż inni producenci i eksporterzy z krajów uprzemysłowionych.

Prof. Zbigniew Brzeziński, były doradca ds. Bezpieczeństwa Państwa w gabinecie prezydenta Jimmy'ego Cartera napisał, co następuje: "Gospodarka sowiecka nie tylko pozostawała w tyle w wysiłku technologicznym. Cechowała ją także niewiarygodna rozrzutność. Pozbawiony wszelkich wewnętrznych bodźców do konkurencyjności, racjonalności i nowatorstwa, nie tylko sowiecki sektor przemysłowy, lecz także jego kopie w Europie Środkowej stały się pomnikami biurokratycznej nieudolności i antyproduktywnego marnotrawstwa zasobów".

Opracowane przez polskiego ekonomistę prof. Jana Winieckiego i opublikowane w Londynie w 1987 roku²⁾ dane o zużyciu energii i stali w jednostkach porównywalnych na 1000 dolarów wartości produkcji w niektórych krajach Europy Środkowo-Wschodniej i Zachodniej, szokuja swoją wymową.

Kraje	Zużycie na 1000 dol. wartości produkcji	
	energia	stal
ZSSR	1490	135
Polska	1515	135
NRD	1356	88
Węgry	1058	88
Francja	502	42
RFN	565	52
W. Brytania	820	38

Powiązania gospodarcze Polski z ZSSR charakteryzują w pewnym stopniu relacje obrotów handlowych z ZSSR do całkowitych obrotów handlowych Polski ogółem i w poszczególnych grupach towarowych.

W 1989 roku ZSSR pozostawał nadal głównym partnerem handlowym Polski pomimo spadku jego udziału w globalnym polskim imporcie i eksporcie. Udział ZSSR w

polskim imporcie wyniósł 18,2% (w 1987 roku - 26,6% i w 1988 roku - 22,5%), a w eksporcie 21% (w latach poprzednich odpowiednio - 24,8% i 24,5%). Obserwujemy systematyczny spadek roli handlu z ZSSR w polskim handlu zagranicznym.

Jednakże w poszczególnych grupach towarowych, zarówno w imporcie jak i w eksporcie, ZSSR zajmuje nadal zbyt dominującą pozycję, co oznacza konieczność dalszej restrukturyzacji towarowo-obszarowej polskiego handlu, jeśli Polska chce osiągnąć dalszy wzrost suwerenności gospodarczej w najbliższej przyszłości.

I tak, w grupie paliw i surowców, w zakresie których Polska jest przede wszystkim importerem, import z ZSSR liczony w cenach światowych wyniósł 4,6 mld dolarów, podczas gdy cały import Polski w tej grupie wyniósł 6,8 mld dolarów. Import z ZSSR stanowił zatem 70% całego importu Polski w tej grupie towarów, a bywały lata, że udział ten sięgał 90%. Udział importu surowców energetycznych - paliw i energii, w imporcie surowcowym Polski ogółem wyniósł 53%, przy czym udział ZSSR w imporcie paliw i energii do Polski ogółem wyniósł 88%, gazu ziemnego - 100%, ropy naftowej - 88%, produktów naftowych - 67%, energii elektrycznej - 90%. Import z ZSSR celulozy, bawełny, nawozów potasowych, wyrobów walcowanych ze stali i aluminium stanowił od 60 do 70% całego polskiego importu tych surowców, a import rudy żelaza, manganu, chromu, surowki żelaza, żelazostopów, azbestu, tarcicy iglastej - około 100% całego polskiego importu. Polska importuje także z ZSSR 1 mln ton specjalnego węgla do produkcji koksu, którego to gatunku węgla w Polsce brak. Takie surowce jak apatyty, skóry surowe, wełna owcza, boksyty, tlenek glinu, cyna - importowane są wyłącznie spoza ZSSR.

Z rozmiarów i struktury importu surowcowego z ZSSR wynika, że polska energetyka i transport oraz przemysł elektromaszynowy, chemiczny, a także w znacznym stopniu lekki są szczególnie uzależnione od

Ciąg dalszy na str. 48

IN A WORLD OF RISING ENERGY PRICES

HERE'S HOW YOU CAN MAKE EVERY DROP COUNT.

The situation in the Middle East has driven up the world price for oil and every country is feeling the effect. But there are a lot of things you can do to use less energy and help reduce your costs. You can make every drop count. Right now. Not only will you be reducing your costs, you'll be helping the environment by cutting back on greenhouse gases and the use of fossil fuels. Here are just a few tips.

YOUR CAR

Here's how to drive down costs.

- Walking will save 100% of your fuel costs.
- Using public transportation will save a lot, too.
- Having your car well tuned and serviced regularly can save you 10% in fuel costs.
- Don't exceed speed limits. Reducing your speed from 120 km/h to 100 km/h will save 23% in gasoline costs.
- Cutting back from 100 km/h to 80 km/h will save about 18%.

YOUR HOME

A major amount of our annual energy use goes to heat our homes. Here are a few tips on how to take some of the heat off your home energy costs.

HEATING

- If you lower your thermostat from 22°C to 20°C during the day and to 17°C at night you could save up to 15% on your heating bills.
- Oil furnaces should be tuned up once a year.
- Clean or replace furnace filters regularly.
- Seal your furnace ductwork with duct tape and insulate hot air ducts passing through unheated spaces.

WEATHERPROOFING

- Weatherstrip windows and doors.
- Caulk windows and door frames.
- Insulate attic, walls and basement to recommended levels. Install a vapour barrier where necessary.

YOUR WORLD

Just about every piece of plastic that you use is derived from a fossil fuel. The production of paper, metal and glass uses enormous amounts of energy. So the 3R's of environmental protection are vital as well. Reduce your energy needs whenever you can. Reuse bags, containers, bottles and wrappings when possible. Your community probably has local recycling programs in which you can get involved.

WE CAN HELP

We've got a lot more helpful tips on how to conserve energy. And they're free. Just send us the coupon. We'll rush a package of brochures to you.

OR CALL OUR TOLL FREE ENERGY LINE

1-800-267-5166

During business hours from Monday to Friday
Hearing Impaired

1-800-267-4248

If you can't get through, please try again a little later. We'll make it worth your while.

FREE INFORMATION

Please rush me your Energy Savings Package today.

Name _____

Address _____

City _____

Province _____

Postal Code _____

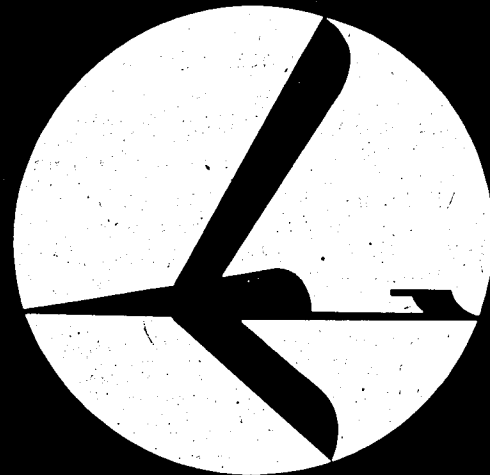
Send to: Energy Publications, 580 Booth Street, Ottawa, Ontario K1A 0E4

 Energy, Mines and Resources Canada
Energie, Mines et Ressources Canada

Hon. Jake Epp, Minister
L'hon. Jake Epp, Ministre

Canada

NADAL JEDYNE LINIE LOTNICZE ŁĄCZĄCE BEZPOŚREDNIO KANADĘ Z POLSKĄ

Możesz lecieć do Warszawy innymi liniami z przesiadką
w Amsterdamie, we Frankfurcie, nawet w Helsinkach.
Lub...

Możesz lecieć do Warszawy jedyną bezpośrednią linią... LOTEM!

Regularne połączenia LOTU non-stop do Warszawy z Montrealu, z Nowego Jorku i z Chicago zapewnią pasażerom najwygodniejszą podróż do Polski w miłej i bezstresowej atmosferze.

Tegoroczne ceny przelotów są nadal konkurencyjne dla

podróżujących LOTEM do Polski. Dodatkową atrakcją jest zwiększona norma bezpłatnego bagażu.

Wszystkie polonijne biura podróży służą wszelką informacją oraz dokonują rezerwacji na połączenia LOTU.

POLSKIE LINIE LOTNICZE - POLISH AIRLINES

LOT

Ważna informacja dla klientów PLL LOT

PLL LOT zawiadamiają że czynne są następujące bezpłatne połączenia telefoniczne (long distance) dostępne dla agencji w całej Kanadzie do połączeń z biurami LOT-u w Montrealu i Toronto.

Połączenia z biurem w Montrealu: 1-800-361-9071 dostępny z rejonów (area codes): 418,514,613,819
1-800-361-1017 dostępny z rejonów (area codes): 204,306,403,403N,506,604,902
Połączenia z biurem w Toronto: 1-800-668-5928 dostępny z rejonów (area codes): 416,514,519,613,705,807,819

Dokończenie ze str.12

Znajdzie żywy oddźwięk wśród Polaków w Kraju i na emigracji.

Rada Narodowa doradza Panu, Panie Prezydencie, odłożenie przekazania insygnii urzędu do czasu przeprowadzenia wyborów do parlamentu. Jest to zła rada.

Opóźnienie dokonania tego aktu stworzyłoby dziwną sytuację dwóch urzędujących prezydentów RP, obu oczekujących uznania za prawowitych przez emigrację. Już samo to stwarza sytuację nierealną.

Odkładanie przekazania insygnii urzędu Prezydenta RP osłabi też znaczenie tego aktu, bo straci on kontakt z aktualnością dokonanego przez naród wyboru. Zatraci się przez to znaczenie wdzięczności dla emigracji politycznej, za rolę jaką odegrała w dążeniach do przywrócenia Polsce niepodległości i demokracji. Tego historycznego momentu ja-

kim będzie wybór nowego prezydenta RP nie można zmarnować. Udzielając więc Panu, Panie Prezydencie, pełnego poparcia dla złożonych przez Pana oświadczeń, apelujemy o utrzymanie swej decyzji,

odrzuć rad, które nakłaniają Pana do zwłoki, i spełnienie przez to oczekiwań przytłaczającej większości Polaków tak w Kraju jak i na emigracji.

To My!

Przypominamy się Państwu

RADIO PIONIER

śluchajcie nas w każdą sobotę na fali FM 93.3 o godz. 10 rano

W programie:

najświeższe wiadomości z Kraju i ze świata • przegląd prasy polonijnej • felietony • wywiady oraz ...

Koncert Życzeń

a także ogłoszenia i komunikaty lokalne, które można zgłaszać pod numerami:

385-5048 - Barbara Rusin; 522-2777 - Marek Lachowicz

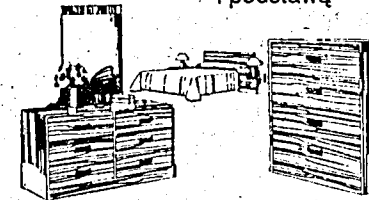
SKLEP, KTÓRY WARTO ODWIEDZIĆ!

ALMAR FURNITURE

2879 A Lakeshore Blvd. W., Toronto, Ontario M8V 1J1
2 BLOCKS EAST OF ISLINGTON. TEL. 251 - 3251

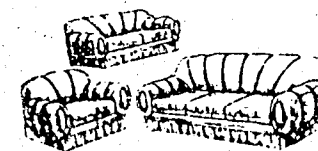
CO TYDZIEŃ
WYPRZEDAŻ

9-częściowo sypialnia
wraz z pełnym materacem
i podstawą

\$ 699.00

Komplet wypoczynkowy do salonu
w różnych deseniach i kolorach -
sofa, kanapa, fotel - TYLKO

\$ 699.00

MEBLE ZA BEZCEN
W DUŻYM WYBORZE!

Łóżko : podstawa i materac - TYLKO
pojedyncze: \$ 149.00
podwójne: \$ 169.00
Queen: \$ 199.00

3 stoliki do salonu \$ 399.00
Szafki kuchenne \$ 179.00
Biuorka uczniowskie \$ 99.00
Mebłocianki (3 szt.) \$ 299.00

STOŁOWY NA START!

stół i 4 krzesła - kosztuje \$ 259.00
U NAS - \$ 179.00

SZAFY

Kosztuje \$ 399.00

U NAS
\$ 299.00

POKONALIŚMY TURKÓW

W eliminacyjnym meczu ME Polska wygrała w Stambule z Turcją 0:1. Odnieśliśmy więc sukces zarówno długo oczekiwany jak i zasłużony. Polscy piłkarze byli zespołem zdecydowanie lepszym i mogli wygrać wyżej. Turcy zagrozili Polakom poważnie jedynie w ostatnim kwadransie. Bramkarz Wandzik bronil jednak bezbłędnie i nie dał strzelić sobie gola. Jedyna bramka meczu - na wagę 2 bezcennych punktów - została strzelona w 37 min. przez Dziekanowskiego, który celnie skierował do bramki piłkę odbitą przez bramkarza tureckiego po silnym strzale Koseckiego. Tak więc 14 spotkanie Polska-Turcja przyniosło

9 zwycięstwo (3 mecze były remisowe, a 2 Polska przegrała).

W drugim meczu grupy 7 Irlandia zremisowała w Dublinie z Anglią 1:1 (1:1).

TABELA GRUPY 7

(każda drużyna zagrała 2 mecze)

1. Irlandia	3	6:1
2. Anglia	3	3:1
3. Polska	2	1:2
4. Turcja	0	0:6

Inne wyniki eliminacji ME: Dania - Jugosławia 0:2, Bułgaria - Szkocja 1:1, Austria - Irlandia Ph. 0:0, Czechosłowacja - Hiszpania 3:2, Cypr - Norwegia 0:3, Albania - Francja 0:1, San Marino - Szwajcaria 0:4, Luksemburg - Walia 0:1.

GKS MISTRZEM JESIENI

Drużyny ekstraklasy zakończyły ligową młocę. Zobaczymy je dopiero w marcu, ale wiele nie wystąpi w tym samym składzie. Spora grupa I-ligowców wybiera się bowiem do lig zagranicznych. GKS zdobył tytuł zasłużenie - wygrywając w Warszawie w ostatnim meczu jesieni z samą osławioną po wyeliminowaniu Aberdeen Legią, ale przypomnijmy, że niedawno, gdy Bayer wyeliminował GKS z Pucharu UEFA prasa niemiecka stwierdziła, że piłkarze GKS grają na poziomie II ligi. Tytuł wicemistrza wywalczył Hutnik Kraków. Niedawno miał spore kłopoty finansowe, w klubie nie było pieniędzy na wypłacanie premii piłkarzom. Trener zespołu Władysław Lach twierdził nawet, że wielu zawodników może nie dotrzeć do końca rozgrywek. Sytuacja uległa jednak poprawie, 9 sportowców otrzymało zaległe sumy pieniężne, klub zwrócił się do Huty im. Sendzimira o pomoc w załatwieniu mieszkań dla dwóch piłkarzy. Za każdy zdobyty w rozgrywkach I-ligowych punkt piłkarze otrzymywali do podziału 12 mln złotych, natomiast premia za wywalczenie tytułu mi-

strzowskiego wyniesie miliard złotych (za wicemistrzostwo - 800 mln, za trzecie miejsce - 500 mln złotych). Pomogło!

WYNIKI 15 kolejki I LIGI:

Legia Warszawa - GKS Kat. 0:2
Wisła Kraków - Stal Mielec 3:0
Śląsk Wrocław - Igloopol Dębica 2:1
Zagłębie Lubin - ŁKS Łódź 2:1
Olimpia Poz. - Zagłębie Sosn. 4:3
Ruch Chorzów - Hutnik Kraków 1:1
Górniki Zabrze - Lech Poznań 0:1
Zawisza Bydż. - Motor Lublin (mecz rozegrano wcześniej) 2:0

TABELA I LIGI na półmetku:

1. GKS Kat.	23	19:8
2. Hutnik Kraków	21	27:14
3. Zagłębie Lubin	21	20:14
4. Wisła Kraków	20	22:9
5. Górnik Zabrze	19	34:14
6. ŁKS Łódź	15	16:17
7. Olimpia Poznań	15	17:22
8. Legia Warszawa	14	17:16
9. Ruch Chorzów	14	12:15
10. Motor Lublin	14	15:19
11. Śląsk Wrocław	14	19:27
12. Lech Poznań	13	24:16
13. Igloopol Dębica	13	15:16
14. Zawisza Bydż.	13	17:23
15. Stal Mielec	6	13:27
16. Zagłębie Sosnowiec	3	11:41

W II lidze w ostatniej 19 kolejce rundy jesiennej przegrały mecze trzy pierwsze zespoły. Finisz półmetka przyniósł emocje i sensację. Ale wierzchołek nie drgnął. Rundę jesenną piłkarze II ligi zakończyli bramkostrzelnie zdobywając w 10 meczach 34 gole. Ale znając nierówny poziom polskich lig trudno powiedzieć, że jest to dobry prognostyk przed rundą wiosenną.

WYNIKI 19 kolejki II LIGI:

Górniki Wałb. - Korona Kielce 2:1
Gwardia W-wa - Miedź Legnica 2:1
Polonia Byt. - Ostrovia Ost. Wilk 1:1
Lechia Gdańsk - Szombierki Byt. 2:1
Odra Wodzisław - Stal Rzeszów 2:2
Pogoń Szczecin - Hutnik W-wa 2:2
Siarka Tarnobrzeg - Stal St. Wola 4:1
Widzew Łódź - Zagłębie Wałb. 4:0
Jagiellonia Biał. - Stilon Gorzów 4:0
Resovia Rzeszów - Raków Częst. 1:1

TABELA II LIGI na półmetku:

1. Stal St. Wola	29	25:10
2. Stilon Gorzów	26	25:13
3. Miedź Legnica	25	30:15
4. Jagiellonia Biał.	24	25:18
5. Widzew Łódź	23	27:16
6. Raków Częst.	23	26:20
7. Siarka Tarn.	21	22:20
8. Polonia Byt.	20	24:18
9. Stal Rz.	19	26:22
10. Zagłębie W.	19	15:18
11. Korona K.	18	14:19
12. Lechia Gdańsk	17	26:25
13. Szombierki Byt.	17	18:21
14. Górnik Wałb.	16	17:19
15. Odra Wodz.	16	16:24
16. Resovia Rz.	16	15:23
17. Gwardia W-wa	15	21:24
18. Ostrovia O.W.	14	14:30
19. Pogoń Szcz.	11	16:30
20. Hutnik W-wa	11	19:35

AGASSI MISTRZEM MISTRZÓW

20-letni Amerykanin Andre Agassi wygrał we Frankfurcie mistrzostwo świata ATP w tenisie. W finale Agassi pokonał Szweda Edberga 5:7, 7:6 (7:5), 7:5, 6:2. Za zwycięstwo Agassi otrzymał 600 tys.

dol., a za udział w turnieju 350 tys. W półfinale Agassi wyeliminował Beckera 6:2, 6:4, a Edberg Lendl 6:4, 6:2.

Andre Agassi

Mistrzostwo Virginia Slims zdobyła w Nowym Jorku Jugosłowianka Seles pokonując w pięciosetowym meczu Argentynkę Sabatini 6:4, 5:7, 3:6, 6:4, 6:2. Mecz trwał 3 godz. 47 min. Poprzedni mecz pięciosetowy był rozegrany w 1901 roku podczas mistrzostw USA (Moore wygrała z McAtter 6:4, 3:6, 7:5, 2:6, 6:2).

MIESZANKA AGENCYJNA:

Sporo medali przywieźli reprezentanci Polski z mistrzostw świata i Europy w akrobatyce sportowej w Augsburgu. W wielobojowej punktacji mistrzostw świata brąz wywalczyły dwójki Beata Walentyńska i Andrzej Sokółowski oraz Grzegorz Godziwon i Andrzej Piechota. Oba te duety zajęły także trzecie miejsce w układzie drugim. W mistrzostwach Europy najcenniejsze trofea - srebrne - zdobyły te same pary w wieloboju.

Kolejny Polak zdobył tytuł mistrza Europy w kick-boksingu. Jest nim Falender (waga 67,7 kg), który po wyrównanym, dziesięciurundowym pojedynku, pokonał na punkty w Tuzli Francuza Daniela Torre. Falender, zawodnik klubu karate Politechniki Warszawskiej, awansował w rankingu światowym na 6 miejsce.

Natomiast w Madrycie tytuł mistrza Europy w wadze ciężkiej zdobył Przemysław Saleta nokautując Jugosłowianina Mutawdzica.

Polki dyktowały tempo tradycyjnego biegu przelajowego (4400 m) w Berlinie. Zwyciężyła Anna Rybicka - 14:46 (rekord trasy), wyprzedzając o 14 sek. Bożenę Dziubińską.

Dopiero po powrocie ekipy z Kuala Lumpur poznaliśmy wyniki polskich kulturystów uzyskane w mistrzostwach świata. Mirosław Daszkiewicz (90 kg) zajął piąte miejsce, Paweł Fileborn (+95 kg) był dziesiąty, Antoni Brzozowski (70 kg) nie zakwalifikował się do czołowej piętnastki, a Marek Morawski został zdyskwalifikowany za doping.

Dobiega końca jesienny sezon w Himalajach. Władze nepalskie wydały w tym roku rekordową liczbę 86 pozwoleń na wspinaczki na 35 szczytów, zeszłej jesieni było ich "tylko" 57. Największy tłok pod Mount Everestem. Zdobywcę najwyższego wierzchołka Ziemi, Jugosłowianie Marija i Andrej Stremfeljowie napisali z bazy: "Jest tu 9 wypraw, 100 alpinistów i 200 ludzi towarzyszących. - Prawdziwy mały Babilon". Sportowym gwoździem sezonu było przejście centralnego filaru południowej ściany Lhotse (zginął na nim rok temu Jerzy Kukuczka), dokonane przez Siergieja Bierszowa i Władimira Karatajewa z ZSSR.

Jak twierdzi amerykański lekarz, dr Randy Eichner, wielu uczestników maratonu nowojorskiego "ścigało się ze śmiercią". Powodem jest robiący zawrotną karierę środek dopingujący EPO. Jest on stosowany powszechnie w wielu dyscyplinach, minimalnie przedawkowany może zwiększyć gęstość krwi i spowodować zgon.

W Seulu w pierwszych zawodach o Puchar Świata w tenisie stołowym triumfowali reprezentanci gospodarzy.

W grze podwójnej mężczyzn Yoo

Nam-Kyu i Kim Taek-Soo pokonali w finale aktualnych mistrzów świata Steffena Fetznera i Joerga Roskopf (RFN) 21:14, 21:15, 21:14.

Dobrze zaprezentowali się w Seulu Andrzej Grubba i Leszek Kucharski, którzy po dłuższej przerwie znów wystąpili razem w międzynarodowej imprezie. Polacy dotarli do półfinału, gdzie ulegli po zaciętej, pięciosetowej walce Fetznerowi i Roskopfowi 5:21, 21:16, 21:10, 18:21, 20:21.

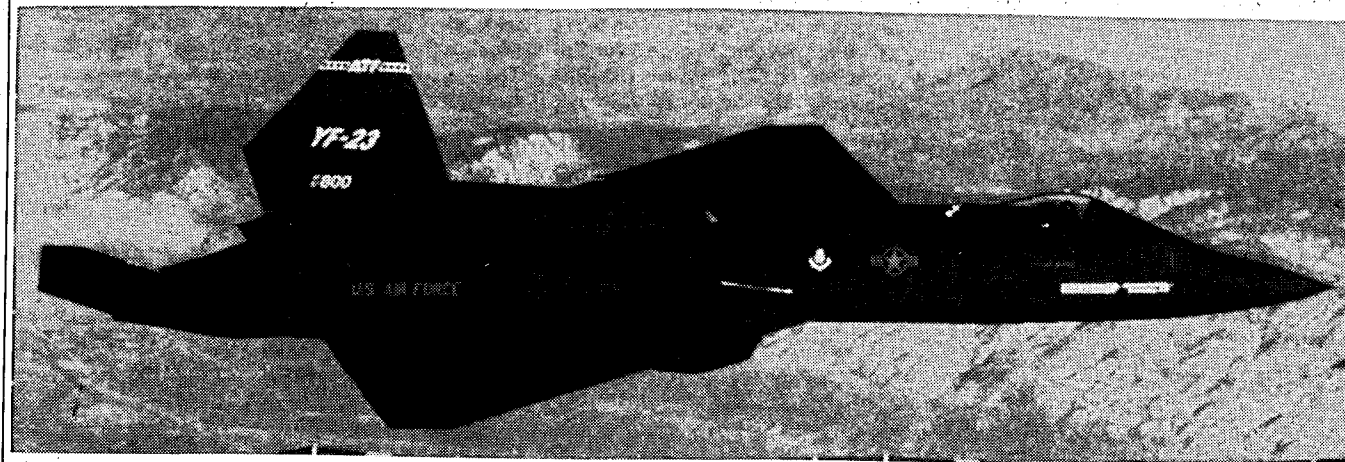
Tytuł mistrza Polski w rugby po raz trzeci z rzędu zdobyło Ogniw Sopot. Tytuł wicemistrzowski przypadł Budowlanym Lublin, a trzecie miejsce Budowlanym Łódź.

W Budapeszcie na mistrzostwach świata w podnoszeniu ciężarów Piotr Krukowski zajął piąte miejsce w wadze 90 kg - 357,5 kg. Wygrał Chrapatij (ZSSR) - 397,5; 2. Czakarow (Bułgaria) - 392,5, 3. Kim Bnyng (Korea Płd) - 372,5, 4. Schultz (Niemcy) - 370.

Trzy kontrole antydopingowe podczas lekkoatletycznych mistrzostw Europy w Splicie dały wynik pozytywny. Na dopingiu przyłapano brązowego medalistę w skoku w dal Boruta Bilaca (Jugosławia), także zdobywcę "brązu" w pchnięciu kulą Władimira Lyko (ZSSR) oraz Rumunkę Felicję Tilfa, która zajęła 9 miejsce w rzucie oszczepem. Badania dokonano w laboratorium w Kreischa (Niemcy). Sportowcy ci zostali zdyskwalifikowani, a medalisci będą musieli zwrócić nieuczciwie wywalczone trofea.

Lista zdyskwalifikowanych za doping lekkoatletów zawiera w br. także - niestety - polskie nazwiska: Sławomir Majusiak i Izabella Zatorska otrzymali 3-miesięczne dyskwalifikacje, Bogdan Plochocki - 2 lata zakazu startów. Wśród 23 zdyskwalifikowanych są supergwiazdy: Larry Myricks - dożywotnio (3 próby pozytywne), Randy Barnes - 2 lata, Harry Reynolds - 2 lata. Ponadto brali lekkoatleci ZSSR, Rumunii, Kuby i Jugosławii.

ATF: FUTURE FIGHTER

Na zdjęciu F-15 Eagle - czołowy współczesny myśliwiec lotnictwa amerykańskiego

Pierwszy myśliwiec z serii Advanced Technology Fighter (w skrócie ATF) pojawił się w 18 lat po dziełowym locie myśliwca F-15. Jest to samolot YF-23 firmy The Northrop McDonnell Douglas. Firma wygrała wyścig z czasem o ten pierwszy publiczny pokaz o 2 miesiące i to z nie byle jakim konkurentem - firmą Lockheed-Boeing (General Dynamics, którego samolot nosi nazwę YF-22. Symbol Y oznacza model prototypowy samolotu jak również informuje, że samolot nie jest jeszcze produkowany dla amerykańskiego lotnictwa. Trwa więc bój o to, kto zostanie następcą F-15 Eagle, czy będzie to F-22, czy F-23. Oba samoloty posiadają najnowsze rozwiązania technologiczne, które stanowią wielki skok w możliwościach współczesnego lotnictwa wojskowego. Do 31 grudnia 1990 r. Northrop i Lockheed powinny zakończyć loty próbne swych modeli i na ich podstawie dokonać ostatecznych pomiarów różnych parametrów oraz kalkulacji kosztów produkcji i eksploatacji.

W przeciwieństwie do swych poprzedników (Y) F16 (Y) F17, które współzawodniczyły obok siebie w

konkursie lotnictwa USA, wykonując identyczne zadania Northrop i Lockheed konkurują w programie określanym przez lotnictwo jako "program obniżonego ryzyka", który zdaniem ekspertów ma ograniczyć liczbę problemów po wyborze samolotu.

Oba zespoły wpakowały już po ponad miliard dolarów swych pieniędzy, by wygrać konkurs lotnictwa, a zarazem i drugi jego etap - kontrakt od Kongresu Stanów Zjednoczonych na produkcję.

Wszystko to się dzieje w zgrzebnej atmosferze trudności budżetowych państwa. Na odchudzeniu budżetu USA ucierpiała już bombowiec B-2, Marine V-22, Navy A-12 i Army LH. W tej sytuacji program ATF wprowadzenia najnowszej technologii do amerykańskiego lotnictwa wojskowego może napotkać poważne trudności budżetowe lub nawet nie uzyskać wcale aprobaty. A sprawa unowocześnienia lotnictwa wydaje się kluczowa, choć wielu kongresmenów twierdzi, że samolot F-15 całkowicie Stanom do obrony wystarczy i że w obliczu zmniejszenia zagrożenia sowieckiego i wobec obecnych trudności budżetowych

państwa nie ma potrzeby wprowadzania rewolucyjnych zmian technologicznych. Oczywiście Air Force jak i po części Navy nalegają, by wprowadzić ATF. Czas pokaże, które racje wygra. Zastanówmy się, czy F-15 nie powinien już być zastąpiony przez nowy samolot.

Zrodzony we wczesnych latach 70 F-15 Eagle miał na ówczesne czasy nowoczesną linię i parametry. Linia to kanciaste kształty, na które modę zapoczątkował A-5-Vigilante i charakterystyczne dwa pionowe ogony. Najistotniejszy parametr to siła ciągu przekraczająca wagę samolotu.

Dzięki lekcji wyniesionej przez lotnictwo amerykańskie z wojny wietnamskiej, F-15 był powrotem do tradycyjnych koncepcji walki powietrznej. Wyposażono go na powrót w wewnętrzny karabin, dach kabiny, zapewniający pełną widoczność, zwiększono manewrowość samolotu. Mówiąc krótko - przystosowano go do walki bezpośredniej na bliskich odległościach - nawiązującej do tradycji II wojny światowej - a zarazem prowadzonej nieskutecznie w Wietnamie z powodu odmiennej koncepcji taktycznej, która rzuto-

wał na konstrukcję samolotów w tym okresie.

F-15 stworzono w odpowiedzi na pojawienie się nowej generacji samolotów sowieckich, m.innymi MiG-23 "Flogger", a szczególnie MiG-25 "Foxbat".

F-15 był pierwszym samolotem, który dzięki swej sile ciągu przekraczającej wagę mógł bić rekordy szybkości wznoszenia się, należące do F-4 Phantom i sowieckiego MiG-25. F-15 potrafił wznieść się w powietrze w ciągu 4 sekund i osiągnąć prędkość dźwięku po 19 sekundach.

F-15 unosi ponadto 4 pociski rakietowe sparrow i 4 pociski rakietowe sidewinder oraz wewnętrzny karabin maszynowy kalibru 20 mm z 940 sztukami amunicji. F-15 jest też samolotem, który ma za sobą wiele sukcesów. Miał na swoim koncie do 85 roku (do którego dostępne są rzetelne statystyki wojskowe) 59 zestrzeleń wroga bez jednej straty. Mówiąc inaczej do 85 roku nie zanotowano zestrzeleń w walce powietrznej F-15, który przede wszystkim był w tym czasie używany przez lotnictwo izraelskie w akcjach bojowych.

Obecnie Amerykanie kontynuują produkcję Eagle, przy czym z myśliwca przekształcił się on stopniowo w samolot wielofunkcyjny o nazwie F-15 E. Dwusiedzeniowa wersja E zaprojektowana została w celu zastąpienia ówczesnych atakujących samolotów F 111 (użytych m.innymi w Libii podczas nalotu na Tripoli i siedzibę Kadafeego).

Starano się, by F-15E zachował jednak możliwości bojowe myśliwca walki powietrznej w bliskiej odległości.

Wraz z pojawieniem się sowieckich Su-27 i MiG-29 w połowie lat 80 przewaga zachodniej technologii w powietrzu stanęła pod znakiem zapytania.

Starzenie się F-15 i modernizacja sowieckich wojsk lotniczych stworzyła pole do popisu dla nowej generacji amerykańskich myśliwców ATF. We wczesnych latach 80 wojska lotnicze rozesłały zamówienie dla przemysłu na rozpoczęcie prac projektorskich nad nowym myśliwcem.

W połowie lat 80 lotnictwo ame-

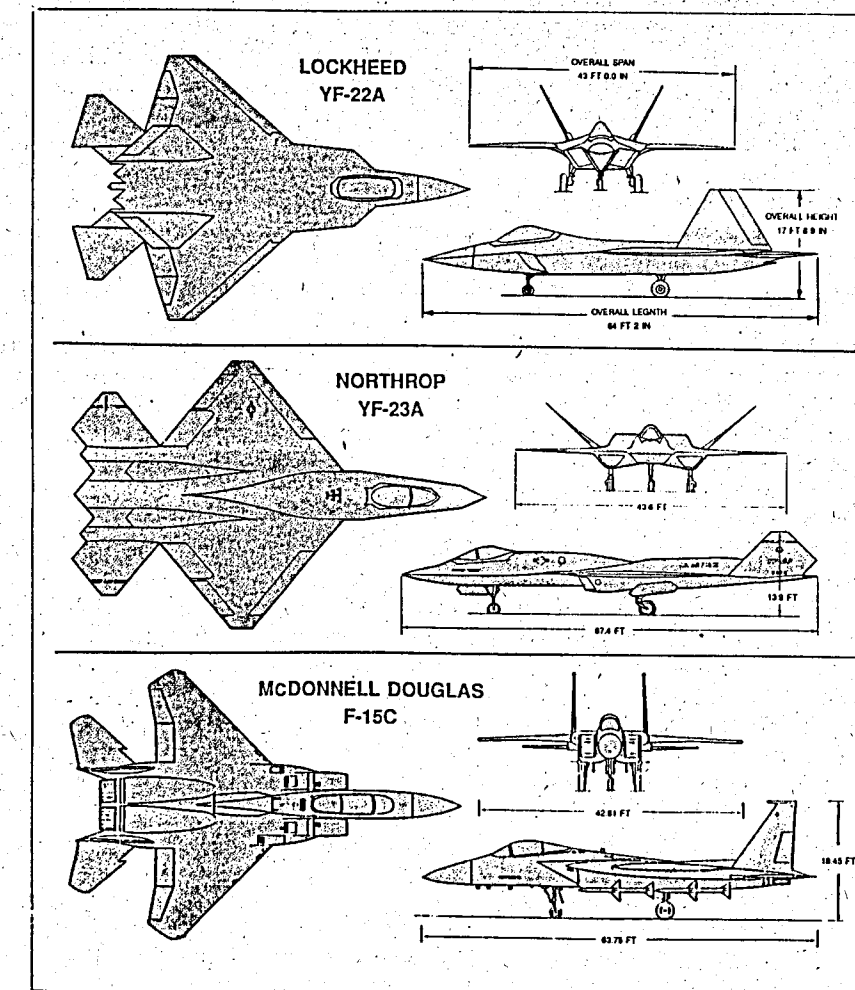
rykańskie wysunęło wobec przemysłu nowe żądania, uwzględniające niską wykrywalność radarową (stealth), dużą manewrowość, sprawność techniczną, utrzymywanie prędkości dźwięku bez dopalania, udźwigny zbliżony do F-15 i wreszcie duży zasięg lotu nie wymagający dobierania paliwa.

Po raz pierwszy pokazano publiczności YF-23 w fabryce Northrop w czerwcu 1990 roku. Samolot zrobił wielkie wrażenie swą linią i radykalnie odmienną koncepcją tech-

nologiczną.

YF-23 otrzymał koncepcję kadłuba zbliżoną do bombowca B-2 (Stealth). Nie widać ostrych załamań i ograniczonych płaszczyzn znanych z pierwszej generacji samolotów atakujących typu stealth F-117.

Samolot reprezentuje zarazem czwartą generację typu stealth, przy czym wykorzystano przy jego projektowaniu rozwiązania wypracowane na trójwymiarowych komputerach szeroko zastosowanych przez

AVIATION WEEK & SPACE TECHNOLOGY/September 17, 1990

Northrop. W połowie lat 70 kiedy projektowano F-117, symulacja komputerowa nie pozwalała jeszcze na pokazanie w jaki sposób radar odczytuje zaokrąglone kształty samolotu stealth. Można natomiast już było za pomocą symulacji komputerowej uzyskać pewność co do radarowego odbioru ograniczonych płaszczyzn. Oto powód dlaczego F-117 był tak kańczaty w kształcie.

Wraz z rozwojem techniki symulacji komputerowej, kolejna generacja - bombowca B-2 mógł już przyjąć opływowe, tak pożądane w aerodynamice kształty. Stało się to dzięki szczególnemu wysiłkowi jaki Northrop włożył w rozwój i zastosowanie symulacyjnych technik komputerowych.

Northrop pożyczyl również swemu nowemu YF-23 rozwiązanie rury wlotowej na powierzchni kadłuba z bombowca B-2.

Powietrze wchodzi przez wloty umieszczone pod kadłubem, przedostaje się zakrzywionymi do środka i ku górze tunelami do turbin silnika. Ukrycie turbin w zakrzywieniach tunelu jest bardzo istotne, bowiem na radarze są one zazwyczaj dobrze widoczne. Poprzednie zmiany wprowadzane w kształtach tuneli służyły temu celowi i to skutecznie. Przykładowo, przy przemodelowaniu bombowca B-1 w B-1B zmieniono kształt wlotów powietrza i dodano pewne mylące radar rozwiązania kadłuba. Uzyskano dzięki temu 10-krotne zmniejszenie widoczności bombowca na radarze.

Wyloty również znajdują się w nietypowym miejscu. Nie z tyłu, lecz na górnej powierzchni samolotu. Pozwala to na ukrycie gorących części silnika przed obserwatorem z dołu, a przede wszystkim przed systemami wykrywania ciepła. Umieszczenie wylotów na powierzchni kadłuba nie zabezpiecza oczywiście przed wykryciem samolotu z wyższych warstw atmosfery.

Trzeba tu dodać, że takie rozwiązanie rur wydechowych podnosi znacznie wagę samolotów, bowiem tunele muszą być wysoce odporne na działanie temperatury i hałasu.

Aby spełnić warunek niskiej wykrywalności YF-23 musi przenosić swoje uzbrojenie ukryte w kadłubie. Ładowność samolotu wprawdzie nie została ujawniona, ale łatwo obliczyć, że zdolny jest pomieścić wewnętrzny karabin maszynowy, 4 pociski rakietowe amraam i 4 pociski sidewinder.

YF-23 liczy 67.4 stóp (20.5 m) i jest o 4 stopy dłuższy od F-15. Natomiast rozpiętość skrzydeł ma zaledwie o 10 cali większą od F-15 (rozpiętość S wynosi 13.3 m), po to, by zgodnie z życzeniem lotnictwa mógł zmieścić się w hangarach używanych dla myśliwców F-15. Z kolei powierzchnia skrzydeł jest znacznie większa i wynosi 950 stóp kwadratowych (F-15 ma 608 stóp kw.).

Powierzchnia skrzydeł jest dla myśliwców bardzo ważna, bowiem redukuje parcie powietrza na skrzydła. Im mniejszy jest nacisk powietrza na skrzydła, tym większa zwrotność maszyny. Nacisk powietrza na skrzydła w Eagle wynosi 98 p.s.t. W YF-23 z pełnym bakiem paliwa i 8 rakietami, a więc tak samo obciążonego 67 p.s.t.

Warto w tym miejscu zauważyć, że pierwotnie w latach 70 F-15 miał znakomity wskaźnik - 70 p.s.t. Potem, wraz z rosnącym obciążeniem samolotu, związanym z wyposażeniem w nowe technologie, ciężar samolotu wzrósł z 44000 funtów do 59000 funtów.

Rozmiar hangarów US Airforce ograniczał firmie Northrop rozpiętość skrzydeł, więc poszukano rozwiązań nośności samolotów w F-14 "Tomcat", w którym połowa siły unosi-

szącej samolot uzyskiwana jest przez przepływ powietrza pod kadłubem.

Wszystkie te rozwiązania techniczne razem wzięte stanowią bardzo interesującą i nowatorską kombinację.

YF-23 odbył swój pierwszy lot 27 sierpnia 90 roku i obecnie jest mocno zaawansowany w programie testującym. Udało się już wprowadzić niektóre z oczekiwanych parametrów jak utrzymanie prędkości dźwięku bez dopalania.

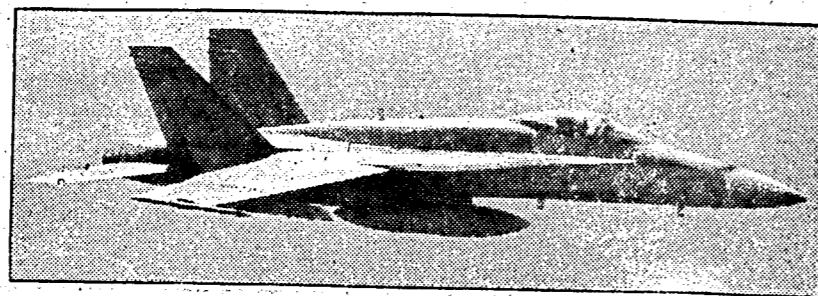
Po fabrycznym pokazie YF-23 wielu spekulowało, że samolot ten, podobnie jak F-117, jest nadmiernie nastawiony na niską wykrywalność (stealth) kosztem manewrowości. A jednak po lotach próbnych potwierdziło się, że manewrowość YF-23 jest wyższa niż F-15. Specjaliści z Northrop oświadczyli nawet, że gdyby zaprojektowali ten samolot od początku bez parametrów stealth, wyglądałby podobnie.

Obecnie wyleciał już na testy drugi prototyp tego samego samolotu. Samolot uzyskał już nawet przezwisko "Black Widow II" (jest to nazwa jadowitego pajaka) za dużym myśliwcem zbudowanym pod koniec II wojny światowej przez Northrop.

Nic nie wskazuje na to, że YF-23 będzie miał opóźnienia programu testowania i można przypuszczać, że 31 grudnia fabryka złoży wojskom lotniczym swą ostateczną ofertę.

W następnym odcinku Lockheed-YF-22 i całkowicie nowe silniki.

M.A.F.

KONSULAT GENERALNY
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
W TORONTO
ma zaszczyt zaprezentować
**HOLD
PEJŻAZOM POLSKIM**
w pracach olejnych
**JERZEGO GNATOWSKIEGO
I JANA WOLKA**
Wystawa odbędzie się w
Ontario Crafts Council
Chalmers Building
35 McCaul Str., 3rd Floor, Toronto
TEL.: 977-3551
w dniach od 1 grudnia do
9 grudnia 1990 r.
Godziny otwarcia Galerii:
od wtorku do piątku - 12:00 - 20:00
od soboty do niedzieli - 11:00 - 17:00
Organizatorzy pragną wyrazić
gorące podziękowania sponsorom
wystawy:
Bank of Switzerland, Commercial
Union Life Assurance Company of
Canada, LOT Polish Airlines,
Pekao Trading Co. Canada

POLSKI INSTYTUT NAUKOWY W KANADZIE
I STOWARZYSZENIE TECHNIKÓW POLSKICH
zapraszają na odczyt
**"O TWORZENIU SIĘ PARTII POLITYCZNYCH
W POLSCE"**
dnia 2 grudnia 1990 r., o godz. 3 po poł., SPK, 206 Beverley Str.
Odczyt wygłosi prof. Andrzej Kawczak, filozof, profesor na Concordia
University w Montrealu, wiceprezydent Kongresu Polonii Kanadyjskiej
i Sekretarz Generalny Światowej Rady Krajo-
w Centralnej Europie.
Prof. A. Kawczak powrócił z Polski po 6 miesiącach pracy dla
Ośrodka Badań Międzynarodowych przy Senacie, gdzie
partycypował w stworzeniu East-Central European Forum.
Wstęp: \$5.00
SERDECZNIE ZAPRASZAMY

Wszystko na temat emigracji do Kanady w książce
Janusza Zalewskiego
JAK EMIGROWAĆ DO KANADY?
• wszystkie, uaktualnione sposoby pozostania w Kanadzie;
• rodzaje wiz i kategorie kandydatów;
• system punktowy i listy zawodów preferowanych;
• tymczasowe zezwolenie o pracę i naukę;
• jak zostać obywatelem Kanady
Stron 152, cena \$13.50 plus \$1.50 porto
Universal Publishing Company
P.O. BOX 1916, EDMONTON, ALBERTA T5J 2C3

BIURO PODRÓŻY
SAVE-O-WAY
OVERSEAS SERVICES
A division of 547319 Ontario Ltd.
WORLD WIDE TRAVEL

331 Roncesvalles Ave. Toronto, Ont. Canada M6R 2M8
TEL. (416) 532-3042, 532-3794 (Otwarte: 10 - 18, soboty: 10 - 16)
720 Burnhamthorpe Rd. W., Unit 17, Mississauga, Ont., Canada L5C 2R9
TEL. (416) 896-2832, Fax 273-5993 (Otwarte: 10 - 18, soboty: 10 - 16)

Już z górą 9 lat firma Save-O-Way wysyła co tydzień regularnie kontenery z paczkami do Polski.

• BILETY LOTNICZE DO POLSKI I INNYCH KRAJÓW • PRZELOTY CZARTEROWE DO POLSKI SAMOLOTAMI LOT • ZAPROSZENIA I NAJTAŃSZE UBEZPIECZENIA DLA OSÓB ODWIEDZAJĄCYCH KANADĘ • KUPONY ORBISU I PRZYGOTOWANIE DOKUMENTÓW PODRÓŻY • SŁONECZNE WAKACJE W CIEPŁYCH KRAJACH

PACZKI DO POLSKI
LISTA TERENOWYCH PRZEDSTAWICIELI SAVE-O-WAY

Kitchener, Ont. Kazan Overseas Parcels 83 Shanley St. Tel. 743-7653	Woodstock, Ont. Holy Cross Church 169 Ingersoll Rd. Tel. 539-1050	Delhi, Ont. Aleksander Bożek R.R. 1, Delhi Tel. 582-1058	Brantford, Ont. Polonaise Deli 24 Dalhousie St. Tel. 753-7550	Sault Ste Marie, Ont. Edward Glowik 324 Whitney Ave. Tel. (705) 253-7240
DANA PARCEL 55 Thornhill Dr. Guelph, Ont. N1H 8C7 Tel. 836-4672	Oshawa, Ont. Barbara Rzeźniczek 869 Capri Court Tel. 435-0600	Hamilton, Ont. Save-O-Way 747 Barton St. E. Tel. 545-6788	Thunder Bay, Ont. Frank Customs 519 Simson St. Tel. 622-3885	St. Catharines, Ont. St. Joseph's Bakery 53 Facer St. Tel. 937-4411

Mississauga, Ont. L4Y 4H4
POLMAR TRAVEL INC.
3615 Dixie Rd., Unit 11
Arkadiusz Grabara
Tel. (416) 238-6683
Fax 238-6763

CUDOWNA SZTUKA PRZESZCZEPÓW

część II

TRANSPLANTACJA ORGANÓW

Przeszczepianie organów stało się obecnie tak częste, że nawet na prawie jazdy jest miejsce, gdzie swoim podpisem możemy wyrazić zgodę na użycie jakiegos (lub wszystkich) organów w celu transplantacji (oczywiście po naszej śmierci).

Operacji przeszczepów nerek wykonuje się kilka lub kilkanaście tysięcy różnie, a nawet zabiegi rzadsze - przeszczepy serca lub wątroby - nie trafiają już na łamy gazet jako "news". "Nowe" serce lub wątroba ratuje pacjenta od niechybnej śmierci i zapewnia mu kilka, a czasem i więcej lat stosunkowo znośnego życia. Przeszczep nerki okazał się zabiegiem, który nie tylko ratuje życie, ale może oszczędzić dziesiątki, jeżeli nie setki tysięcy dolarów. Chory, któremu proces patologiczny zniszczył obie nerki, musi okresowo przechodzić zabieg "dializy", to znaczy oczyszczania krwi z produktów przemiany materii (proces taki, normalnie wykonywany jest przez zdrowe nerki). Dializę trzeba wykonywać dwa razy w tygodniu, zajmuje ona kilka godzin, a płyny i aparatura kosztują немало. Zaniedbanie dializy doprowadziłoby do śmiertelnego zatrucia w przeciągu kilku dni, tak więc chory, przez resztę życia, uwiązany jest do aparatury dializacyjnej, traci masę czasu, no i pieniądze. Po pomyslnie wykonanym przeszczepie,

pacjent wprowadzić nie może prowadzić zupełnie normalnego trybu życia, ale nie jest już bezwzględnie zależny od kosztownej i czasochłonnej dializy. Oczywiście, jednym z niebezpieczeństw, grożących pacjentowi i jego nowemu organowi jest znowu ten sam proces chorobowy, który poprzednio zniszczył jego własny organ.

IMMUNOSUPRESJA

Poprzednio dowiedzieliśmy się o potrzebie absolutnej identyczności między komórkami biorcy i dawcy w przypadku przeszczepu szpiku kostnego. Na szczęście w przeszczepach innych organów identyczność ta nie jest absolutnie konieczna. Wystarczy dobranie "mniej więcej" podobnej nerki, aby przy fachowej opiece lekarskiej, wytrzymała ona kilka lat. Różnica między szpikiem a nerką polega na tym, że w przeciwieństwie do szpiku, komórki nerki nie atakują swego gospodarza. Wprowadzić, wkrótce po przeszczepie, komórki gospodarza rozpoznają przeszczepioną nerkę jako obcą i zaczną ją atakować, ale proces ten przy umierytym dawkowaniu, leków immunosupresyjnych, to znaczy obniżających odporność, można odpowiednio zredukować. Ceną za takie "zawieszenie broni" jest nieco obniżona odporność organizmu, a więc możliwość na infekcje, ale w praktyce okazało się, że taką wydawałoby się, chwilową równowagę, można utrzymywać latami.

CUKRZYCA - wynikiem zniszczenia komórek Langerhansa

Między dwunastnicą a żołądkiem umiejscowiony jest gruczoł zwany trzustką. Są to właściwie dwa gruczol w jednym. Część komórek wytwarza soki trawienne i wylewa je bezpośrednio do przewodu pokarmowego - dwunastnicy, gdzie soki te uczestniczą w procesie trawienia różnych pokarmów. Inne komórki, zgrupowane w tak zwane wysepki Langerhansa, wydzielają do krwi substancje białkową, insulinę, która reguluje gospodarkę cukrami. Nadmiar insuliny powoduje znikanie cukru z krwi i odkładanie go w wątrobie, a brak - odwrotnie - mobilizuje zapasy cukru z wątroby i wydziela je do krwi. Ponieważ gospodarka cukrem jest podstawą funkcjonowania naszego organizmu, zaburzenia w tej gospodarce prowadzą do poważnych chorób. Jeżeli, z pewnych przyczyn, komórki wysepki Langerhansa zostaną zniszczone, organizm zostaje pozbawiony możliwości regulowania gospodarki cukrem, wywiązuje się cukrzyca. Aby chorym na cukrzycę umożliwić jakie-takie funkcjonowanie, braki w insulinie uzupełnia się zastrzykami. Niestety taki "import" nigdy nie może równać się rodzimej produkcji insuliny na miejscu, skutkiem czego z biegiem lat pojawiają się coraz to nowe komplikacje, które przyczyniają się do poważnego skrócenia życia chorym na cukrzycę.

PRZESZCZEPIANIE KOMÓREK LANGERHANSZA?

Oczywiście idealnym dla cukrzyka rozwiązaniem, zamiast stałych zastrzyków gotowego produktu, byłoby przeszczepienie mu "fabryki" insuliny - komórek, które wytwarzałyby ten hormon na miejscu. W praktyce okazało się to niemożliwe. Komórki wysepki Langerhansa (a właściwie komórki beta, jak się naukowo nazywają), aby funkcjonować, muszą mieć zapewniony pełny komfort. A zatem, muszą być absolutnie identyczne z komórkami biorcy i o żadnej immunosupresji mowy być nie może. Podczas gdy dobranie dawcy szpiku spośród kilkunastu lub kilkudziesięciu tysięcy potencjalnych dawców jest trudne, ale możliwe, dobranie dawcy trzustki po prostu nie wchodzi w rachubę, ponieważ do przeszczepu, w odróżnieniu od szpiku, nie można używać trzustek ludzi żyjących.

GRASICA CHRONI PRZESZCZEP

Ostatnio świat lekarski został zelektryzowany próbami przeszczepiania komórek beta do grasicy. Grasica (thymus) to organ położony w klatce piersiowej w pobliżu serca. Do lat 50 w ogóle nie orientowano się jaką funkcję spełnia ten niepozorny organ. Dopiero w ostatnich kilkadziesiąt latach okazało się, że jest to jeden z najważniejszych organów układu odpornościowego. Jest to jak gdyby obóz ćwiczebny, w którym komórki odpornościowe uczą się odróżniać "swoje" od "obcego", aby potem, po opuszczeniu obozu, walczyć z inwazją chorobotwórczych mikroorganizmów, lub niszczyć przeszczepy.

Niedawno spróbowano przeszczepić komórki beta wprost do grasicy, i o dziwo, okazało się, że nie tylko nie zostają one natychmiast zniszczone jako "obce", ale żyją sobie tam wygodnie, produkując insulinę. Badania przeprowadzono na szczurach, którym najpierw zniszczono

trzustkę, wywołując cukrzycę. Następnie przeszczepiono im obce komórki beta do grasicy. Po takim przeszczepie szczury odzyskiwały zdrowie i funkcjonowały normalnie. Co więcej, przeszczep komórek trzustki do grasicy, zapobiegał odrzuceniu ich, gdy przeszczepiono je następnie w inne miejsca ciała.

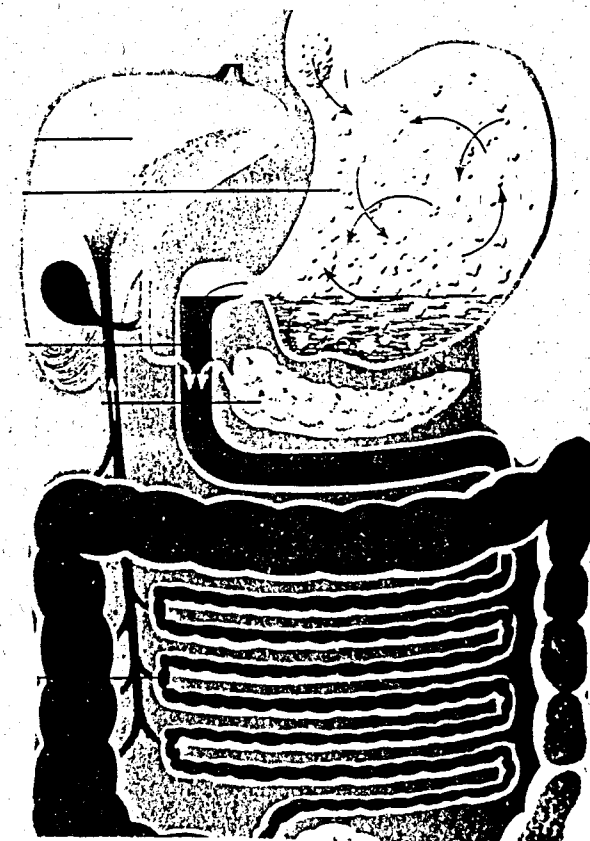
PERSPEKTYWY

Odkrycie to ma niezwykle ważne konsekwencje nie tylko dla leczenia cukrzyki, ale dla przeszczepów innych organów. Być może, w przyszłości uda się opracować metodę przygotowywania pacjenta do przeszczepu przez zastrzyknięcie mu niewielkiej liczby komórek dawcy do grasicy. Po takim przygotowaniu można będzie bezkarnie przeszczepić nerkę, serce, wątrobę lub inny organ bez obawy odrzucenia i bez potrzeby immunosupresji, która nie jest zabiegiem obojętnym.

Oczywiście od jednej obserwacji do zastosowania w praktycznej medycynie - droga daleka i wyboista. Po pierwsze, obserwacji dokonano na szczurach i nie wiadomo jak zachowa się organizm ludzki. Po drugie grasica zanika z biegiem lat, a więc nie można wykonywać zastrzyków do czegoś, co nie istnieje. Ogranicza to grupę potencjalnych pacjentów do osób poniżej 20 lat, a być może, nawet młodszych. Ponadto zachodzi pytanie, jak długo przeszczepione komórki będą funkcjonować w grasicy, i co się z nimi stanie, gdy organ w którym "mieszkały" przestanie istnieć?

Nie należy jednak tracić nadziei. Wielokrotnie w przeszłości udawało się znaleźć sposoby na problemy, które wydawały się nierozwiązywalne. Możemy mieć nadzieję, że dzięki opisanym wyżej obserwacjom, można będzie kiedyś leczyć wiele chorób, włączając w to cukrzycę, przeszczepianiem organów i tkanek. Wymagać to jednak będzie jeszcze wielu lat badań i, jeszcze więcej, szczurów...

STANISŁAW DUBISKI

NASZE ZDROWIE W "ZŁOTYM WIEKU"

Starość jest jednym z okresów naszego życia. Jej początek wyznacza pojawienie się biologicznych, psychologicznych i socjalnych zmian. Choć dla poszczególnych osób starzeją się w tempie niejednakowym, nie ulega wątpliwości, że starość jest okresem dużych zmian w naszym organizmie.

Przyczyna starzenia się istot żywych pozostaje nadal niezbadana. Jednak doświadczenie dnia codziennego uczy, że starość prawie zawsze mogłaby być lepsza i pogodniejsza oraz na swój sposób szczęśliwsza. Można wymienić wiele czynników wpływających na udaną starość, ale do najbardziej istotnych zalicza się: prawidłowe odżywianie zawierające składniki pokarmowe jak białka, węglowodany, tłuszcze, witaminy, minerały, ćwiczenia ruchowe, spacer, przynoszące ogólne odprężenie psychiczne, poprawę krążenia krwi, jak również chroniące przed otyłością. Jako czynniki przyspieszające starość wymienia się m.in.: palenie papierosów, picie alkoholu, oraz nadużywanie leków. Szczególnie szkodliwe jest przyjmowanie bez nadzoru lekarza różnego rodzaju leków jednocześnie. Jest wiele schorzeń, które atakują wiek podeszły. Mogą to być choroby stawów, mięśni ograniczające sprawność ruchową człowieka. Korzystny wpływ w leczeniu tych dolegliwości mają zioła, a szczególnie ziele skrzypu, ziele rdestu ptasiego, ziele poziołnika.

O chorobie krążenia w wieku starszym decydują dwa najważniejsze procesy chorobowe, miażdżycowe stwardnienie tętnic, oraz nadciśnienie tętnicze. I w tym wypadku pomocne są zioła w postaci nalewek aminku egipskiego, zioła ruty, zioła jemioli, waleriany i wielu innych.

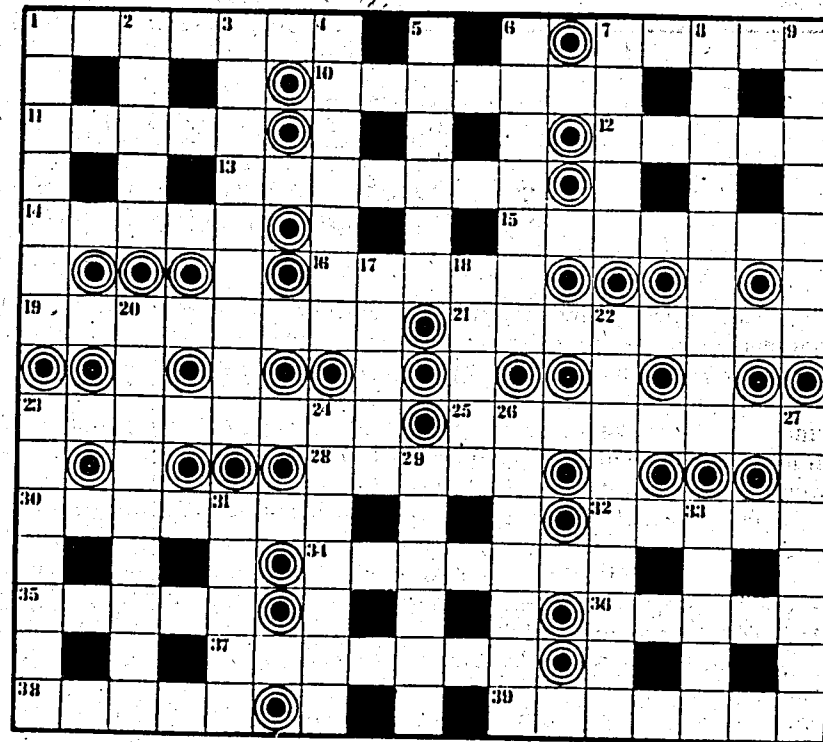
Bezkwaśność soku żołądkowego może być przyczyną zaburzeń tra-

wienia. W tym wypadku między innymi mieszanki ziołowe z tataraku, nalewki z kory chinowej są zalecane. W wieku starszym spotykane są często zaparcia nawykowe polegające na osłabionych ruchach jelita grubego. Na tę dolegliwość warto zastosowania są surowe nasiona lnu spożywane z dodatkiem wody do picia. Niewątpliwie używanie różnych preparatów pochodzenia roślinnego wzmacnia siły fizyczne, psychiczne człowieka budując jego system odpornościowy.

Patrząc obiektywnie na starość i choroby tego okresu życia, należy pamiętać, że podeszły wiek nie jest sam w sobie czynnikiem chorobotwórczym. Z drugiej strony jednak nie wszystkie dolegliwości w tym okresie dadzą się wytłumaczyć pro-

cesem starzenia. Współistnienie starości i choroby powoduje, że skargi chorego dotyczą często wielu narządów. Ludzie starsi reagują na choroby lekko, stanami depresyjnymi. Starość zazwyczaj ogranicza zdolności adaptacyjne człowieka. Dlatego jakakolwiek zmiana środowiska może okazać się czynnikiem niekorzystnym. W tym przypadku bardzo ważne staje się posiadanie pewnego kręgu znajomych, przyjaciół. Aby starość była udana, miała charakter fizjologiczny i na swój sposób szczęśliwa należy jak najwcześniej wyeliminować z życia te czynniki, które wpływają niekorzystnie na nasze zdrowie.

DR LIDIA DOBOSZ
TEL. 534-0050

POZIOMO:

- 1 Roślina warzywna
- 7 Wstęga z tkaniny
- 10 Pochwała, aplauz
- 11 Władca w Indiach
- 12 Imię żeńskie
- 13 Płynna rzeka o szybkim prądzie
- 14 Sztuczna masa plastyczna
- 15 Rozłam, niezgodność
- 16 Pokrywa wjazdu
- 19 Imię męskie
- 21 Potajemne spotkanie
- 23 Osoba ślepo kogoś słuchająca
- 25 Szafka z kompletem lekarstw
- 28 Znak fabryczny
- 30 Grupa dzieci
- 32 Śluz, spust
- 34 Najemca lokalu
- 35 Ośnieżona droga
- 36 Zbiór map
- 37 Schyłek dnia
- 38 Nieuczciwe przedsięwzięcie
- 39 Krewna pochodząca od wspólnego przodka w linii prostej

PIONOWO:

- 1 Rozbójnik morski
- 2 Proszek kosmetyczny
- 3 Siermierz
- 4 Chusta na szyję
- 5 Użalanie się
- 6 Na nim prześcieradło
- 7 Włóknarz
- 8 Muzykuje za kominem
- 9 Aktorka w roli zakochanej
- 17 Królowa zwierząt
- 18 Młody pies
- 20 Zdziwienie
- 22 Unika ryzyka
- 23 Dręczyciel

- 24 Specjalista od polewania wyrobów szklanych
- 26 Dogłada bydła na pastwisku
- 27 Twórca dzieła sztuki
- 29 Rodzaj pojazdu używanego na Dalekim Wschodzie
- 31 Zielni się latem
- 33 Okres wypoczynkowy

Rozwiązanie krzyżówki z poprzedniego numeru

POZIOMO: czubek, koszt, opieka, strzelnica, blizna, opalacz, sala, grota, kalkulator, ornat, alarm, autostrada, wzrok, akta, ambaras, majdan, krzątania, turban, skarb, krawat. **PIONOWO:** casco, bazylika, kolec, kwik, skala, torba, likier, zgon, powróż, zakątek, solista, latarka, grad, tarcza, atak, latarnia, ozdoba, anons, taksa, motek, skaut, atut, czub.

BRYDŻ NR 120

ZADANIE

10
AK
87654
KD976
86 N D 9 7
76543 W E D W 10
D 2 S K W 10 9
A 8 4 2 W 10 5
AKW5432
9 8 2
A 3
3

Jako gracz **S** rozgrywamy szlemika w pikę, po ataku siódmką kier.

ROZWIĄZANIE

Po zabiciu asem, ścigamy sześć lew pikowych. **E** nie może zrzucić kiera ani trefla, gdyż umożliwiłby wyrobienie lewy w tym kolorze. Wobec tego **E** zrzuca trzy kara, co doprowadza do końcówki:

K
4
K D 9 7

W N
D 2 W E D W
A 8 4 2 S K
2 W 10 5
9 8
A 3
3

w której zgrywamy ostatnie atu, zrzucając blotkę trefl ze stołu. W dokłada trefla, a **E**, nie mogąc zrzucić kiera ani trefla, gdyż wyrobilibyśmy sobie dziewiątkę, zrzuca króla karo.

DAMA PIK

ZE ŚMIECHEM NIE MA ŻARTÓW

Kiedy się jest długo pozbawionym radości, już się przestaje jej spodziewać i pragnąć, a kiedy niespodziewanie zastuka do naszych drzwi, otwieramy je ze strachem, czy nie jest zamaskowanym cierpieniem.

Carmen Sylva

Jesteśmy tak ślepi, że nie wiemy, kiedy się smucić, a kiedy się cieszyć.

Monteskiusz

LECHOWIA

gwiazdą festiwalu

W Milwaukee w Wisconsin w USA zakończył się w poniedziałek 19 listopada jeden z największych amerykańskich wielokulturowych festiwali folklorystycznych, 47 już z kolei, Holiday Folk Fair.

W tym roku odbywał się on pod hasłem "Celebrate Freedom". Wzięły w nim udział 54 grupy folklorystyczne różnych grup etnicznych, głównie zamieszkujące stan Wisconsin. Głównym gościem zagranicznym i gwiazdą festiwalu był zaproszony przez organizatorów z Kanady torontoński zespół polskiego folkloru Lechowia Song & Dance Ensemble. Zespół cieszy się wśród polskich amatorskich zespołów folklorystycznych opinią jednego z najlepszych na świecie. Zdobywał najwyższe nagrody na festiwalach folklorystycznych w Rzeszowie, występował jako reprezentant kanadyjskiej wielokulturowości w pawilonie kanadyjskim na EXPO w Vancouver i Brisbane w Australii, bierze udział w festiwalach amerykańskich i był wielokrotnym zwycięzcą w różnych kategoriach torontońskiego festiwalu "Caravan". Kierownikiem artystycznym i choreografem wspaniałej, ponad 100-osobowej grupy polskiej młodzieży i dzieci jest dr Andrzej WICHERT.

Tym razem grupa występowała kilkakrotnie przed kilkudziesięcią publicznością na głównej arenie festiwalu w kompleksie wystawowym Mecca w Milwaukee. Wśród publiczności przeważała młodzież. Folkdancing staje się modny. Organizatorem festiwalu jest International Institute, który za cel stawia sobie pogłębianie przyjaźni i zrozumienia między narodami i grupami etnicznymi i wspomaga programy dokształcania, wymiany młodzieży. Instytut wspomaga też tworzenie klas nauki języków i wiadomości oby-

telskich, grup tłumaczy, pomocy dla uchodźców, itp.

Dzięki znakomitemu organizatorowi, przez festiwal przewinęło się nie tylko 5000 ochotników, ale także zapewniono stałą bazę sponsorów i opiekunów ze świata wielkiego biznesu. Głównymi byli: Lake States Long Distance, Pabst Brewing Company i Northwest Airlines. Wśród innych warto wymienić tak znanych jak Perrier czy General Foods, itp. Imprezie towarzyszą pokazy rzemiosła ludowego, nauka w grupach tańców i pokazy obyczajów i zwyczajów ludowych.

Polacy pokazali na festiwalu polskie ozdoby choinkowe i ich wyrób. Ze Stanów Zjednoczonych w festiwalu wzięły udział polskie grupy folklorystyczne Kraków i Syrena. Lechowia występowała w barwach kanadyjskich, prezentując jednak

na scenie polskie tańce nowosądecki mazur, łowickie i obyczaje śmigusowe.

Na członkach zespołu zrobił jednak wrażenie mały występ towarzyszący festiwalowi. Grupa dała koncert w domu dla opuszczonych i maltretowanych dzieci i młodzieży. Radość i wzruszenie tych dzieci były tak autentyczne jak uściski i dziecięce określenia. Pomarańczowe spodnie łowiczanki zyskały im wśród dzieci miano Pumpkin Man (panów dyni).

Kolorowy, szczęśliwy zespół w finale festiwalu podniósł w górę doktora Wicherta, który przez tyle lat silną ręką, czasami szorstko, ale z wielkim poświęceniem wychowywał na tancerzy polskie dzieci i młodzież.

BRAWA DLA LECHOWII!

KALENDARZYK ECHA

Od Świętej Katarzyny nie przesładuj zwierzyńny.

Katarzyny dzień jaki - cały grudeń taki.

Jak Katarzyna głosi, tak się Nowy Rok nosi.

22 listopada, CZWARTEK
Cecylii, Marka, Maura, Sławoja,
Stefana, Wszemiła

23 listopada, PIĄTEK
Adeli, Felicjy, Klemensa,
Kolumbana, Orestesa

24 listopada, SOBOTA
Aleksandra, Chryzogona, Emilii,
Emmy, Flory, Jana, Kolmana,
Marii, Romana

25 listopada, NIEDZIELA
Beaty, Chwalimira, Erazma,
Katarzyny

26 listopada, PONIEDZIAŁEK
Delfina, Delfiny, Konrada,
Lechosława, Leona, Leonarda,
Sylwestra

27 listopada, WTOREK
Franciszka, Marii, Ody, Tomira,
Waleriana, Wirgiliusza

28 listopada, ŚRODA
Blanki, Gościsława, Grzegorza,
Jakuba, Lesława, Stefana, Tristana,
Zdzisława

W tym tygodniu z mikrofalówki kilka absolutnie nieprawdopodobnie szybkich i wspaniałych jarzynowych smakolejków, które mogą być podane na kolację, jako pojadanko na stojącym przyjęciu lub elegancją, acz łatwa w wykonaniu przystawka. W kanadyjskiej kuchni noszą nazwę "dip", czyli coś w czym się dla smaku macza surowe jarzynki (marchewka, seler, ogórki, broccoli lub krakersy, paluszki, itp.). Bez owego dipu, czy lepiej maczadelka nie obędzie się żadne kanadyjskie przyjęcie. Objadają się nim wszyscy wegetarianie, ludzie na diecie i tzw. yuppies. Naszym zdaniem maczadelka można też zająć ze smakiem z chlebem. Na jeden jest obecnie sezon. Na rynku jesiennym pełno jest fioletowej rośliny, która przypomina kabaczek, a nazywa się Eggplant - oberżyna. I z niego robimy pierwsze maczadło, czyli

DIP Z OBERŻYNY (EGGPLANT)

Można użyć mikrofalówki, a kto jej nie ma niech spróbuje upiec tradycyjnie w piecu. W obu wypadkach

skórę należy nakłuć, by rozgrzana oberżyna nie wybuchła.

Składniki:
1 średniej wielkości oberżyna (eggplant), 1/2 łyżeczki przypraw ulubionych ziołowych, 1 mały ząbek obranego i pokrojonego czosnku, 1/2 łyżeczki soli, 2 łyżki pasty pomidorowej, 1 łyżka drobno pokrojonej cebuli, szczypiorku lub chives, 2 łyżki oliwy z oliwek lub smacznego oleju, sok z połówki cytryny, 1/2 kubeczka posiekanych orzechów włoskich (jeśli z szykiem), kilka plasterków cytryny dla ozdoby.
Ze wszystkich składników powinna wyjść kompotierka ok. 370-400 ml maczadelki.

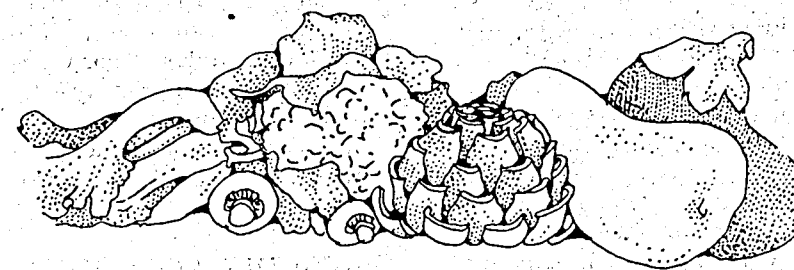
Umyć oberżynę, obciąć zieloną końcówkę i "piętkę" z drugiej strony. Skórę nakłuć widelcem, zawinąć w podwójny kawałek papierowego ręcznika lub workowego papieru. Włączyć mikrofalówkę na 7-9 minut, obrócić i podgotować następnie 8-10 minut. Przeciąć roślinę wzdłuż i wygarnąć miąższ do maszynki typu blender. Dodać wymienione składniki z wyjątkiem orzechów. Można też rozetrzeć na gładką masę ręcznie. Wymieszać z orzechami. Wyłożyć do naczynia, udekorować plasterkami cytryny.

Oberżynę (eggplant) można też jeść w prostszej postaci. Upiec jak w przepisie. Wymieszać i utrzeć z kilkoma łyżkami oleju i zawiesiny ziarenek sezamowych i przyprawami. (Roztarte nasiona sezamowe w słoikach można znaleźć na półkach wśród importowanych artykułów pod nazwą SAHINI, jest to przysmak arabskiej kuchni).

Jeszcze skromniejsza wersja. Oberżyna, parę łyżek oleju lub oliwy, sól, pieprz, przyprawy.

Są zwolennicy po prostu pieczonej oberżyny wśród przeróżnych głodówkarzy. Można jeść zamiast mięsa na gorąco na obiad.

Inna wersja maczadelki smarowidła jest na bazie szpinaku. Przygotowujemy na dzień wcześniej, by przeszło smakiem. W następnym numerze.

Horoskop tygodnia 22 - 28 listopada

BARAN: 21 marca - 20 kwietnia
Ten tydzień stworzy Baranom perspektywę nowych znajomości. Panie spod znaku Barana poszukujące życiowego partnera mogą liczyć na powodzenie, nie należy tylko zbyt długo zwlekać z decyzją. Dla Baranów obojga płci zalecane, aby liczyli się ze słowami. Dobry kontakt z Wodnikiem, nie wchodzi w drogę Bliźniętom. Dzień miły - sobota, liczba - 8.

BYK: 21 kwietnia - 21 maja
Tydzień nie najłatwiejszy, ale nie warto przeceniać trudności i martwić się na zapas. Najwięcej zależy od Twojego zmysłu praktycznego. Wszystkim Bykom zalecane jest umiarkowanie w uporze, a jeśli wyjeżdżają na urlop, niech załatwią pilne zaległości. Stawiaj na Ryby, Wadze nie ufaj za grosz. Dzień miły - poniedziałek, liczba szczęśliwa - 3.

BLIŹNIĘTA: 22 maja - 21 czerwca
Dobry tydzień, ale niech się Bliźniętom nie wydaje, że wszystko wiedzą najlepiej, bo mogą zrazić do siebie kogoś, na kim bardzo im będzie zależało. Bliźnięta, które odczuwają potrzebę czyjejs bliskości, muszą o tym pamiętać. W pracy zadbaj o porządek. Najlepsze porozumienie z Baranem, ale nie musisz się liczyć z Panną. Dzień miły - niedziela, liczba - 5.

RAK: 22 czerwca - 22 lipca
Dla Raków tydzień romantyczny, sprawy uczucia znajdują się na pierwszym planie. Nie należy jednak dać się porwać fantazji. Nie przeceniaj znaczenia snów i przeczuć, bo przecież nadmierna wrażliwość to normalne u zakochanych. W razie chwilowych porażek, równowagę ducha odnajdą Raki na łonie przyrody. Szczera rozmowa z Rybami. Sympatyczny znak - Byk, unikaj Skorpiona. Dzień miły - niedziela, liczba - 3.

LEW: 23 lipca - 23 sierpnia
Lwy na kierowniczych stanowiskach niech w tym tygodniu nie ulegają wpływom biurokratyzowanego personelu, nie należy dać się zwieść pochlebstwom i słodkiej otoczce narzucanych spraw. Wiadomo, że za błędy odpowie w końcu kierownik - Lew. Lwice niech nie ulegają podszeptom "życzliwych" przyjaciół. Przychylny jest Skorpion, ale Baran nie myśli o Tobie pozytywnie. Dzień miły - sobota, liczba szczęśliwa - 2.

PANNA: 24 sierpnia - 22 września
Już w tym tygodniu Panny mogą spotkać się z problemem, który nabierze znaczenia dopiero pod koniec miesiąca. Warto jednak już teraz zastanowić się, wysłuchać rad, przedyskutować i podjąć wstępną decyzję. W sprawach serca trochę więcej odwagi, bo druga strona posądzi Cię o obojętność. Najlepszy znak - Waga, unikaj Raka. Dzień miły - piątek, liczba szczęśliwa - 8.

WAGA: 23 września - 23 października
Jeśli zostały Ci jakieś nie wypełnione zadania z dziedziny zawodowej - nie leń się i postaraj się większość uregulować w tym tygodniu. Jeśli zamierzasz wyjechać, możesz liczyć na dobre towarzystwo. Zmień sposób odżywiania się. Cenny kontakt ze Skorpionem. Wodnik natomiast patrzy, jak zwykle zresztą, krzywym okiem. Dzień miły - środa, liczba 8.

SKORPION: 24 październ. - 22 listopada
W tym tygodniu niektóre Skorpiony mogą znaleźć się w swoim żywiole, ponieważ trafią w centrum interesującej gry. Ale niech nie traktują jej zbyt poważnie, nawet gdyby wydawało się, że idzie o dużą stawkę. Powściągnij nadmierną zazdrość, bo możesz zrazić tym bliźnich. Szukaj towarzystwa Raka, natomiast unikaj Ryb. Dzień miły - sobota, liczba 4.

STRZELEC: 23 listopada - 21 grudnia
W tym tygodniu Strzelców wyprowadzi z równowagi jakiś przejaw nieuczciwości, nawet jeśli nie będzie dotyczył ich bezpośrednio. W sprawach sercowych i rodzinnych nie daj się zwieść pozorom i ludziom, którzy grają na uczuciach. Najlepsze kontakty z Panną, a Strzelca płci odmiennej unikaj. Dzień miły - poniedziałek, liczba - 3.

KOZIOROŻEC: 22 grudnia - 20 stycznia
Tydzień, w którym Koziorożce poczynią ważne kroki na drodze do celu, którego zdobycie szczególnie leży im na sercu. Jeśli chodzi o sprawę wyjazdu - Twoja oszczędność w ostatnim okresie umożliwi Ci przyjemne spędzenie czasu. Nie patrz zbyt pesymistycznie na swoje problemy uczuciowe. Lew pobudza Twój intelekt i wyobraźnię, ale kontakty z Bliźniętami działają destruktywnie. Dzień miły - niedziela, liczba 13.

WODNIK: 21 stycznia - 18 lutego
W tym tygodniu Wodniki winny skupić się na sprawach rodzinnych. Wykazać należałoby więcej tolerancji w stosunku do bliskich. Wiedz, że inni mogą ocenić Ciebie również, i to bez taryfy ulgowej. Tolerancja nie oznacza jednak pobłażania! Słusznie myślisz o Baranie, jako o sojuszniku, a konfliktów z Wodnikiem unikaj. Dzień miły - środa, liczba - 5.

RYBY: 19 lutego - 20 marca
Zaufaj intuicji w rozwiązywaniu swoich problemów. Tym razem może właśnie kierowanie się tym dodatkowym zmysłem przynieść najlepsze rezultaty. Jeśli Ryby zmęczone są nadmiarem towarzystwa niech udadzą się na wypoczynek w samotności. W domu zainteresuj się sprawami finansowymi Twoich bliskich. Osobiste kłopoty także rzutować będą na Twoje samopoczucie. Znak sprzyjający - Baran, unikaj Lwa. Dzień miły - środa, liczba - 3.

ECHO POLECA

• Louis Lortie - popularny pianista, który ma na swoim koncie nagrania dla Chandos Records wszystkich utworów Ravela, da koncert 27 listopada o godz. 20 w Roy Thomson Hall, 60 Simcoe St., tel. 593-4828. W programie muzyka Ravela, Liszta i Beethovena.

• "The Anger in Ernest and Ernestine" - obyczajowa sztuka traktująca o trudach miłości. Do 16 grudnia na deskach Factory Theatre, 125 Bathurst St., tel. 864-9971.

• "The Twelve Trees of Christmas" to tytuł wystawy i aukcji choinek przystrojonych przez znanych artystów. Do 9 grudnia w The George R. Gardiner Museum of Ceramic Art, 111 Queen's Park, tel. 586-5661.

• Italy in Canada, czyli Dni Włoskie w Toronto od 27 listopada do 19 stycznia. W programie m.in. włoski teatr, muzyka, plastyka, no i oczywiście kulinaria. Festiwal otwarty 27 listopada koncert orkiestry Solisti Veneti. Szczegóły - tel. 921-9515.

• Słynny wiolonczelista Heinrich Schill wraz z Toronto Symphony da koncert 28 i 29 listopada oraz 1 grudnia w Roy Thomson Hall, 60 Simcoe St., tel. 593-4828.

ECHO POLECA DZIECIOM:

• Sharon, Lois i Bram dadzą koncert w Massey Hall, 178 Victoria St., tel. 872-HALL oraz w TicketMaster tel. 872-1111.

• Casa Loma (1 Austin Ter., tel. 923-1172) oferuje w grudniu (od 1 do 30.XII.) najrozmaitsze atrakcje z okazji nadchodzących Świąt Bożego Narodzenia. W programie teatrzyk kukielkowy, do obejrzenia model kolejki, stroje świąteczne, opowieści i żywe obrazy.

• The Puppet Centre (171 Aondale Ave., tel. 222-9029) zaprasza na "The Incredible Christmas Caper" 1 grudnia o godz. 14.

O MAŁYM ZAKŁADNIKU

W ostatnich tygodniach słyszałeś pewno często o zakładnikach w dalekim Iraku i o tym, że zakładnikami były także i dzieci.

Nieraz się w Polsce zdarzało, że najeżdżające wrogie wojska brały zakładników. Zdarzało się, że były to też dzieci. Opowiem wam dziś najprawdziwszą, choć smutną historię, jaka zdarzyła się podczas najazdu na Polskę dokonanego przez okrutnego austriackiego księcia Maksymiliana.

Działo się to w olsztyńskiej twierdzy pod Częstochową. Od wielu dni gród oblegali Austriacy. Polacy bronili się dzielnie pod wodzą pana Karlińskiego z Karlina. Walki trwały dzień i noc. Z domów nie docierały do obrońców żadne wieści.

Tymczasem właśnie w domu pana Karlińskiego zdarzyło się straszne nieszczęście. Wpadli tam Austriacy i nie rabując i nie paląc dworu porwali dziecko. Jedyny synek pana Karlińskiego i przyszły dziedzic Karlina nie miał jeszcze dwóch lat. Z całego wydarzenia niewiele rozumiał. Nie wiedział w czyich jest rękach i po co. Nie wiedział też, że tej samej nocy przewieziono go pod mury olsztyńskiego zamku, którego bronił jego ojciec.

Nadszedł świt i kolejny dzień szturm. Rozstawili się Austriacy pod murami.

Wyszedł też i pan Karliński ze swymi żołnierzami na mury, by przygotowania wroga obejrzeć.

Wśród żołnierzy na samym przodzie dostrzegł malutką postać dziecka. Zastanowiło go, co też robić może dziecko pośrodku strasznej bitwy. Wkrótce straszna prawda wyszła na jaw. Austriacy ruszyli. Chłopca ustawiono niby żywą tarczę przed szturmującymi. Prowadziło go dwóch żołnierzy. Za nimi szli szturmujący żołnierze z muszkietami gotowymi do strzału. A więc to dziecko jest ich zakładnikiem - zrozumiał obrońca twierdzy i w tym momencie w zbliżającym się chłopcu poznał swego syna.

Poznali go też żołnierze. Nikt nie miał odwagi strzelać. Każdy wiedział, że jeśli oddadzą strzały chłopczyk z pewnością zginie.

Austriacy byli już bardzo blisko. Można było na ich twarzach rozpoznać złośliwe uśmiechy. W grobowej ciszy słychać było dziecięcy głosik chłopczyka.

Karliński stał nieruchomo jak glaz patrząc na ukochane maleństwo.

Myślał o swej twierdzy, którą za chwilę weźmie austriackie wojsko, o swych żołnierzach, o obrońcach, o starcach, kobietach i małych, takich jak jego syn dzieciach. Ważył w myślach ciężką decyzję. Po twarzy spłynęła mu wielka, błyszcząca łza.

Ocknął się jednak po krótkiej chwili. Porwał muszkiet i z okrzykiem - Ognia! - oddał pierwszy strzał do zbliżającego się wroga. Na podchodzącą pod mury grupę posypały się kule. Rozgorzała walka na śmierć i życie. Pod murami zginęli wszyscy. Także ten mały chłopczyk - zakładnik. Po krwawym boju nieprzyjaciel ustąpił. Podstępny czyn nie przyniósł wrogowi zwycięstwa, a sromotną klęskę. Za polskie zwycięstwo zapłacił swym życiem malutki, niewinny zakładnik.

KOMUNIKAT KONSULATU GENERALNEGO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ W TORONTO

Na podstawie art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 27 września 1990 r. o wyborze Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. nr 67 poz. 398) oraz paragrafu 1 Zarządzenia nr 19 Ministra Spraw Zagranicznych z dnia 22 października 1990 r. w sprawie trybu, zasad i terminu powoływania obwodowych komisji wyborczych w obwodach głosowania utworzonych za granicą - Konsul Generalny R.P. w Toronto Andrzej Brzozowski powołał w skład Obwodowej Komisji Wyborczej Nr 44 - Z w Toronto następujące osoby:

- Pani Grażyna FARMUS
- Pani Krystyna GROTOWSKA

- Pan Lech HALKO
- Pan Jan KOLTUN
- Pan Kamil KOWALCZYK
- Ksiądz Zygmunt MUSIELSKI
- Pan Lech PRUSIŃSKI
- Pan Krzysztof SMYK
- Pani Danuta WARSZAWSKA
- Pani Teresa WIERZBICKA
- Pan LESZEK WILK

Obwodowa Komisja Wyborcza na swym pierwszym posiedzeniu wybrała na przewodniczącego Komisji Panią Grażynę FARMUS, na zastępcę przewodniczącego Pana Lecha HALKO i na sekretarza Komisji Pana Jana KOLTUNA.

KOMUNIKAT NR 1 OBWODOWEJ KOMISJI WYBORCZEJ NR 44-Z W TORONTO. DOTYCZY WYBORÓW PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

OBWODOWA KOMISJA WYBORCZA NR 44-Z w Toronto informuje, że 24 LISTOPADA 1990 ROKU w godzinach 6:00 - RANO do 8:00 WIECZOREM odbędą się wybory Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.

Punkt wyborczy mieścić się będzie w KONSULACIE GENERALNYM RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ W TORONTO, 2603 Lakeshore Blvd. W. (stała siedziba konsulatu).

Do wyborów uprawnieni są PEŁNOLETNI OBYWATELE POLSCY. Głosować mogą osoby, które posiadają jakikolwiek dokument świadczący o posiadaniu przez nich obywatelstwa polskiego np. paszport polski (bez względu na jego ważność), dowód osobisty, poświadczenie obywatelstwa, akt nadania obywatelstwa polskiego itp. Posiadanie obywatelstwa polskiego może być również potwierdzone przez dwóch wiarygodnych świadków wobec Komisji Wyborczej.

Dla przyspieszenia procedury głosowania Komisja zwraca się o wcześniejsze zgłaszanie się w celu umieszczenia w spisie wyborców, prowadzonym w tymczasowej siedzibie Konsulatu Generalnego R.P. w

Toronto, 2970 Lakeshore Blvd.W., Toronto, Ont. M8V 1J7, TEL. 252-8747, FAX 252-0509, w godzinach 9:00 rano do 16:00 po południu.

Zgłoszenia można dokonywać w dowolnej formie (telefonicznie, ustnie, pisemnie, telegraficznie, faxem) podając następujące dane: imię, nazwisko, imię ojca, data urodzenia i miejsce zamieszkania.

OBWODOWA KOMISJA WYBORCZA NR 44-Z W TORONTO 15 listopada, 1990

Na 31 Zjeździe Kongresu Polonii Kanadyjskiej, odbytym w dn. od 5 do 8 października 1990 r. w St. Catharines, podjęto szereg uchwał m.in. Komisji Spraw Polskich o udziale w wyborach Polaków, którzy znajdują się w Kanadzie.

Delegaci na 31 Walny Zjazd Kongresu Polonii Kanadyjskiej zwracają się z apelem do Polaków w Kanadzie, posiadających obywatelstwo polskie, o udział w pierwszych polskich, wolnych wyborach prezydenckich i do Izb Ustawodawczych oraz głosowanie na kandydatów, których program polityczny nie jest sprzeczny z linią ideową KPK.

WYBRANE INFORMACJE O OBYWATELSTWIE POLSKIM

Aktami prawnymi, regulującymi sprawy obywatelstwa polskiego od czasu uzyskania niepodległości w 1918 r. są:

Ustawa z dnia 20 stycznia 1920 r. regulowała m.in. zagadnienia obywatelskie wynikające z okresu zaborów. Ustawa ta stanowiła, że obywatele polscy, którzy nabyli obywatelstwo obce tracili z mocy prawa (automatycznie) obywatelstwo polskie. Ustawa ta obowiązywała do dnia 18 stycznia 1951 roku.

Ustawa z dnia 8 stycznia 1951 r. (opublikowana dnia 19 stycznia 1951 r.) zniosła zasadę utraty obywatelstwa polskiego na skutek nabycia obywatelstwa obcego. Wprowadziła dla osób, które nabyły obywatelstwo obce możliwość wyboru obywatelstwa poprzez uzyskanie od właściwych władz polskich zezwolenia na zmianę obywatelstwa polskiego. Udzielenie takiego zezwolenia było równoznaczne z utratą obywatelstwa polskiego. Ustawa obowiązywała do dnia 15 lutego 1962 r.

Obecnie aktem prawnym regulującym sprawy obywatelstwa polskiego jest ustawa o obywatelstwie polskim z dnia 15 lutego 1962 r. Utrzymuje ona postanowienie, że nabycie obywatelstwa obcego po dniu 18 stycznia 1951 r. (bez zezwolenia właściwych władz polskich) nie powoduje automatycznej utraty obywatelstwa polskiego. W związku z powyższym obywatele polscy, którzy nabyli obywatelstwo obce po dniu 18 stycznia 1951 r. i nie otrzymali zezwolenia na zmianę obywatelstwa polskiego są traktowani przez władze polskie jako obywatele Rzeczypospolitej Polskiej.

Przygotowywany przez Sejm poselski projekt ustawy o obywatelstwie uwzględniający zasadnicze zmiany w ustawie nie wszedł jeszcze w życie.

NABYCIE OBYWATELSTWA POLSKIEGO Z MOCY PRAWA

Polskie ustawodawstwo przyjęło zasadę tzw. "prawa krwi", a nie tzw. "prawa ziemi", stąd też nabycie obywatelstwa polskiego nie jest uzależnione od urodzenia na terenie Polski. W oparciu o zasadę "prawa krwi" - w przeciwieństwie do prawa anglosaskiego, także amerykańskiego - fakt urodzenia w Polsce nie świadczy o posiadaniu obywatelstwa polskiego. Decydującym jest obywatelstwo rodziców bez względu na miejsce urodzenia dziecka (w Polsce czy za granicą).

Nabycie obywatelstwa polskiego następuje przez:

- urodzenie z rodziców, z których przynajmniej jedno posiada obywatelstwo polskie;
- zawarcie związku małżeńskiego cudzoziemki z obywatelem polskim, jeśli w okresie 3 miesięcy od daty ślubu złoży ona oświadczenie o wyborze obywatelstwa polskiego (w kraju lub za granicą).

POTWIERDZENIE POSIADANIA OBYWATELSTWA POLSKIEGO

Głównymi dokumentami stwierdzającymi posiadanie obywatelstwa polskiego są:

- polski paszport wydany w kraju lub za granicą przed dniem 1 września 1939 r. i po dniu 8 maja 1945 r.;
- polski dowód osobisty wydany przed dniem 1 września 1939 r. z wyraźnym wpisem, że jego posiadacz jest obywatelem polskim lub dowód wydany na podstawie dekretu o dowodach osobistych z 1962 r.;
- legitymacja stałego pracownika państwowego Rzeczypospolitej Polskiej sprzed dnia 1 września 1939 r.;
- poświadczenie obywatelstwa polskiego, oraz decyzja lub zaświadczenie o nadaniu, uznaniu i odzyskaniu obywatelstwa polskiego - wydane przez właściwe urzędy polskie;
- zaświadczenie repatriacyjne lub inny dowód stwierdzający przybycie do Polski w charakterze repatrianta;

Informacja przedstawia ogólne, wybrane zasady wynikające z polskich ustaw obywatelskich. Bliższych informacji i pomocy prawnej w indywidualnych sprawach udzielają wszystkie polskie urzędy konsularne (dyplomatyczne) za granicą.

książeczka żeglarska wystawiona przez polski urząd z wyraźnym stwierdzeniem, że jej posiadacz jest obywatelem polskim;

- urzędowy wpis dziecka do polskiego paszportu lub dowodu osobistego jednego z rodziców.

Stwierdzenia posiadania obywatelstwa polskiego osób przebywających za granicą, które nie mają - z różnych przyczyn - żadnych dokumentów polskich, załatwiane są za pośrednictwem polskich, urzędów konsularnych.

UTRATA OBYWATELSTWA POLSKIEGO

Zgodnie z obowiązującą ustawą o obywatelstwie polskim utrata obywatelstwa polskiego następuje w przypadkach:

- nabycia obywatelstwa obcego przed dniem 18 stycznia 1951 r. (na mocy ustawy z dnia 20 stycznia 1920 r.). Osoby te traktowane są przez władze polskie jak obywatelstwa polskiego. Na podstawie ustawy z dnia 20.01.1920 r. również dzieci urodzone po dacie nabycia przez obojga rodziców obywatelstwa obcego, ale przed dniem 18.01.1951 roku, nie posiadają obywatelstwa polskiego;
- pozabawienia obywatelstwa polskiego orzeczeniem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej;
- otrzymania zezwolenia władz polskich na zmianę obywatelstwa polskiego na obywatelstwo obce.

Obywatele polscy, którzy wyjechali z Polski do Izraela na podstawie dokumentów podróży zawierających klauzulę, iż nie są obywatelami polskimi - nie utracili obywatelstwa polskiego, jeśli po wyjeździe nie nabyli obywatelstwa izraelskiego.

Informacja przedstawia ogólne, wybrane zasady wynikające z polskich ustaw obywatelskich. Bliższych informacji i pomocy prawnej w indywidualnych sprawach udzielają wszystkie polskie urzędy konsularne (dyplomatyczne) za granicą.

Informacja przedstawia ogólne, wybrane zasady wynikające z polskich ustaw obywatelskich. Bliższych informacji i pomocy prawnej w indywidualnych sprawach udzielają wszystkie polskie urzędy konsularne (dyplomatyczne) za granicą.

Dokończenie ze str. 2

Do Komisji nie można dołożyć urzędników ani ochotników ani przechodniów. Jeżeli weźmiemy pod uwagę, że maksimum 10 osób wpisujących na listę może stanąć w obliczu kilku tysięcy głosujących, można przewidzieć z góry duży zator. Apelujemy by wpisywać się wcześniej na listy wyborcze. (Patrz komunikat w numerze). To nie tylko ułatwi rozpoznanie ilu ludzi przyjdzie, ale i skutecznie zmniejszy kolejkę. Należy też pamiętać, że najmniej ludzi będzie rano, a najwięcej tuż przed zamknięciem.

- W numerze znajdują Państwo komunikaty i informacje o obywatelstwie polskim (na str. 36 - 37), proszę je uważnie przeczytać i przygotować odpowiednie do głosowania dokumenty.

- Przy wolnych wyborach jest wzniośle, ale może być zimno w oczekiwaniu na dworze. W tej historycznej kolejce dobrze jest pojawić się ciepło ubranym. Nastawić się na trudny do ustalenia czas oczekiwania (o ile jeszcze nie jesteśmy na liście w Toronto).

- Na zewnątrz konsulatu w Toronto służyć będą Państwu pomocą porządkowe służby PCAG, wieloletniego organizatora demonstracji i protestów.

- Jeśli już swoje wystoimy, nie od dawajmy nieważnych głosów. Należy na karcie do głosowania zaznaczyć iksem - X (podkreślamy nie ptaszkiem, nie kropką, nie kreską jak w totku) wybranego kandydata w znajdującym się obok jego nazwiska bloczku. Zaznaczenie więcej niż jednym iksem lub nie zaznaczenie wcale czyni głos nieważnym.

- W Ottawie przewodniczącym Obwodowej Komisji Wyborczej jest prezes Okręgu KPK p. Bystram, w Montrealu prezes Okręgu KPK p. Rawicz. Można się do nich zwracać we wszystkich wątpliwościach.

- Głosowanie w Kanadzie odbywa się w sobotę 24 września. Informacje obok.

Wszystkie naprawy samochodowe

Specjalne ceny

Certyfikaty aut - \$29,95
Hamulce tylne - \$59,95
Hamulce przednie - \$84,95
Tłumiki od \$40,05
(Installed, Lifetime Guaranty)

- Pisemna gwarancja ważna w całej Kanadzie
- Konserwacja przeciwkorozyjna
- Większość napraw w 30 minut

251-2203, po polsku 274-8229

Thruway Muffler & Brakes Centre

3090 Lakeshore Blvd. W. Toronto

Druga lokalizacja w SCARBOROUGH - TEL. 297-4800

Islington

CHRYSLER PLYMOUTH

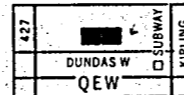
5476 Dundas Str. West, Islington, Ont. M9B 1B6

TEL. biuro: 239-3541, dom: 429-5494

ADAM MEDYNA

Sales & Leasing Consultant

Sprzedż i leasing samochodów nowych i używanych
Golf, Dodge - Plymouth,
samochody osobowe, vany, pick-ups

A & A MOTORS

NAPRAWA I SPRZEDAŻ SAMOCHODÓW

Inż. ANDRZEJ BOGUCKI

ANDRZEJ KOZIARSKI

Wszystkie naprawy mechaniczne i elektryczne samochodów amerykańskich i importowanych. W przypadku awarii załatwiamy holowanie.

ZAŚWIADCZENIA DO REJESTRACJI SAMOCHODU

Naprawa hamulców (przód i tył) + części \$49.99

Wymiana oleju + filtra (do 5 litrów oleju) \$19.99

w tym tygodniu **POLECAMY:**

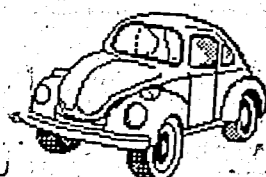
- 86 Ford Escort Automatic
- 83 Ford Escort Automatic
- 83 Dodge Colt Automatic
- 84 Plymouth Reliant Kombi. Air Cond.

1541 - A The Queensway,
Toronto, Ontario M8Z 1T8

252-0226

Najlepiej zadzwoń
o silnik - używając

FORTE

AUTO DRIVING SCHOOL
The Helpful Professionals

Wojtek Antczak

Licencjonowany instruktor jazdy udziela lekcji oraz przygotowuje do egzaminów państwowych (Kat. "G")

270-8145

res. **536-5454**

bus.

900 Dufferin St. ste 215
Toronto, Ontario

KAPITAŁNE REMONTY SILNIKÓW

wraz z pełnym instalowaniem

objęte 1-roczną lub 30 000 km gwarancją na pracę i części

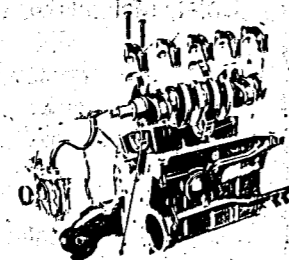
CRANKSHAFT SERVICE SUPPLIES LTD

Stan Ignakiewicz

30 LAT PRAKTYKI

Leszek Kraska

KOMPLETNE NAPRAWY SAMOCHODÓW
KRAJOWYCH I IMPORTOWANYCH

- certyfikaty samochodów do rejestracji
- naprawy głowic
- borowanie bloków
- naprawy układów hamulcowych i kierowniczych
- przebudowa transmisji
- okazjonalna sprzedaż części zamiennych do silników

FORTE zabezpieczy Twój motor

537-2529

483 DUPONT STREET (przy Bathurst)

537-5857

ZAPRASZAM
WSZYSTKICH
PAŃSTWA
DO DUFFERIN
MAZDA

Tel. 789-4521

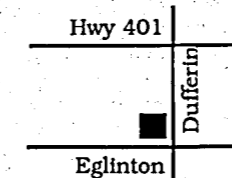
ELŻBIETA KORZYCKA

Naczelną Kierownik ds. Sprzedaży

Wszyscy Państwo zainteresowani kupnem, obejrzeniem lub sprawdzeniem naszych cen, proszeni są o skontaktowanie się ze mną. Dlaczego? Ponieważ:

- Mazda oferuje najlepszą gwarancję samochodową w biznesie
- Samochody Mazdy stały się najbardziej popularnymi w ostatnich latach. Mazda bije rekordy w sprzedaży przez ostatnie dwa lata
- Oferuję również duży wybór samochodów używanych, różnych marek i w różnych cenach
- Załatwiam pożyczki na miejscu
- Pomagam także w załatwieniu dogodnych ubezpieczeń na nowo zakupiony samochód
- Znam mój zawód bardzo dobrze, więc będziecie Państwo obsłużeni fachowo

DO ZOBACZENIA
W DUFFERIN
MAZDA

2460 Dufferin St.,
Toronto, Ont.

NR 156 • 22 - 28 LISTOPADA 90

Arnold Penk

Przedstawiciel firmy
sprzedającej samochody
General Motors

ADDISON, ON BAY LTD.

SALES & LEASING

832 Bay St. (przy College), Toronto, Ont.

Nowe samochody 90 i 91.

Posiadają 3-letnią gwarancję na wszystko

10,9% oprocentowanie pożyczek
na wszystkie modele

Wielka wyprzedaż samochodów przy wyjątkowo niskim oprocentowaniu 1 Szeroki wybór nowych i używanych samochodów 1 Używane samochody mają do nabycia roczną gwarancję 1 ARNOLD PENK gwarantuje najlepsze warunki sprzedaży samochodów, załatwia na poczekaniu sprzedaż i pożyczkę, poleca tania ubezpieczenia, uwzględniające zagraniczne prawa jazdy. Osoba opieką ARNOLDA PENKA w ciągu całego okresu posiadania auta. ARNOLD PENK posiada długoletnią praktykę w sprzedaży samochodów i udzieleniu pożyczek. Cieszy się wielkim uznaniem i zaufaniem wśród Polaków, a także znany jest jako społecznik. Kupno samochodu jest poważnym wydatkiem finansowym; trzeba wiedzieć z kim przeprowadzić tak poważną transakcję. ARNOLD PENK został wyróżniony przez GM jako Gold Master Salesman. Czy jeszcze ktoś może to zaferować? Zanim podpiszecie gdziekolwiek transakcję zakupu, sprawdźcie u ARNOLDA PENKA!

Po wszelkie informacje uprasza się dzwonić: 964-3211 lub do domu: 731-0757 o każdej porze, podając nazwisko i numer telefonu.

U W A G A

Polonia w Toronto i okolicy

POLISH ALLIANCE (TORONTO)

CREDIT UNION LTD.

2150 Bloor St. W.

(wąskie od wschodniej strony budynku)

Tel. 762-9523

otwarta

codziennie od 10⁰⁰ - 2³⁰ po poł. i od 7⁰⁰ - 9⁰⁰ wiecz., WE
wtorki tylko od 10⁰⁰-12³⁰ p. poł., soboty od 10⁰⁰-12³⁰ po poł.

W 35 ROCZNICĘ

ogłasza następujące
NOWE USŁUGI:

Karty kredytowe - Master Card
American Express - Money Orders
American Express - Travellers' Cheques
Opłaty rachunków - telefon, elektryczność, gaz
oraz

przypomina, że oferuje

Konta depozytowe 8 1/2%
Certyfikaty depozytowe 11%
RRSP 10 1/2%
RRIF 10%

Pożyczki personalne,
"line of credit" i hipoteczne

BEZPŁATNE PERSONALNE KONTA CZEKOWE

Członkostwo w jakiegokolwiek organizacji polonijnej nie jest warunkiem członkostwa w naszej Credit Union

**UNIGAR
AUTO COLLISION
& Paint Centre**

naprawy powypadkowe • prostowanie ram • zabezpieczenia przed korozją
 Bezpłatne kosztorysy napraw • rozliczanie z firmami ubezpieczeniowymi
 • Holowanie • samochody zastępcze
 • Kompletnie malowanie TYLKO \$ 600

Południowe Etobicoke, 81 Shornclyffe Rd.,
 TEL. (416) 239-7377

JERZY SZEMPLIŃSKI

- Spłaty hipoteki poprzez RRSP
- Ubezpieczenia indywidualne i grupowe na życie, chorobowe, biznesu, świadczenia socjalne (dentysta, lekarstwa)
- Ubezpieczenia emerytalne RRSP
- Plany edukacyjne dla dzieci
- Inwestycje, \$ 100 000 wolne od podatku
- Ubezpieczenia dla odwiedzających

DO YOU KNOW?
 - We are the biggest life insurance company in Canada by asset size...

TEL. biuro: 222-1977; dom 848-1250

Mutual of Omaha Insurance Company

UBEZPIECZENIA dla odwiedzających na życie • biznesu w razie choroby lub wypadku
 plany finansowe zabezpieczające dzieci
 plany emerytalne RRSP

Jerzy Majewski, M.Sc.

Tel. bus. 631-6523; home: 792-0866

**MANICURE, PEDICURE,
MAKE UP
ARTYSTYCZNY**
 w Twoim lub moim domu
 TEL. 766-3664

**RENEWAL
CONSTRUCTION
& DECORATION**
 Instalacje elektryczne,
 renowacje łazienek, kuchni,
 wykładziny, kafelki,
 wykańczanie piwnic
BEZPŁATNA WYCENA
 ☎ 249-5212 lub 742-1302

PROFESJONALNE
 PRZYGOTOWANIE RESUME,
 OFICJALNYCH URZĘDOWYCH
 PISM, WYPELNIANIE
 WSZELKIEGO RODZAJU PODAN
 I APLIKACJI (np. na pobyt stały)
 PO BARDZO PRZYSTĘPNYCH
 CENACH.
 TEL.: 251-1800
 codziennie po godz. 19:30,
 w soboty od godz. 10:00-16:00 lub proszę
 zostawić wiadomość na maszynie

**WRÓŻENIE
Z KART**
 925-5990

Halina Baranowska
 MA, A.I.C.

Analiza potrzeb finansowych, ubezpieczenia na życie, zdrowie, plany emerytalne RRSP, dożywotnie renty, ubezpieczenia grupowe

The Prudential Assurance Co. Ltd.
 Suite 625, 21 Four Seasons Place
 ETOBICOKE ONT. M9B 6J8
 TEL. 746-5270

**NEW YORK LIFE
INSURANCE COMPANY**
 2 SHEPPARD AVE. E., STE. 404, TORONTO

Planowanie finansowe i ubezpieczenia
 • LIFE INSURANCE - na życie
 • DISABILITY - chorobowe
 • MORTGAGE - hipoteczne
 • GROUP, BUSINESS - handlowe
 • RRSP, ANNUITY - emerytury
 • VISITORS - dla odwiedzających
 Po bliższe informacje proszę dzwonić
 Biuro: 226-6515 Dom: 858-0129

WYCIECZKI
 ZAPROSZENIA
 WIZY

WYMIANA PASZPORTÓW
 UBEZPIECZENIA SZPITALNE
 DLA ODWIEDZAJĄCYCH -
 100 dni TYLKO \$ 135.00
 BILETY SAMOLOTOWE

HUMBERVIEW TRAVEL

185 Roncesvalles Ave. TEL.: 588-0039

**HUMBERVIEW
INSURANCE
BROKERS LTD.**

337 Roncesvalles Ave. Toronto, Ont.

TEL.: 531-4647

FAX: 531-2396

INSURANCE NA:

DOMY
 SAMOCHODY
 KOMERCYJNE
 SKLEPY

**PROFESSIONAL
RESUME WRITING**
 Piszę resume i cover letter.
 Przygotowuję do interview.
EWA DUBISKA
 TEL. 925-8128

**Dr. JOLANTA
JASTRZĘBSKA**
 LEKARZ OGÓLNY
 • Choroby skóry
 • Choroby dzieci
 Przyjmuje w poniedziałki
 i czwartki w g. 10-18,
 wtorki, środy, piątki
 w g. 10-20,
 w soboty w g. 9-13
 (Pierwsza i trzecia sobota
 mieszczą gabinet nieczynny)
TEL. 588-7878
 2333 Dundas St. W. 404

**KORESPONDENCYJNY
KLUB TOWARZYSKI
POZNAJMY SIĘ**

Poland • Canada • USA • Australia
**PRAGNIESZ NOWEJ
ZNAJOMOŚCI, PRZYJAŹNI...
MIŁOŚCI?**
 Przyślij zaadresowaną do
 siebie kopertę ze znaczkiem,
 a dyskretnie otrzymasz
 bezpłatne informacje, które
 mogą zmienić Twoje życie.
**1540 Bloor St. W.,
Suite 100(C)
Toronto, Ont. M6P 1W7**

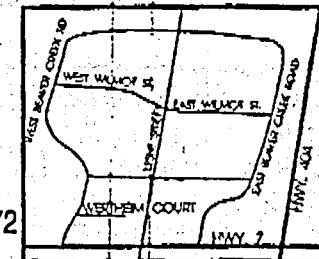

UPRZEJMIE
 ZAWIADAMIAMY
 SZANOWNYCH
 PAŃSTWA, ŻE Z
 DNIEM 1.12.1990 r.
 ZMIENIAMY
 LOKALIZACJĘ
 NASZEGO BIURA

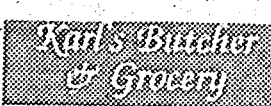
NASZ NOWY ADRES:

Park Place Corporate Centre
 15 Wertheim Court, Suite 401-2-3
 Richmond Hill, Toronto, Ontario
 Canada L4B 3H7

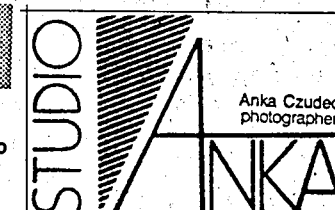
TEL. (416) 882-5475 FAX (416) 882-5472

UNITY TRAVEL

właściciel: Karol Jarząbek
 Posiadamy na składzie zawsze
 świeże mięsa, wędliny własnego
 wyrobu, smaczne i świeże oraz
 importowane z Polski i Europy
 artykuły spożywcze.
 105 Roncesvalles Ave.
 TORONTO

2374 Bloor St. West, Toronto
 (416) 769-4488

GRAND FLOORS

Solidne układanie,
 cyklinowanie,
 lakierowanie (Stain)
 podłóg drewnianych
 po niskich cenach.
**NAJLEPSZA JAKOŚĆ,
darmowa wycena.**

GRZEGORZ - BARRIE
 (705) 721-6852

Zbigniew Obrębski
 Artysta- fotograf. Współpracownik ECHA
 Wykonuje na zamówienie zdjęcia portretowe oraz ślubne
 tel (416) 694-3792

**BIOENERGO-
TERAPEUTA**
 diagnozuje i leczy
 zakłócenia układu
 krążenia i przewodu
 pokarmowego, migreny,
 nerwobóle, reumatyzm
 i niedomogi kręgosłupa,
 choroby lokomocji,
 uszwa drętwienie
 i niedowład kończyn
 TEL. 234-9692

**KAWIARNIA
W EUROPEJSKIM
STYLU**

Wznawia swoją działalność
 Otwarta codziennie: od 11 am do 11 pm
 piątki i soboty do 1 am
 FAMILY PARTY, PRZYJĘCIA, WESELA, CHRZCINY,
 BANKIETY, ITP.
 King-Sheppard Square Shopping Centre.
 2560 Sheppard #3, Mississauga
 TEL. 277-5561

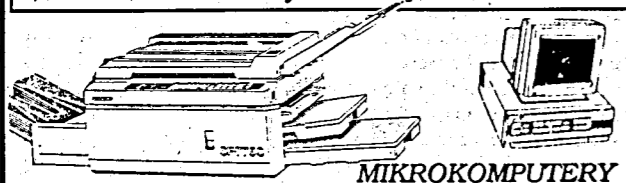
LOTUS 1-2-3 oraz
 Word Perfect
 niezbędne w pracy biuro-
 wej programy komputero-
 we **POZNASZ** na **KURSACH
PROWADZONYCH
PO POLSKU**
 Adres: Arkadia Training
 Centre
 1600 Bloor St. West
 TEL. 533-8011

JEZELI PRAGNIECIE
 WZBOGACIĆ I UROZMAIACIĆ
 SWOJE PRZEŻYCIA
 MIŁOSNE POTĘGUJĄC
 INTYMNA ROZKOSZ
 oferujemy Wam:
 oleje, kremy, wibratory,
 gry miłosne i dużo, dużo więcej
 atrakcyjnych produktów, które
 pomogą Wam odkryć nowy i
 cudowny świat rozkoszy.
 Prześlij gotówkę, czek lub
 Money Order na \$5 katalog.
J & B SERVICES
 6478 YONGE ST.
 P.O. BOX 37096
 WILLOWDALE, ONT. M2M4J8

TIPS Tomasz Iwanowski
Professional Services Ltd.

440 WINFIELD TERRACE, MISSISSAUGA
TEL. 399-9950 lub 890-4756 (całą dobę)
FAX 890-6092

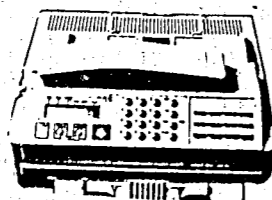
Jako niezależni dystrybutorzy możemy dopasować do Waszych potrzeb biurowych sprzęt elektroniczny klasy światowej

MIKROKOMPUTERY

KOPIARKI

- możliwość kupowania na raty
- wynajem (Lease)
- wymiana na nowe
- pełna gwarancja fabryczna na wszystkie artykuły

SHARP FAXY

TIPS Tomasz Iwanowski
Professional Services Ltd.

440 WINFIELD TERRACE, MISSISSAUGA
TEL. 399-9950 lub 890-4756 (całą dobę)
FAX 890-6092

Oferujemy pełny wybór telefonów przenośnych i samochodowych najlepszych światowych firm!

- 5-letnia gwarancja na wybrane modele
- gwarantowane najlepsze ceny i serwis
- możliwość kupowania na raty
- wynajem (Lease)
- wymiana na nowe (Trade in)
- pełna gwarancja fabryczna na wszystkie artykuły

OGROMNE OSZCZĘDNOŚCI!

CANTEL APPROVED AGENT

Marko - Polo Transport

UWAGA RODACY!
ZAMIESZKALI NA TRASIE
WINDSOR - LONDON - TORONTO

Z przyjemnością zawiadamiamy, że została uruchomiona gorąca linia odbioru pasażerów na lotnisko w Toronto i Montrealu oraz z powrotem. Specjalnie przygotowany autobus zawiezie Was szybko i wygodnie.

Po bliższe informacje proszę dzwonić 1-519-473-1096

VIDEO z POLSKI
International Video List
Postal Station
60 Oakmount Rd. Ste. 1211
Toronto, Ontario M6P 2M6
(416) 769-7868

Lech Prusiński
NAJSTARSZE
POLONIJNE
BIURO POMOCY
IMIGRACYJNEJ

W związku ze zmianami kanadyjskich przepisów imigracyjnych zawiadamy wszystkie osoby pragnące uzyskać stały pobyt w Kanadzie — niezależnie od ich obecnego statusu — że nasze biuro udziela bezpłatnie porad we wtorki w godzinach 12-7 wieczór
192 Garden Avenue
Tel. 588-1659

ADWOKACI

MALICKI and MALICKI
Marek S. Malicki
Adwokat

3020 Kirwin Ave. Mississauga, L5A 2K6
TEL. 279 - 6250

Załatwia sprawy:
- kupna i sprzedaży nieruchomości - hipoteki - sporne sprawy matrymonialne - testamenty (ostatnie wole) - spadki

... przychodzi z pomocą każdemu, kto ma problemy z prawem karnym
Auto - 580-6445

adwokat
KRZYSZTOF PREOBRAŻENSKI
dom (24 g.): 537-8842 praca: 964-1717
fax: (416) 964-0823

Adres kancelarii adwokackiej:
99 CHARLES STREET, E. TORONTO, ONT. M4Y 1V2

FIRMA ADWOKACKA

MICHAEL CZUMA ASSOCIATES

Oferuje doświadczenie i efektywną pomoc w sprawach **KARNYCH**

- Prowadzenia samochodu w stanie nietrzeźwym (impaired driving)
- Napaści (assaults) • Kradzież (theft)
- oraz we wszelkich sprawach podlegających kodeksowi karnemu, włączając sprawy sądowe i apelacje na wszystkich szczeblach sądownictwa

Mec. Michał Czuma, L.L.B.
599 - 5799

481 University Ave., Suite 502
Toronto, Ontario M5G 2E9

UWAGA POLSCY IMIGRANCY!

OSOBY ZAINTERESOWANE NAUKĄ JĘZYKA ANGIELSKIEGO, KTÓRE NIE MOGĄ KORZYSTAĆ Z OBECNIE ISTNIEJĄCYCH KURSÓW

Ośrodek Pomocy Polskim Imigrantom w kooperacji z Ministerstwem Imigracji i wydziałami Oświaty organizuje dodatkowe kursy języka angielskiego (English as a second Language) z opieką nad dziećmi poniżej lat 5. Utworzone też będą osobne klasy dla osób starszych z programem dostosowanym do ich potrzeb. Lokalizacje i godziny będą podane po zarejestrowaniu się telefonicznie lub osobiście w Ośrodku, 206 Beverley Str., Toronto, tel. 979-2017, 979-8756 w godz. 10:00 - 4:00 od pon. do czwartku. Możliwość subsydiowania kosztów przejazdu.

J.GASZYŃSKA, dyrektor

NAJNIŻSZE CENY TOWARÓW DO POLSKI

Dostawy do Polski w cyklu 14-dniowym. Dowolnie zestawiaj skład paczki. Zamówienie minimum 5 kg.

Ilość	Nazwa towaru	Cena CDS\$	Razem
..... x 1 kg	Cytryny	2.60 =
..... x 1 kg	Pomarańcze	2.60 =
..... x 1 kg	Grejfruty	2.60 =
..... x 1 kg	Mandarynki (1stpd-kwcn)	2.80 =
..... x 100 g	Czekolada gorzka	0.90 =
..... x 100 g	Czekolada mleczna	0.90 =
..... x 100 g	Czekolada orzechowa	1.00 =
..... x 400 g	Bomboniera	4.00 =
..... x 300 g	Cukierki witaminowe	3.40 =
..... x 6 op	Guma do żucia	3.00 =
..... x 250 g	Kawa ziarnista brazyl.	2.40 =
..... x 1 kg	Kawa ziarnista brazyl.	8.00 =
..... x 3 kg	Kawa ziarnista brazyl.	20.00 =
..... x 100 g	Herbata cejlońska	1.60 =
..... x 25 szt.	Herbata expr. norm.	1.30 =
..... x 25 szt.	Herbata expr. różana	1.30 =
..... x 400 g	Herbata instant cytrynowa	2.50 =
..... x 800 g	Czekolada w proszku	4.80 =
..... x 250 g	Kakao	2.00 =
..... x 200 g	Rodzynki kalifor.	1.30 =
..... x 200 g	Migdały kalifor.	2.30 =
..... x 200 g	Wiórki kokosowe	1.60 =
..... x 400 g	Pasta czekol. orzech.	2.70 =
..... x 500 g	Margaryna mleczna słonecz.	2.00 =
..... x 1 l	Olej jadalny słonecznikowy	4.00 =
..... x 500 g	Ryż	1.80 =
..... x 500 g	Mąka kartoflana	1.90 =
..... x 3 op	Budyń czekol. i wanil.	1.40 =
..... x 5 kg	Cukier	6.50 =
..... x 500 g	Pieprz czarny	6.00 =
..... x 100 g	Sardynki w oleju	1.20 =
..... x 190 g	Filet śledziowy w pom.	1.40 =
..... x 200 g	Ser żółty krojony	1.90 =
..... x 450 g	Szynka w puszcze	4.50 =
..... x 340 g	Szynka mielona	2.50 =
..... x 1 l	Sok pomarańczowy	2.60 =
..... x 580 g	Ananas plstr. w puszcze	2.50 =
..... x 840 g	Brzoskwinie w puszcze	3.00 =
..... x 3 szt.	Piwo w puszcze	3.00 =
..... x 200 g	Orzeszki ziemne solone	1.30 =
..... x 1 szt.	Pasta do zębów (fluor.)	1.40 =
..... x 3 szt.	Mydło toaletowe Fa	3.00 =
..... x 3 kg	Proszek do prania	11.00 =

Razem =

Ubezpieczenie i dostawa paczki:
BEZ OPŁAT w Kanadzie i w Polsce.

Załączam Cheque lub Money Order na sumę ogółem CDS\$

NADAWCA: tel.:

ODBIORCA: tel.:

Zlecenia przyjmuje: **COPYA-TRADE**
291 Lois Crescent, TIMMINS, ONT. P4P - 1G6
TEL. 705-268-6875 (po 6 pm); TEL. 416-266-1456 (po 6 pm);
FAX 705-268-9181 (bez przerwy)

CHWALISZ TAX & BUSINESS CONSULTING INC.
26 GLENADEN AVE. EAST, TORONTO, ONT. M8Y 2L3
\$ Skorzystaj z wypróbowanych wieloletnich strategii odpisów podatkowych
\$ Zaoszczędź setki dolarów dzięki naszym mało znanym technikom planowania podatkowego
\$ Nie trać czasu na zapoznanie się z przewodnikiem Urzędu Podatkowego, który nie ujmuje wielu dozwolonych odpisów
Zdaj się na fachowe i dyskretne usługi firmy Piotra Chwalsza

INWESTYCJE W POLSCE I NA WĘGRZECH

TEL. (416) 233 - 2804 FAX: (416) 233 - 3583

\$ PROWADZENIE KSIĄG \$ PRZYGOTOWYWANIE SPRAWOZDAŃ

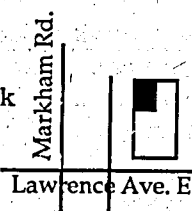

Dla Polonii w SCARBOROUGH
EXPOL

Przedstawiciel
Pekao i Polimexu

- zaproszenia, wizy, paszporty
- paczki morskie i lotnicze
- zestawy żywnościowe i leki
- sprzęt RTV, maszyny, samochody
- przekazy na konta i gotówka do rąk
- ubezpieczenia dla odwiedzających

3630 LAWRENCE AVE. E. # 26
TEL. (416) 438-5656

BLOOR NATUROPATHIC CLINIC

Leczenie środkami naturalnymi:
zioła, akupunktura, homeopatia, hydroterapia,
komputerowa analiza diety

Lidia Dobosz, M.D.(P), N.D.
Halina Sroczyńska, M.D.(P), N.D.

1595 Bloor St. W.,
Toronto, Ontario M6P 1A6
TEL. 534-0050

DR. TERESA MIRECKA
DERMATOLOG Z POLSKI

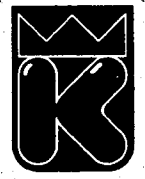
Uprzejmie informuje o otwarciu gabinetu
kosmetyki leczniczej i elektrolizy
w Mississauga
2155 Cawthra Rd. (pomiędzy Queensway i Q.E.W.)
TEL. 949-8461

465 PHILLIP STREET
WATERLOO, ONTARIO
N2L 6C7

MARIOLA BRODA

oferuje usługi w okręgu Kitchener, Waterloo
• KUPNO-SPRZEDAŻ • WYCENA NIERUCHOMOŚCI
• POMOC W FINANSOWANIU
Dom. (519) 725-1821 Biuro (519) 746-8086

KINGSWAY MEAT PRODUCTS & DELICATESSEN LTD.
Hubert Węsierski, Ivan Grgić
2342 Bloor St. W., Toronto
Tel. 762-5365

Ponad 100 gatunków wyrobów wędliniarskich własnej produkcji, wyrabianych przez wysoko wykwalifikowanych polskich rzeźników według tradycyjnych polskich receptur

CENY KONKURENCYJNE

Wszystko na temat emigracji do Kanady w książce
Janusza Zalewskiego
JAK EMIGROWAĆ DO KANADY?

- wszystkie, uaktualnione sposoby pozostania w Kanadzie;
- rodzaje wiz i kategorie kandydatów;
- system punktowy i listy zawodów preferowanych;
- tymczasowe zezwolenie o pracę i naukę;
- jak zostać obywatelem Kanady

Stron 152, cena \$13.50 plus \$1.50 porto
Universal Publishing Company
P.O. BOX 1916, EDMONTON, ALBERTA T5J 2C3

SPRZEDAŻ • KUPNO • WYCENA
FINANSOWANIE NIERUCHOMOŚCI.

BEZPŁATNE PORADY FINANSOWE
POSZUKUJĘ DOMÓW NA SPRZEDAŻ

HENRY A. RASTON

Biuro: 588-8950 Dom: 767-4022
1600 Bloor St. W., Toronto, Ont. M6P 1A7

CHIN

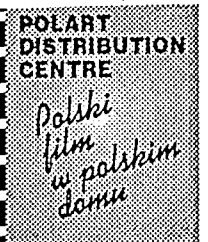
RADIO/TV INTERNATIONAL
Polski Program Radiowy
ECHO OJCZYZNY

Redagują dla Polonii i o Polonii:
KRZYSTYNA I RYSZARD PIOTROWSCY

- Wiadomości z Polski
- Informacje o życiu i działalności środowiska polonijnego w Toronto, Kanadzie i na całym świecie
- Wywiady z politykami, ludźmi nauki i rozrywki
- Muzyka i piosenka
- Koncert życzeń

TEL. 531-9991 od 10-11
TEL. 568-1489
Od poniedziałku do piątku na fali FM 100.7
od godz. 10:30 do 11:30 rano.

P.O. Box 26 STN "A" Mississauga, Ont. L5A 3A1

POLART DISTRIBUTION CENTRE

925 Rathburn Rd. East,
Mississauga, Ont. L4W 4E7
Tel: (416) 848-1020 • Fax: (416) 848-4296

• **PONAD 100 TYTUŁÓW** • **KOPIE NAJWYŻSZEJ, PROFESJONALNEJ JAKOŚCI** • **COMIESIĄC KILKANĄSIE NOWYCH POZYCJI** — **OTO NASZA OFERTA NA ROK 1990 W TEJ CHWILI DYSPONUJEMY M.I.N.:**

KLASYKA
Krzyżacy \$69 • Noce i Dnie* \$69 • Pan Wołodyjowski* \$69 • Nad Niemnem \$69 • Chłopi* \$69 • Lalka* \$48 • Doktor Judym* \$48
KOMEDIE
Miś \$42 • Misja specjalna \$48 • Och, Karol \$42 • Co mi zrobisz, jak mnie złapiesz \$42 • Cesarskie cięcie \$42 • Zeniac \$42 • Wesołych świąt \$30 • Big band \$30 • Kariera Nikodema Dyzmy \$97 • Pociąg do Hollywood* \$48

DLA DZIECI
W świecie bajki \$35 • Lis Leon i inni \$35 • Przygody pchły szachrajki \$35 • Szaleństwa panny Ewy \$42 • Wiersze dla dzieci \$35 • Bajkowe przygody \$35

TRADYCJE POLSKIE
Polskie kolędy i pastoralki \$30 • Wśród nocnej ciszy \$30 • Nie było miejsca dla Ciebie \$30 • Cztery pory roku w kuchni polskiej \$35

DRAMAT
Matka królów* \$48 • Wahadejko \$30 • Kontrakt \$42 • Ręce do góry \$42 • Bohater roku* \$48 • Wodzirej \$42 • W zawieszaniu* \$42 • Przypadek* \$48 • Gorączka* \$48 • Baryton* \$48 • Dolina Issy \$42 • Znachor* \$48 • Luk Erosa* \$48 • Karate po polsku* \$48 • Pilans kwartalny* \$48

KABARET
S. Tym-Kawałek szczęścia \$35 • Kabaret Dudek \$35 • Benefis Zenona Laskowika - Z tytułu sklepu \$35 • J. Pietrzak - Panie kontrolerze \$42 • Hemar - Piosenki i wiersze \$42 • Kabaret T. Drodzy \$35 • Dwójka bez sternika (J. Gajos, K. Jaroszyński) \$35 • W. Młynarski - Róbmy swoje \$30 • W. Młynarski - Wieczór liryczny \$30 • L. Długosz - Także i Ty \$30

DOKUMENT
Historia Polski w malarstwie \$35 • Skarby Jasnej Góry \$35 (wersja polska lub angielska) • W krainie Orła Białego - cz. I, II i III, każda po \$42 (wersja polska lub angielska)

OSTATNIO UKAZAŁY SIĘ:
Bo wolność krzyżami się mierzy \$35 (80 min. z generałem Andersem) • Mistrz i Małgorzata \$109 (4-odcinkowa adaptacja głośnej powieści Michała Bułhakowa) • Jacek Fedorowicz - wieczór autorski 1990 \$30 (nowa polska rzeczywistość w satyrze popularnego artysty) • Tulipan \$109 (6-odcinkowy serial kryminalno-obyczajowy, oparty na zdarzeniach rzeczywistych) • Pieśń ojczyzna \$35 (pieśni żołnierskie na przestrzeni wieków) • Dekada długów - Kabaret 1990 \$44

KATALOGI WYSYŁAMY NA ŻĄDANIE
ZAMÓWIENIA PROSIMY PRZESYLAĆ
POD WYŻEJ PODANYM ADRESEM

Do ceny należy doliczyć koszt przesyłki: \$3 za 1 kasety i \$2 za każdą następną. Mieszkańcy Ontario dodają 8% PST.
Filmy opatrzone gwiazdką (*) mają napisy angielskie (English subtitles)

POLSKI FILM W POLSKIM DOMU

PACZKI do POLSKI

- Można dowolnie zestawiać skład paczki.
- Dostawa bezpośrednio do domu odbiorcy.
- Odbiorca nie ponosi żadnych opłat.
- Zamówienie minimum 5 kilogramów.
- Ceny w dolarach kanadyjskich.
- Czas dostawy - około 14 dni od daty otrzymania zamówienia.

Nazwa towaru	Jednostka	Ilość	C\$	Razem
Pomarańcze.....	1 kg	@	2.90	=.....
Cytryny.....	1 kg	@	2.90	=.....
Grejpfruty.....	1 kg	@	2.90	=.....
Banany.....	1 kg	@	3.40	=.....
Mandarynki *.....	1 kg	@	3.40	=.....
Ananas.....	1 szt.	@	2.90	=.....
Orzech kokosowy.....	1 szt.	@	2.90	=.....
Kiwi.....	1 szt.	@	0.80	=.....
Czekolada orzechowa	100 g	@	1.30	=.....
Czekolada mleczna.....	100 g	@	1.30	=.....
Czekolada gorzka.....	100 g	@	1.30	=.....
Guma do zucia 20szt	125 g	@	1.80	=.....
Chalwa.....	1 kg	@	11.20	=.....
Miód -Dziki Kwiat.....	500 g	@	2.40	=.....
Kawa ziarnista.....	250 g	@	4.00	=.....
Kawa Nescafe.....	100 g	@	4.40	=.....
Herbata sypka.....	250 g	@	4.80	=.....
Herbata ekspresowa	100 szt.	@	4.80	=.....
Czekolada w proszku	800 g	@	6.40	=.....
Rodzynki.....	250 g	@	1.60	=.....
Figi.....	200 g	@	2.20	=.....
Migdały.....	200 g	@	2.20	=.....
Wiórki kokosowe.....	200 g	@	2.20	=.....
Pasta "Nutella"	450 g	@	3.20	=.....
Kabanosy.....	1 kg	@	12.00	=.....
Poledwica wedzona.....	1 kg	@	14.00	=.....
Baleron.....	1 kg	@	12.00	=.....
Szynka w puszcze.....	454 g	@	4.80	=.....
Szynka mielona.....	340 g	@	2.60	=.....
Dostawa do domu i ubezpieczenie			C\$	5.50
Zalaczam: ... Czek ... Money Order Total C\$.....				

* Od 1 czerwca do 30 września mandarynek nie wysyłamy.

Nadawca :
Adres :
Odbiorca :
Adres :

EuroPak International®

1547 Merivale Road, Merivale Depot, Box 5554
Ottawa, Ontario K2C 3M1 Tel.: (613) 722 2767

IMIGRACJA

Dokończenie ze str 18

Pytanie: Słyszałem, że od 1 stycznia wchodzi w życie jakieś nowe przepisy imigracyjne? Co to za przepisy? Czy będzie lepiej czy gorzej?

Odpowiedź: Sponsorowanie rodziców będzie łatwiejsze, bo sponsor nie musi czekać aż rodzice będą mieli lat 60. Sponsor może także być mniej niż trzy lata w Kanadzie. Więc będzie lepiej, jeśli chodzi o tę sprawę. Gorzej natomiast będzie dla dzieci tych właśnie rodziców. Obecnie "dziecko" może mieć aż do 23 lat (jeśli nie jest po ślubie). Od 1 stycznia "dziecko" będzie miało inne znaczenie. To musi być "zależne" dziecko, i raczej po 19 latach to dziecko będzie uważane za "dorosłe" i "niezależne". Moja rada: Jeśli ktoś myśli o sponsorowaniu rodzeństwa, trzeba to zrobić przed 31 grudnia!

Pytanie: Oficerowie z biura imigracyjnego byli u mnie w domu, w mojej nieobecności, szukając zupełnie kogoś innego. Znaleźli różne papierki wskazujące na to, że pracuję nielegalnie - ale konkretnych dowodów na to nie mają. Czy mogę być deportowany?

Odpowiedź: Jeśli zostanie założona sprawa przeciwko Panu i stanie Pan przed Sądem Imigracyjnym, biuro imigracyjne musi UDOWODNIĆ, że Pan pracował nielegalnie. Nie mogą Pana deportować na podstawie przypuszczeń.

Pytanie: Mam obywatelstwo kanadyjskie, ale urodziłam się w Anglii. Moje dzieci urodziły się w Kanadzie. Czy mam prawo do obywatelstwa angielskiego? Czy miałabym z tego jakieś korzyści? A co z moimi dziećmi?

Odpowiedź: Ma Pani prawo do obywatelstwa angielskiego, ale dzieci nie mogą być wpisane do Pani paszportu angielskiego (jeśli go Pani posiada). Mogą jednak być wpisane do paszportu angielskiego męża (jeśli on posiada taki paszport). Do 18 roku życia może Pani dzieci zarejestrować w ambasadzie brytyjskiej i mogą wtedy korzystać z tego obywatelstwa. Korzyści: "Wejście" do wszystkich krajów w "European Economic Community" (EEC).
HANIA SOKOLSKA - 766-4779

dostaw surowców z tego kraju i wrazliwie na jakość i rytmiczność tych dostaw.

Jeśli zważymy, że w Polsce zostały zaniedbane, a mają ogromne możliwości rozwoju takie gałęzie jak przemysł rozmaitych materiałów budowlanych, cała gama przemysłów rolno-spożywczych oraz ogromna sfera usług, które to kierunki można rozwijać w oparciu o własne, krajowe zasoby surowców mineralnych i rolniczych oraz o istniejące, kwalifikowane zasoby ludzkie, to możemy sobie wyobrazić skalę przemian strukturalnych jakie muszą się dokonać w gospodarce naszego kraju.

Wymienione dane liczbowe wskazują jak wyraźnie preferowano w przeszłości kierunki rozwoju polskiej gospodarki oparte na wysokim stopniu uzależnienia od importu surowców z ZSSR. Import ten wywarł decydujący wpływ na strukturę inwestycji i produkcji w całym okresie Polski powojennej. Gospodarcza zależność Polski od dostaw z ZSSR nosi cechy bardziej trwałej od uzależnienia politycznego, ideologicznego, czy nawet militarne, którego usunięcie może okazać się dzisiaj mniej kosztowne i nie tak brzemienne w skutkach dla pozłomu życia narodu jak usunięcie starych struktur gospodarczych i zastąpienie ich nowymi. Rozwijanie importu surowców z ZSSR było ściśle powiązane z kierunkami rozwoju polskiej gospodarki, które podporządkowano w dużym stopniu potrzebom ZSSR, a pod jego wpływem także innym krajom RWPG. Twierdzono przy tym, że stały rozwój eksportu wyrobów przemysłu elektromaszynowego z Polski do ZSSR pozwala na finansowanie importu z ZSSR paliw i surowców. W przekonaniu tym umacniały się obie strony. Strona polska nie widziała innych możliwości finansowania importu paliw i surowców, a na przyjęcie zupełnie innych kierunków rozwoju - nie miała odwagi się zdobyć. Pewnym wytłumaczeniem są fakty nielicznych prób zgłaszania weta co do przyjmowanych kierunków rozwoju, które kończyły się katastrofalnie dla ministrów, dyrektorów czy

posłów, którzy je zgłaszali. Strona sowiecka, zgodnie ze swoją strategią prymatu rozwoju przemysłu ciężkiego nad przemysłem lekkim, a ściślej nad przemyśłami środków spożycia, nie znosząca zresztą wszelkiego sprzeciwu, zgłaszała coraz to większe zapotrzebowanie na maszyny, urządzenia i środki transportu, w tym na sprzęt wojskowy. Ukoronowaniem takiej tendencji w polsko-sowieckich stosunkach gospodarczych była budowa w latach 70 kompleksu Huty Katowice i magistrali hutniczo-węglowej ze Śląska do granicy ZSSR. Jechały więc kilometry pociągów z rudą i surowką żelaza z ZSSR na Śląsk, a z węglem do ZSSR. Blachy i rury stalowe jechały ze Śląska do Stalowej Woli i Gdańska, a ze Stalowej Woli jechały pociągi z ciężkimi maszynami do ZSSR, z Gdańska płynęły statki i bazy rybackie do Murmańska i Odessy. I tak krążyły tysiące i setki tysięcy ton towarów między Polską a ZSSR nie zważając na to, że na świecie jest kryzys energetyczny, kryzys w przemyśle hutniczym i okrętowym. Ale ceny we wzajemnych obrotach ustalano orientując się na ceny światowe i choć jedne szły w górę, a inne spadały na głowę - nie miało to znaczenia dla właścicieli PRL.

Zaangażowanie Polski w inwestycje surowcowe na terytorium ZSSR wynikało z przekonania graniczącego ze zwykłą głupotą lub złą wolą, że tendencje wzrostu importu surowców z ZSSR w zamian za polskie maszyny i urządzenia są trwałe i niepodważalne.

JAN GRABOWSKI

1) Zbigniew Brzeziński, Wielkie bankructwo, Instytut Literacki w Paryżu, 1990, str. 43.

2) Jan Winiecki, Economic Prospects, East and West, Londyn, 1987.

*Ciąg dalszy
w następnym numerze*
**Konieczność
przebudowy stosunków
gospodarczych Polski z
ZSSR w świadomości
i praktyce**

PACZKI DO POLSKI

NAJLEPIEJ PRZEZ

215 RONCESVALLES AVE, TORONTO, ONT.

TEL 537-7914

7370 BRAMALEA RD. UNIT 10, MISSISSAUGA, ONT

TEL 677-4527

PACZKI MORSKIE • PACZKI LOTNICZE

- OWOCE CYTRUSOWE □ PRZEKAZY NA KONTO □ WĘGIEL
- GOTÓWKA DO RĄK □ PACZKI ŻYWNOŚCIOWE □ SAMOCHODY
- MASZYNY ROLNICZE □ SPRZĘT GOSPODARSTWA DOMOWEGO

ODBIERAMY PACZKI Z DOMÓW

OFERUJEMY SZEROKI WYBÓR KSIĄŻEK, KASET MUZYCZNYCH
ORAZ FILMÓW VIDEO PO POLSKU. KATALOGI WYSYŁAMY NA ŻYCZENIE.

**UWAGA OTTAWA I OKOLICE
LOKALNY PRZEDSTAWICIEL POLIMEX
ANDRZEJ ARKUSZEWSKI
46 ARMADALE CR.
NEPEAN, ONT. TEL 825-6360**